

TYDENIK MLADE INTELIGENCE Ročník IV. 19. června 1968

Cena 1 Kčs

davy (vyznamenání neúřední), 12 zlatých

SOVETSKÝ LEDEN III SVITÁK - ZAKÁZA-

NE HORIZONTY DEUTSCHER - STA-LIN IV . STANOVY SVS . J. B. ČAPEK O ALBERTU PRAZÁKOVI

Přečtěme si zprávu o posledních (toho času) našich vyznamenáních a řádech z 1. 5. 1968:

METATEM

JSEN

"Ve Španělském sále Pražského hradu. vyzdobeném československými a rudými vlatkami a heslem "Čest a sláva nejlep-ším pracovníkům", byly v úterý dopoledne tradičním ceremoniálu odevzdány na česiné tituly, řády a státní ceny Klemen-ta Gottwalda, které k 1. květnu propůjčil či udělil president republiky."

Nevím jak vám, ale mně se tu něco nelíbí. Jakási zavilá nechuť k pompě a k oficiálnímu troubení kolem kultury mi brání, abych se odevzdal slavnostním pocitům, ačkoliv bych se jim jako řádný občan socialistické republiky měl ode-vzdat s nadšením. je v tom i podezření, že za tou slávou kolem kultury a humanity je něco nekalého. To je celkem po-chopitelné, protože toho nekalého, jak se dnes ukazuje, tam bylo nedávno tím víc, čím břeskněji zněly oficiální fanfáry. Skoro bych řekl, že by bylo na místě v tom ohledu trochu polevit, aspoň na čas, nebo aspoň v tom osobně neangažo-vat naši nově zvolenou hlavu státu.

Nemohu se zbavit dojmu, že se tu mezi národ (lid, masy) a kulturní tvůrce vkládá instituce, současná kulturně politická moc, která mezi nimi vlastně nemá co dělat. A nejen že se mezi ně vkládá, ale dělá to zároveň po starém obyčeji dost neomaleně, například kádrováním umělců na národní, zasloužilé a pouze obyčejné, tj. nevyznamenané. Systém je arci pružný a možno si známku i opravit z dvojky na jedničku postupem z pouhé-ho uměleckého zasloužilce na umělce národního. Škoda, že se tohle kádrování nepromítá také do minulosti. Ústav pro tecrii a dějiny umění ČSAV by mohl být například pověřen bedlivým průzkumem a) umění českého, b) světového, s vědeckým cílem stanovit, které z umělců minulosti jest pokládati za zasloužilé, které za národní a které za umělce jen tak, bez metálu. Výsledky by mohly být předloženy příštímu mezinárodnímu kongresu historiků a příslušné sekci UNESCO. Úspěch by byl zaručen.

Má tím být řečeno, aby společnost raději nechala úředního vyznamenávání kulturních tvůrců, zvláště umělců, ne-chce-li se zesměšnit? Ne zcela. Je vžité od staletí, ba tisíciletí (poeta laureatus) i se svými nedostatky. Jde o jinou věc. O to, aby ve společnosti, která chce být svobodná a ze všeho nejméně reglementovaná v oblasti ducha, si oficiální vyznavači uvědomili, že před tímto byrokraticky strnulým a školácky klasifikujícím kádrováním, vedle něho a často i proti němu je tu ještě uznání jiné, totiž bezprostřední, nikým neocejchované oce nění kulturních hodnot těmi, jimž jsou určeny. Klasický a národní příklad: hluchý Smetana na scéně Národního divadla po premiéře Libuše a v hledišti jásající

za partituru Libuše bez metálu (uznání a zhodnocení úřední). Navíc je dnes jedno i druhé do značné míry manipulováno masovými telekomunikačními prostředky, na něž obojí má sice svůj vliv, jemuž však ve znásobené míře i zpětně podléhá. je to situace v historii nebývalá a není myslím bez důvodu se domnívat, že deformuje bezprostřední spotřebu kulturních statků, samu podmínku kultury vskutku autentické. Jde tedy víc než kdy jindy o míru, takt a osvícenost, jichž je nezbytně zapotřebí na straně vyznamenávající instituce, má-li vyznamenání, zvláště okázalé, být k morálnímu a vůbec kul-turnímu prospěchu společnosti a jejich kulturních tvůrců a ne naopak. Obávám se, že těchto vlastností naše kulturně politické instituce dosud postrádaly a že neučinily zhola nic, aby jich nabyly. Není dobré přejímat postupy a formy veřej-ných pochval z doby inhumanismu, antikultury a justičních vražd, dokonce s pompou, která předstiráním kulturnosti do značné míry sloužila k zastírání té sku-tečnosti, o níž se dnes dovídáme s hrůzou i odporem.

Ale emoce tady mnoho nezmohou. Jde o to, kriticky myslet, o to především, a nazývat věci jejich jmény. Mezi kulturní nazyvat veci jejich jmeny. Mezi kulturní tvůrce a obecenstvo se tedy vkládá vy-znamenávající kulturně politická moc. Co tam má, k čertu, co dělat? Říká o so-bě, že vyslovuje za společnost uznání nejlepším pracovníkům, jimž budiž čest a sláva. To zní pěkně, škoda jen, že se to u nás dělo a děje dále způsobem té spo-lečnosti pramálo zjevným a její kritice dostupným. K tomu třeba ještě dodat, že ona vyznamenávající instituce, kromě té cti a slávy, kterou svým zákazníkům tak pěkně odměřuje na národní a zaslouži-lou, také brzdí vývoj a korumpuje, což o sobě už neříká. Dělá to ostatně často bezděčně, neuvědomujíc si sama svou funkci.

Vědy, hlavně společenské, a umění jsou permanentní vývařisko společenského ne-klidu, kritiky, opozice, nového životního pocitu a někdy přímo revoluce. Žádná politická svrchovanost, jejímž jménem se realizuje oficiální vyznamenání, nemá zájem na tom, aby do ní někdo ryl nebo ji vyhazoval ze sedla. Proto společenské vědy a umění pacifikuje. Zavazuje je vyznamenáními a klade nad ty a proti těm, které pacifikovat nelze. A pokud jde o jejich tvůrce, ty morálně oslabuje tím, že lahodí jejich ješitnosti a jejich kom-plexu představitelství (zbytnělému zvláště u českého intelektuála) nebo docela neomaleně materiálními výhodami v po-řadnících, léčebnách, při rekreacích nebo přímo peněžně.

Tohle všechno patří víceméně k podstatě onoho úředního vyznamenávání: více v monarchiich, oligarchiich a diktaturách (i proletariátu), méně v demokraciích. Co nejméně by toho mělo být v demo-kracii socialistické. Je tedy na nás, abychom nepřebírali, dokonce s pompou, to, co je symptomem strnulosti, co je nedostupné kritice ve svém tajemném vzni-kání (kdo navrhuje, co navrhuje, kdo odpovídá za návrh) a ve svých problematických morálních účincích. Pramálo tu pomůže oficiální odpověď, že na zrušení řádů a vyznamenání mají zájem ti, kdo je nemají. Možná. Jenže k tomu je

KNIHOVNA S

student

STALE CELEM KE ZDI

Nezačalo to všechno, jak jsme zpočátku mylně domnívali, Nezačalo to všechno, jak jsme se zpočatku mylně domnívali, "Otevřeným dopisem" našim před-stavitelům a rozhovorem s býva-tvmi sociala mů demokraty, ktevě otiskl v č. 21 Student. Jak jsme zjistili později, sociální demokra-té se k obnovení své činnosti při-pravují už několik měsíců. Ať je však situace jakákoliv domnívé

pravují už několik měsíců. Ať je však situace jakákoliv, domnívá me se, že mnoha vašim dopisům, které denně do redakce přicháze-jí, musíme věnovat pozornost. Většinu čtenářů velmi rozhořči-lo prohlášení poslance Fierling-ra a dalších šestnácti, kteří se postavili proti obnovení činnosti strany. V dopisech se objevuje steiný nězor: ide o prohlášení lidí. postavní proti obnovení chinosti strany. V dopisech se objevuje stejný názor: jde o prohlášení lidí, kteří nikoho nezastupují, o pro-hlášení, které je založené na his-torických nepravdách. O těchto svých názorech jste již psali re-dakcím denního tisku, rozhlasu a televize listě jište nochonili že dakcím denního tisku, rozhlasu a televize. Jistě jste pochopili, že je to naprosto marné. Svoboda tisku, která se v současné době proklamuje, je velmi pochybná: poslanec Fierlinger na svá pro-hlášení místo má. Desetitisíce so-ciálních demokratů své názory prostřednictvím tisku tlumočit ne-smějí. "Chci říci," piše J. L. z Prahv 3.

smějí. "Chci říci," piše J. L. z Prahy 3, "že již ve svém dopise z 23. břez-na t. r. jsem psal svůj osobní návrh na znovuzřízení sociálně demokratické strany do Čs. te-levize, redakce pořadu Věc veřej-ná. Bohužel, nejen že můj návrh nebyl přečten, ale do dnešního dne jsem nedostal ani odpověd. Kopii dopisu jsem zaslal redakci Večerní Prahy, odkud mi odpově-děli, že litují, ale že můj dopis děli, že litují, ale že můj dopis uveřejnit nemohou, protože je adresován původně Čs. televizi. Nemohu souhlasit s prohlášením Fierlingra a několika dalších... Jsem přesvědčen, že kdyby od roku 1948 dále sociálně demokra-tická strana existovala, že by po-měry nedošly vlivem mocenského postavení jedné strany tam, kam došlu dnes. došly dnes. aosty anes. V roce 1948 jsem jako bývalý sociální demokrat vstoupil slouče-ním do KSČ s určitými ideály, že vstupují do dělnické strany, i když vstupují do dělnické strany, i když jsem se ve svém nitru nikdy ne-mohl smířit s likvidaci sociální demokracie. V letošním roce vy-šlo najevo, že vedení KSČ do led-na t. r. připustilo, aby se v našem státě děly věci, které všichni do-statečně známe a o kterých nechci hovořit. I když obrodný proces sto-procentně uznávám, jsem přesvěd-čen, že by znovuzřízení sociální de-mokracie nemělo být zabraňováno

mokracie nemělo být zabraňováno z těch důvodů, že dvě ryze děl-

2 téch dubodu, ze abé ryze del-nické strany, které bychom v na-šem státě měli, by se jako rovno-cenní partneři snažily svými pocti-vými programy, koordinováním a kontrolou o to, co udělat pro stát a lid nejlépe." Do redakce isme dostali i ostrý

Do redakce isme dostali i ostrý

protest proti rozlovoru s Evženem Erbanem, který otiskla Večerní Praha 17. 5. Jde pouze o kopii, kterou dostala rovněž redakce Prá-

ce, Literárnich listů a Čs. televize. Večerní Praha se asi s ori-ginálem nepochlubí:

ginálem nepochlubi: "... Nevím, kde berete tolik drzosti, přes ujišťování a demo-kracii života v naši republice, k falešným zprávám a zastrašo-váni lidi. Evžen Erban je ten po-slední, který je oprávněn hovořit za členy čs. sociální demokracie. Ta nebyla sloučena, ale násilně zrušena. Pokud chcete znát názory skutečných sociálních demokratů. zrusena. Pokua choele znat hazory skutečných sociálních demokratů, ptejte se těch, kteří byli za své přesvědčení žalářováni po osma-čtyřicátém roce... Vrcholem je objev, jak to ve skutečnosti bylo s našim posledním předsedou, sou-druhem Laušmanem..."

druhem Laušmanem ..." O tom, kdo má nebo nemá za-stupovat ve veřejných prohláše-ních sociální demokraty, nám na-psal také čtenář I. V. z Prahy 3. Považujeme jeho vyjádření za vel-mi seričzní, a proto dopis otisku-jeme skoro celý: "Otevřený list Zdeňka Kárla (Student 21) prošel jakoby nedo-patřením plyšovými závěsy ticha, které obklopilo provolání skupiny bývalých sociálních demokratů ko-lem Zdeňka Fierlingra. L. Jankov-

bývalých sociálních demokratů ko-lem Zdeňka Fierlingra, L. Jankov-cové a Evžena Erbana. Tak se čs. sociální demokraté dověděli pod rozkvetlými bezy, že je vlastně dávno všechno v po-řádku a jejich tužbám bylo uči-něno zadost; čs. sociální demokra-cie po nesnesitelných letech tiži-pó somostatnosti snontáně snlu-

DĚJ NICKÁ FRIDA SOCIALISMUS

Jiří Houška

Souvztažnost dělnické třídy a socialismu už dávno přestala být jen tezí teorie, přešla do reality moderního světa jako praktický problém prvořadé důležitosti. Soudobý, historicky se vyvinuvší socialismus je všude založen na moci, která sama sebe interpretuje jako moc dělnické třídy. Naskýtá se otázka: stává se každá moc dělnické třídy e. i. socialistickou? Moc, složená třeba i kompletně z představitelů dělnické třídy, bude patrně vždycky prosycena v té či oné mí-ře elementy socialistickými. Socialistickou ve vlastním slova smyslu, tj. schopnou zajistit úspěšnou výstavbu socialismu, se nemůže stát automaticky, ale jenom za jistých podmínek.

Dělnická třída zajisté je svým sociálně ekonomickým postavením objektivně v rozporu s buržoazií a tím objektivně disponována k boji proti ní. její vědomí, jež z tohoto jejího objektivního postavení bezprostředně vyrůstá, ještě není vědomím socialistickým. Jako takové je schopno vyjadřovat jen nejnaléhavější potře-by vlastní reprodukce dělnické třídy a tedy v podstatě jen její zájmy bezprostřední. Socialistický charakter může třídní vědomí dělnické třídy nabýt jedině ten-krát, vstřebá-li vědecké poznání, zdůvodňující také potřebu přechodu od kapita-lismu k socialismu. Dělnická moc získává udíž atributy moci socialistické jedině prostřednictvím vědy.

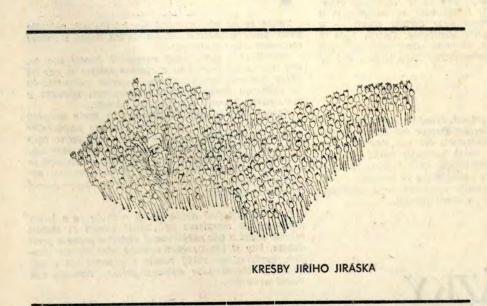
Vědecké, tj. pravdivé poznání nachází v dějinném vývoji svůj rozhodující sociální substrát, svého nositele a uskutečňo-vatele v dělnické třídě právě tak, jako dělnická třída v pravdivém poznání ná-stroj své vlastní sociální a lidské emancipace. Takový je hlavní, sumarizující poznatek učení Karla Marxe o podmínkách realizace ideálů socialistického humanismu.

Dějinný vývoj potvrdil jedinečné možnosti této aliance duchovní a sociální síly, ale dal též nejnázornějším způsobem na vědomí, jak veliká daň se platí za její narušení. Symbióza pravdivého poznání a dělnické třídy neutváří se automaticky, když právě dělnická třída je k recepci pravdy objektivně disponována. To ne-omylně dosvědčují dosavadní dějiny so-cialismu. Dokazují, že vědecká politika, skutečně hodná toho jména, nemusí mít dokonce domovské právo ani tam, kde už jsou odstraněny třídy v původním slova smyslu, kde zmizel dřívější třídní boj, a kde tedy zdánlivě už nic nemůže stát vědecké pravdě a realizování jejích důsledků v cestě. A to dokonce někdy i nezávisle na tom, jaké je skutečné vědomí a smýšlení samotné dělnické třídy.

V dané věci bezprostředně nejvíc záleží na tom, jak si panující dělnická třída dokáže vybrat elitu tlumočící její zájmy a jak se utvářejí vzájemné vztahy mezi ní

třeba zároveň zodpovědět otázku, jaký zájem na jejich nezrušení má oficiální moc, která je uděluje. Dokud se to ne-vyjasní, jsem a budu proti metálům.

Mirko Novák

cie po'nesnesitelných letech tíži-vé samostatnosti spontánně sply-nula s KSČ – což přineslo zře-telné výhody oběma stranám, zemi i lidu – a tak byla posílena de-mokracie na naší cestě k socialis-mu. Nebýt Zdeňka Fierlingra, kdo-ví, kdo by se té delikátní úlohy ujal: máť Fierlinger hojně dobrých zkušeností v pokojném předdvání a dobrovolném likvidování věcí, svěřených mu k věrné ruce. Prohlášení spadalo v pozoruhod-né synchronizaci do stejné doby

né synchronizaci do stejné doby jako projev Čestmíra Císaře o retrográdnosti pomyšlení na samo-statnou činnost sociální demokracie; ani na jeho projev neozvala se slova souhlasu nebo nesouhla-su. Jako by pozdni snih napadi na slova, která snad raději měla zůstat nevyřčena, aby snad, nedej bože, nevyvolala polemiky vic než nepříjemné, reminiscence jdouci takříkajíc na tělo, ba myšlenky o užitečnosti, prospěšnosti, ba nut-nosti sociální demokracie jako stabilizačního prvku v současném vý-voji, jako síly, která by mohla proniknout tam, kam jiný už dost dobře nemůže...

dobře nemůže... Zatím se tedy na stránkách na-šich deníků, jinak tak usoužených nedostatkem tiskové plochy, obje-vil toliko náhrobní epitaj Flerlin-grův a jeho druhů. A je to věru zvláštní pocit být svědkem toho, s jakým klidem tito mužové a ženy ledé hledi na stav, v němž občané kteří jim kdysi věnovali plnou dů věru, nemají ani tolik práv k po-litickému zastoupení, jako napři-klad členové čs. strany lidové (Pokračování na str. 6 a 7)

a touto elitou. Pokud jde o nás, zdá se, že krize, v níž se ocitl náš sociální organismus, je v nejužší souvislosti s velice vážnými nedostatky právě na tomto tak citlivém a klíčově důležitém místě. Uvažme jen: Co jiného může znamenat, jestliže ve vysoce ekonomicky vyspělé zemi, jakou bylo Československo už dříve, v zemi s tradicí demokratického politického režimu, se po více než dvaceti letech socialistického budování z úst seriózních odborníků i politiků dovídáme, že naše země spěla k ekonomické, politické i morální katastrofě, co jiného to může znamenat, nežli že vedení a řízení naší země se octlo v rukou málo povolaných.

Čelní představitelé dřívější mocenské elity se na každém kroku dovolávali zájmů dělnické třídy. A mnozí z nich se snad i upřímně domnívali, že je skutečně hájí. Dokonalá paradoxie je v tom, že v jistém ohledu tomu tak i reálně bylo. Mocenská elita, zbavená jakékoli účinné kontroly, sledovala ovšem především svůj úzký skupinový zájem. Avšak – ne-hledě na subjektivní motivace postojů jednotlivých jejích příslušníků politika byla nejen nominálně, ale i fakticky založena na mnohostranné preferenci dělnické třídy.

Je nespornou skutečnosti, že se kvalitatívně změnil nejen globální společen-ský statut dělnické třídy v důsledku re-(Pokračování na str. 3)

ŽÁDÁM

o přesné definování protisocialis-tického jednání a přesné označe-ní provinivších se osob. Proti-socialistické živly, musely v minulosti, jak víme, a musí také v budoucnosti, jak se praví v četných stranických prohlášeních, narazit na rozhodný odpor. Přiznám se, že špatně snáším jakékoliv útrapy. Pro jistotu se také raději hned zcela dobrovolně, bez nátlaku, bez drog přizná-vám: "Ano, polemizoval jsem s některými komunisty". J. MATĚJKA, Ústí n. Labem

VÁŽENÍ GARANTI

Jistě si všichni pamatujete na větu, že zárukou demokracie jsme my, tj. občané Československa. Chyfme se této věty a pev-ně se jí držme. Co je to garant? Je to ručitel, je to někdo, kdo za určitou věc odpovídá. Mám-li však za něco odpovídat, musím mít možnost o tom rozhodovat a odstraňovat elementy, které ohro-žují existenci toho, za co ru-

Dodnes se tvrdí, že v této zemi vládne lid sám sobě. Z tohoto hesla vyšlo, upravilo se na: "Lid vládne prostřednictvím svých zá-stupců," a pokračovalo se tím, stupců," a pokračovalo se tím, že tito zástupci byli určováni. Nuže, z těchto lidí, z nichž většina má s významem "zástupce li-du" společné to, co voda s ohněm, je sestaveno Národní na ma s vyznamem "zastupce li-du" společné to, co voda s ohněm, je sestaveno Národní shromáždění, funkcionáři KSČ, NF apod. Nedivme se, že tito lidé, kteří vždy uhýbali nátlaku a z jejichž řad vyšli despoti mi-nulých let opět dosazují na odnulých let, opět dosazují na od-povědná místa ty, kteří se přiči-nili o existenci minulých let.

(...) Vypadá to tak, že dosavadní Vypadá to tak, že dosavadní se zdá extrémem, který nutno upravit (rozuměj okleštit), a nikoliv teprve začátkem, ve kterém se nabírá dech, a získává roz-hled a přehled nutný k dalším hled a přehled nutný k dalším zlepšením a upevněním základ-ních lidských práv a jejich umoc-něním. Proč se lidé kterým jsme věřili, že jsou ti praví, nyní chrání strašidlem zvratu, nebez-pečnými elementy apod. Vždyť budou-li mít správný program, vystihující zájmy většiny, musí získat na svou stranu většinu – a terve pak mohou o sobě tvrdit. a teprve pak mohou o sobě tvrdit, že jsou zástupci lidu. Z čeho je strach? V některých zemích, strach v nekterých zemich, např. v Anglii nebo v Itálii exis-tují fašisté, a přece jsou zde socialisté a komunisté rozhodující složkou, jež nedovoli lidem obnovit minulost, a to bez občanské války. Mají-li strach, že jiná po-litická strana by získala vetšinu, pak nemohou tvrdit, že zastupují většinu. Aby nedošlo k cmylu, fašisty jsem uvedi jako příklad, protože to je nejnehozpečnějši složka každého národa. [...] F. ZOUBEK, Brno

NÁVRH

[...] Je zde ještě další sku-[...] je zde jeste dalsi sku-pina, a to takovi, kteří nebyli přijati na střední školu, protože otec kdysi něco měl (živnost, kus pole apod.), nebo něco řekl, příp. udělal proti tehdelšímu re-žimu. Ti lidé mají dnes již ně-jaká zaměstnání (zda je buví ta jaká zaměstnání [zda te byl) tá vnucená práce, to je již zás ji-ná otázka], mají své rodiny a těžko by se vraceli se studiu. Chybi zájem, nadšení, je zdo vel-ký odstup let. Těm žádne za-dostlučinění dáno již nebude. Ale napoak je zde veliká, za

těch 20 let převeliká skupina ta-kových, kteří se na všechny škokových, kterí se na oscinívali třebas bez nadání a inteligence proto, že otec byl někde něčím ve stra-ně, na úřadě, někde to byl strý-ček nebo kmotřička z uličního výboru atd. Revize - spravedluost - čás

tečné vyrovnání. Nikdo rozumný by to nemohl nazývat pomstou,

PLUS A MÍNUS PLÉNA

Pozitivní výsledky posledního plenárního zasedání ÚV KSČ — svolá-ní mimořádného sjezdu strany na září 1968, vyloučení A. Novotného z ÚV. KSČ, pozastavení členství v KSČ u těch osob, které nescu přímou odpovědnost za politické procesy v 50. letech (to, že dobrovclně ode-jdou z ÚV. KSČ Chudík a jemu podobní, jsem nepředpokládal) — jsou nesnorné

Sporný však - podle mého názoru - je způsob, jakým byly na

Sporný však – podle mého názoru – je způsob, jakým byly na tomto zasedání prezentovány některé vážné otázky, zejména kritika ma-sových sdělovacích prostředků. V žádném případě nechci členům ÚV KSČ – ani nikomu jinému – apírat právo na kritiku tisku, rozhlasu a televize. Pouze se domnívám, že by kritika z jejich strany na adresu masových sdělovacích prostřed-kú měla splňovat ty požadavky, které postrádám v jejich kritice. Tzn., že by měla být jednak konkrétní, a jednak konstruktivni. Aní jeden požadavek některých členů ÚV KSČ v této kritice však splněn není. Odsuzují totiž rozhlas, tisk a televizi paušálně aniž uznávají jejich velký podíl na demokratizačním procesu. A velmi ne-konstruktivně. Kritizují "informační explozi" deformací minulých let. která probíhá od lednového pléna na stránkách tisku s ve vysilání rozhlasu a televize, ale téměř vůbec se nezamýšlejí nad systémem. který tyto deformace způsobil, jeho představiteli, nad tím, jaké je tře-ba vytvořit záruky, aby se nemohl opět restaurovat. (Pro což jsou ne-

rozhlasu a televize, ale téměř vůbec se nezamýšlejí nad systémem. který tyto deformace způsobil, jeho představiteli, nad tím, jaké je tře-ba vytvořit záruky, aby se nemohl opět restaurovat. (Pro což jsou ne-pochybně kvalifikování – spíše než novír – "už proto, že jsou čle-ny orgánu, který tento systém přinejmen – spoluvytvářel.) Spíše na-opak. Jedinou reálnou kontrolou moci – "hralitu politických stran – odmítali s tím, že je protisocialistická. Podobné rysy – nekonkrétnost a nekonstruktivnost – se objevily i v dalších prezentovaných vážných otázkách. Tak například protiso-větské tendence, které nepochybně existují, se pouze povrchně odsuzo-valy. Žádný člen pléna ÚV KSČ, z těch, jejichž diskusní příspěvky byly do dnešního dne uveřejněny (tj. do 6. června), nehledal příčiny a pod-mínky vzniku protisovětských tendencí, nenavrhoval žádná opatření k odstranění nedůvěry k SSSR, která je, podle mého názoru hlavní příčinou těchto tendencí. Jedním slovem řečeno – zaregistrovaly se. Ale odstraní to registrace problém? Pomže nám? A k dalším váž-ným otázkám se přistupovalo stejným způsobem. V zájmu objektivnosti je třeba řící, že na druhé straně byly předne-seny některé diskusní přispěvky, které přesvědčují svou argumentací a navr-hují řešení těchto otázek. Především patří do této kategorie diskusní příspěvek soudruha Oty Šika, který je mj. analýzou jak pravicových, tak zejména levicových tendencí, objevujících se v demokratizačním procesu. Analýzou velmi fundovanou, takže každý čtenář dá za pravdu jemu, když vidí větší nebezpečí v tendencích levicových. Nebot ti. kdož vidí větší nebezpečí v pravicových tendencích každí kátok rok zpět in-formovanost široké věřeinosti o tomto plénu. Během zasedání byly ve-

zadnými argumenty nepodporili. Ve srovnání s dubnovým plénem ÚV KSČ se jeví jako krok zpět in-formovanost široké veřejnosti o tomto plénu. Během zasedání byly ve-řejnosti poskytovány informace minimální a ještě téměř týden po skončení zasedání nezná všechny příspěvky, které byly na něm před-neseny. Rovněž tak informovanost o zasedáních předsednictva ÚV KSČ je menší ve srovnání s obdobím těsně po lednovém plénu. Což by mol-lo vést k tomu, že by si veřejnost myslela, že předsednictvo téměř nezasedá, zutímco spíše opak je pravda. Proto by se měly nejvyšší stra-nické orgány vrátit v otázce informací k již jednou nastoupené cestě. JIŘÍ KROUPA

ZASLOUŽÍ BYTJMENOVÁN

Po přečtení článku Likvidace mozkového trustu v čísle 21 Stu-denta, který obsahoval i několik mých slov, mi píše paní M. Smrč-ková, maminka mého spolužáka a dobrého, věrného kamaráda Hviez-doslava Smrčka, který už není mezi živými.

mezi živými. Píše: "Zemřel 27. listopadu 1966 a nedočkal se doby, z které by měl radost a zadostučinéní. Na Vás často a hodně vzpomínal a tuším, že jste byli jenom Vy dva, kteří jste k prověrce v roce 1948-49 nešli nebo odmítli jít a racěji dentky dent šli dělat takzvané nádeníky do Jinonic. Sleduji dnešní události s plnou sympatif, a když jsem v ča-sopise Student četla Vaše výpovědi, tak už mě to nedalo pokoj, a novel a standar v standar ockud byl však bez pardónu vy-hozen, protože se nikam nechtěl zapojit. Pak trvalo delší dobu, než se pomoci známých dostal do n. p. Obal, kde skončil svou ži-votní pouř

votní pouť. Často - jak už jsem psala na Vás vzpomínal a měl všechny svoje kamarády a spolutrpitele moc rád. Našla jsem Vaši adresu i sbírku Vašich básní v jeho po-zůstalosti, a účelem těchto řádků je prosba, abyste ani Vy, ani pan

Kopta a jiní, kteří jste ho znali, na něho docela nezapomněli, a jde-li o studenty, kteří se uměli postavit za svoje právo a spravedl-nost, snad by si zasloužil i on být jmenován, třebas je mrtev. Nic od nikoho nechci, jenom bych ráda, aby se docela nezapomně-10 ...

Dopis nepotřebuje ani další komentář. Snad jenom na vysvětle-nou tolik: Z magnetofonového zá-znamu, podle něhož je zmíněný článek ve Studentu sestaven (a který je jistě v redakci k dispozici), by vyšlo najevo, že jsem na Hvězdana nezspomněl, ale o to snad tolik nejde. Proto ne, že daleko důležitější na celé věci podle mého je, jak se maminka podre meno je, jak se mamnka ujímá svého syna. A současně me-zi řádky vycituji i její úzkost, kterou bych formuloval slovy: Promrháte jen síly, zapomenete-li na některého svého druha, byť by si byl stokrát mrtev, promrháte jen své síly, ale spravedlnost nenastolítel

Využívám laskavosti redakce Studenta, že mi umožňuje, abych na jeho stránkách mohl, tak, jak jsem to udělal ve své výpovědi do magnetofonu, vzpomenout statečného a obětavého českého stu-denta Hviezdoslava Smrčka, který má ostatně přátele nejen v Če-chách, ale i ve Francii a jiných zemích. Získal si je za svého protektorátního putování po lágrech v "rajchu"

LADISLAV DVOŘÁK

H. T. P. M. M. H. K. M. M.

STÁLE JEŠTĚ ČEKÁ

.) Při vydávání občanských průkazů v r. 1956 jsem odmítl v Praze záznam o rodišti "Prštné okr. Gottwaldov", a žádal m zápis podle znění předlojsem zápis podle znění predlo-žených právoplatných dokladů na rodiště "Prštné – okr. Zlín". Bylo mi vyhověno. Jako uživa-tel jsem z toho měl řadu nepří-jemností, dotazů a upozorňování na falešnosti při legitimování, na dubióznost či neplatnost, ba i nutnost zřeknutí se návštěvy pří-huzných v Rakonsku Vždycky nutnost zreknuti se návstevy pri-buzných v Rakousku. Vždycky však převažovalo vědomí opráv-něného odporu k lehkomyslnému zatracení krásného staročeského názvu pro název německý, s při-hlédnutím k průhledné tendenci zdejších zlínských konšelů získat zdejších zlínských konšelů získat si za to vzbuzení samolibosti u pres. Gottwalda, a také jeho ná-klonnosti. (Myslím, jako mnoho jiných lidí, že pro Gottwaldovo rodiště – Dědice by z úcty k tak slavnému rodákovi byl název Gottwaldov přijatelnější, ovšem za předpokladu souhlasu taměj-ších občanů.)

Ostatně jsem proti Kl. Gottwal-dovi nic neměl, ale po otřesných odhaleních zločinů v letech 50. však myslím, že není dost, udržitelné, aby se ten plod nešťastná-ho kultu osobnosti s přejmeno-váním Zlína nadále unesl a myslím, že se i ten můj vyvzdoro-vaný průkaz přece jen své právoplatnosti dočká.

A. HANAČIK Bratislava

JEDNOTA PROTIKLADŮ

[...] Podstatou učení dialek-tického materialismu je, že vý-voj jakéhokoliv jevu se děje za boje protikladů. Komunistická strana byla a je maximalizovaný klad – a co tvoří její protiklad? Národní fronta? Kdyby tomu tak skutečně bylo, nikdy by nemoh-lo dojít k těm jevům, které bude mít společnost ještě dlouho jako žernov na krku. Existence jako žernov na krku. Existênce jediné politické strany je hlubo-kým narušením rovnováhy spoloč-nosti. Namísto toho, aby socia-lismus prokazoval schopnost své-ho vývoje, zachází na úbytě. By-lo by tak paradoxní, kdyby ko-munistická strana dospěla k zá-pěru že hez rovnocemeňo protivěru, že bez rovnocenného protikladu není schopna zajistit roz-voj společnosti, a kdyby z toho důvodu hledala svůj protiklad?

M. MOLL, Most

NEROVNÁ PRÁVA

[...]

..) Tak někdy v březnu proběhlo snad tiskem nebo rozhla-sem, že ÚV KSČ vyhlásil neb se usnesl, že má být hodnocen odboj z první a druhé světové vál-ky, tj. těch, kteří bojovali pro samostatnost nebo osvobození samostatnost nebo osvobození Čs. republiky. Dosud je však si-tuace jiná. Legionářům z první světové války bylo zákoněm z .první republiky uzákoněno, že se jim počítá doba strávená v le-giích 1 rok za 3 roky do penze. Toto zákonné ustanovení však loto zakonne ustanoveni však bylo mičky neuznáno po únoru 1948. Naproti tomu těm, kteří vstoupili do řad sovětského voj-ska na Rusi a účastnili se bojů za stát Sovětů, je dosud počítán 1 rok za 2 roky, ačkoliv tedy nebojovali za Čs. republiku. To-těř snad ja měrného těm, kteří též snad je přiznáno těm, kteří bojovali ve Španělsku.

Je nějaká naděje, když již i legionáři se zúčastnili průvodu

 máje, že bude zase ustavena Čs. obec legionářů? Již je nás sice poměrně malý počet, ale kdyby mohl být uspořádán ještě jednou sjezd legionářů, snad by to bylo zajímavé i pro dnešní middo? mládež.

VOJTA STREJC, Praha

SLOVO DĚLNÍKA

Mladi přátelé, právě se dočitám Mladi přatele, prave se abčilam v Literárkách, že někteři političtí dědové dostávaji apetit na zasta-vení časopisu STUDENT. Rozhod-ně bych jim to nedoporučoval, protože by timto činem narazili přimo na překvapující odpor ne-jen u všech mladých lidí, ale u všech poctivých svobodymilov-ných občanů tohoto státu. Čteme ných občanů tohoto statu. Cteme tento časopis a vážime si ho. Lidé s čistým svědomim se tohoto ča-sopisu nemusi bát, zato ti, kteří maji svědomi obtěžkané a ruce potřísněné, udělaji lépe, když bu-dou mlčet. Aspoň tím na sebe ne-upozorní širokovou veřejnost. Koh-ubčevní jeho troujalost také peproupozorni širokovou verejnost. Koh-ličkovi jeho troujalost také nepro-spěla. Dobří hospodáři této země chtějí znát pravdu. To je vše. Bude-li tento týdenik dále udržo-vat svůj zdravý kritický kurs, sta-ne se vbrzku nejčtenějším týdeni-kem u nás. O své osobě mohu vám říci, že jsem dělnik a je mi 52 let. S nozdravem Af žije svoboda

S pozdravem At žije svoboda tisku! FR. HAVLICA

VÉDECKOST POJMU VĚDECKOSTI

[...] Dne 22. května otisklo Svobodné slovo pod názvem "Demokratizační proces ve školství" rozhovor ministra školství prof. Kadlece se zpravodajem ČTK, o němž se domnívám, že je přímo ukázkovou snůškou nedůsledností. První nedůslednost jde na vrub zmíněnému listu, že za titulkem chybí otazník, který tam moc patří. Druhá nedůslednost budiž vytčena zpravodaji ČTK, kterého odpověď pana ministra na poslední otázku nepodnítila k dalšímu vyptávání. Cituji:

 "Budou se do škol moci vrátit učitelé, kteří nemohli vyučovat pro své náboženské přesvčdčení?"
 "Podle mého názoru by tomu nemělo dnes nic překážet, pokud by nezneužívali postavení a nepůsobili na myšlení dětí nevědeckými tvrzeními a jinou činností, která by se vymykala poslání školy ja-ko tvůrkyni vědeckého poznávání

světa."

Podle mého soudu se měl zpravodaj ČTK ještě optat, chce-li tím pan ministr říci, že u nás zase budeme mít "silnou osobnost" (nebo skupinu), která bude mít monopol na hodnocení míry "vě-deckosti" toho či onoho tvrzení, jako tomu bylo [k zjevnému prospěchu mládeže) až dosud. Po-tom ještě otázku, má-li jaký smy-sl hovořit o "vědeckosti" a "zne-užívání" v souvislosti s moderním náboženstvím, které řeší přede-vším otázky mravní. (Některé jsme si dovolili nechat dvacet let trvat.) A do třetice, myslím, chy-bí znovu poslední otázka zmíněného zpravodaje, poněkud po-změněná:

"Kolik myslíte, pane ministře, že zůstane učitelů na školách celé republiky, vyhodíme-li každé-ho, kdo v uplynulých dvaceti letech působil na děti nevědeckými tvrzeními, byť i v souhlase s osnovami? [...]

Nedůslednost ministra školství vídím v tom, že svůj názor nevy-slovil zřetelněji, aby ti, kterých se to především týká – studenti učitelé věděli, na čem jsou. [...], J. ŠICHTA, Praha

POSLEDNÍ ŠANCE?

[...] V čem vidí soudruh Císař "evropskou i světovou" novost naší československé koncepce? Čítávám "návrhy" nových koncep-cí a nové koncepce v mnoha spí-še publicistických vystoupeních komunistů, kteří nemají význam-né funkce. Neznám nic z kon-cepcí s. Císaře, co by se liši'o podstatněji od koncepcí jugosláv-ských a polských (z r. 56). Uzná-vám, že je to možná z nevědo [...] V čem vidí soudruh Císař ských a polských (ž ř. 50). Užla-vám, že je to možná z nevědo-mosti. A možná, že věc spočívá v ekonomice, o které s. Císař obyčejně nemluví. Otázka by se tedy mohla možná lépe formulo-vat takto: "Vidí v něčem s. Cí-sař "evropskou i světovou novost s v ý c h koncepcí?" Jestliže jeho koncence ještě nemají něsený koncepce ještě nemají přesný tvar, podle čeho usuzuje na jednoznačnost a novost? [...]

Abych navodil upřímnou atmo kych navodn dpi nitod atab-sféru, musim uznat, že ve své nevědomosti neznám koncepci, která by mě plně uspokojila (ro-diče jsou ovšem předváleční členový strany). Ale když cítím, ne-bo začínám znovu cítit za každým projevem hadí oči neupřímnosti, musím se ozvat, abych si nemu-sel nic vyčítat, jestliže bude tato naše příležitost znovu usměrněna; nebyla rozhodně poslední, pro-tože nikdo tu není věčně. Když nepomůže apelace na mravnost, pomůže ekonomika a náhoda (ja-ko tomu bylo i teď) — a to v zájmu socialismu, nebo spíš ko-munismu. V. JAKL, Praha

AUSGERECHNET NA STRANICKÉM AKTIVU,

který pořádal OV KSČ k závěrům květnového pléna, byla vzkří-šena fáma o vstupu naší redakce Sena fáma o vstupu nasi redakce do lidové strany. Na anonymí písemný dotaz — je pravda, že redaktoři Studenta vstoupili do Čs. strany lidové? — odpověděl referující, člen ÚV KSČ Kaderka, že neví, že je to možné a že nelze nikomu bránit ve vstupu do jakékoli existující strany. Což mělo pechonitelně tentrůž účinak. mělo pochopitelně tentýž účinek, jako kdyby řekl: Ano, je to prav-

Při této příležitosti bychom chtěli znovu připomenout B. Chňoupka (jinak zástupce minis-tra kultury a informací), který tra kultury a informacij, ktery už na dubnovém plénu hovořil o vstupu některých mládežnic-kých redakcí do strany socialis-tické. Odpověděli jsme mu, že myslel-li tehdy na nás, tak že myslel špatně. Máme-li to tedy shrnout: Není pravda, že redak-toří Studenta vstoupili do Čs. stra-toří Studenta vstoupili do Čs. strany lidové a je pravda, že nevstou-pili do Čs. strany socialistické.

Dále sdělujeme, že ze stávající redakce jsou čtyři členy strany komunistické, ostatní nejsou čle-ny strany žádné. O jakémkoli vstupu nebo event. přestupu vás budeme raději informovat sami, když je to tak strašně důležité.

V ČÍSLE 26 NAPŘÍKLAD: Náš zpravodaj píše poprvé z Izraele; Ukázka z prózy A. Siňavského; Rudi Dutschke - Studentské rebelie; Marx se vrací oknem (rozhovor); Deutscher: Stalin V; aj.

Chtěl bych slyšet od nějakého hodně vysokého patřičného činitele - například od pana ministra školství – racionální, uspokojivě argumentující, tajemně nevyhrožující a nerozhořčenou odpověď na dvě otázky:

1. Podnikl-li tento činitel kroky pro to, aby se u nás

paměti jeden s dlaněmi dělníka (ale jen dlaněmi) a zkušenostmi politruka. Vešel do posluchárny a rázem si nás získal: Budeme kamarádi a všechno si otevřeně řekneme. Poté nás vyzval, abychom přednesli své náměty. I řekl jeden naivka, že by rád slyšel něco o mladém Marxovi (myslím, že bylo roku 1963). Jak soudruhu jmenujete, zeptal se ho ten marxista bezelstně. S takovýmihle otázkami bývám vždycky hned hotov, dodal ještě. (Jen tak pro zajímavost: jme-noval se Bareš, nikoli Gustav, a ještě dodnes na FAMU v Praze posiluje uvědomělost našich budoucích jilmových tvůrců.)

Nejvic mě na tom všem udivuje ta nepochopitelná psychologická slepota. Eva by si byla jablka možná ani nevšimla, kdyby nebylo bývalo zakázané. Rozhodně by se mu však snažila vyhýbat, kdyby jeho požívání bylo bývalo přikázané. Povinné vyučování ruštině nebylo zrovna nejšťastnějším způsobem, jak ještě více znerozbornit naše věčnočasé přátelství, Spiše podalo za ta léta důkaz, jak obdivuhodně houževnaté a přirozené, takřka bratrovské (nikoli bratrské) muselo to přátelství být, když vydrželo tak strašlivé zkoušky – od zmíněného povinného vyučování jazyku přes V čemkoli náš vzor až po vzácně impotentní instituci pro produkování tohoto přátelství.

by to nemohl nazývat pomstou, touhou po odplatě apod. jen s pravedlnost. Myslím, že právě váš list by měl na toto po-ukázat a v budoucnu, až bu lou nejnaléhavější věci poněkud vy-řešeny, požadovat revizí všech diplomů i maturitních vysvědče-ní nazpět za uplynulých dvaadva-cet let [...] cet let. [...] B. PRITZOVĂ, Praha

STUDENT, nositel Kompromisního řádu I. Steigra.

Vychází ve vydavatelství Mladá Ironta. Vedení redakce: Petr Fetd-stein, zastupující šéfredaktor: tomáš Pěkný, Redakce: Dagmar Ben-dová, Miloš Beneš, Petr Hodan, Ladislav Kadavý, Miroslav Klomí-nek, Hana Vondřichová, Helena Votrubová.

Adresa redakce: Praha 1, Staro-městské náměstí číslo 17, telefon 220 283. Tiskoe Mír, Praha 1, Pan-ská 8. Redakce nevrací nevyžá-dané rukopisy. Rozšiřuje a objed-návky přijímá PNS. Objednávky do zahraničí vyřizuje PNS – ústřední expedice tisku, oddělení cérozn tisku. Praha 1. lindříšvývozu tisku, Praha 1. lindřiš-ská 14. Předplatné ročně 52 Kčs, čtvrtletně 13 Kčs.

C STUDENT 1958

student 2

na vysokých školách od zemědělské po jadernou nevyučovalo povinně marxistické filosofii; v případě, že je dosud nepodnikl, kdy je podnikne; konečně v připadě, že je nehodlá podniknout, proč nehodlá.

 Podnikl-li obdobné kroky, aby se u nás počínaje nejmenšími nevyučovalo povinně ruštině – se všemi případnostmi uvedenými ad 1.

Hned však musim říci, že použije-li patřičný činitel ve své odpovědí slov jako nedotknutelný či nerozborný, budu nucen jeho odpověď považovat právě za neracionální a neargumentující – a tedy za nevyhovují-cí. Nedotknutelné je jiným slovem tabu: a každé tabu je plodem mocenského tlaku, který má právě vyčlenit tabuizované objekty z dosahu jakékoli racionální kritiky.

Jaké mě vedou důvody k těmto otázkám (možná, že právě to bude onoho vysokého činitele nejvíc zajimat)? Pokud jde o marxismus: měl jsem to štěsti, že jsem se s ním začal seznamovat o dva tři roky dřív, než jsem jej začal mít ve škole povinně. Asi proto se mi dodnes úplně nezošklivil. A zošklivit st jej, to nebylo příliš těžké. Vysokoškolští marxisté, u kterých jsem dělal zkoušky z jejich nauk, byli vesměs zoujalé postavičky; až na jednoho, kterému se ři-kalo chápavě Světec. Zvláště dobře se mi vepsal do

A ještě k marxismu: také se nemohu smířit s jeho výsadním právem na epiteton vědeckosti, když v jeho jménu a s jeho vydatnou pomoci se například gene-tika (včetně genetiků) likvidovala na mičurinství a lysenkismus, kybernetika byla černou magií – a historie je dodnes ancilla ideologiae. Zajisté, bylo to v období deformací, jež už je za námi: ale říkal snad marxismus někdy o deformacích něco jiného, než že jsou za námi?

Ruština je podobný případ. Troujám si říci, že umím rusky velmi dobře; alespoň Rusové mě chváli za výslovnost a odbornou literaturu čtu bez slovníku. Tak jsem si mohl velice levně zakoupit ruský překlad amerických nebo francouzských knih z oboru (experi-mentální) psychologie, kybernetiky či biologie – nikoli už z filosofie, protože ty, které se z ní dosud do ruštiny překládají, za čtení nestojí.

Takže se na vás, patřičný vysoký činiteli, nejspíše pane ministře školství, musím obrátit nejen s dvěma otázkami, ale i s výzvou:

Nehodláte-li podniknout energické kroky pro to, aby vyučování marxismu a ruštině nebylo u nás už nikdy povinné, berete na sebe – podle mého názoru – podivnou úlohu sabotéra vztahu naší mládeže k marxistické filosofii a k ruskému národu.

Napadá mě ovšem, že rozumný a zcela dospělý člověk by mi asi mohl na to všechno odpovědět: Možná, že máš pravdu, ale v téhle chvíli by to bylo politicky neúnosné. Takovému člověku bych však musel říci: Oč politicky, lidsky, osudově neúnosnější je stav, který dosud trvá a který se sebemenšími náznaky demokracie ještě mnohem negativněji působi na mladou generaci.

P. S. Samoziejmě nejde jenom o školy (a o jejich ministra). K marxismu se "hlásí" silněji či slaběji takřka každá u nás publikovaná vědecká práce a proti dobám, kdy si jazykovědci vášnivě rádi citovali Stalina, nevidím tak velký rozdíl v citování byť i nej-mladšího Marxe coby důkazu: princip Autority tak zůstal nedotčen.

MARKSÁK A TY VOBRÁZKY

K jednomu malému výročí (ROZHOVOR S FILIPEM JÁNSKYM)

PRÁVĚ PŘED ROKEM UVEŘEJNIL NÁŠ TÝ-DENÍK S VÁMI ROZHOVOR POD NÁZVEM "MUŽ, KTERÝ ZNAL ATENTÁTNÍKY". JISTE VÍTE ŽE ČLÁNEK MĚL NEČEKANÝ OHLAS... Bohužel měl. Nejdříve jsem byl pro vý-strahu ostatním rebelantům pranýřován na sjezdu spisovatelů, jehož jsem se, mimocho-dem, vůbec nezúčastnil, takže jsem se ne-mohl bránit, pelom mě protáhli po novinách. Spáchal jsem toho bodně – vyřel isom poli. Spáchal jsem toho hodně – vyťal jsem poli-ček české literatuře, zneuctil památku padček české literatuře, zneuctil památku pad-lých kamarádů, prováděl kupecké počty... Čím jsem se ve skutečnosti provinil, to dosud stále nevím. V článku se někomu zřejmě nelíbilo pár mých názorů a hlavně názor na Mnlchov. Podotkl jsem totiž, že v r. 1938 jsme neměli bojovat, že za dané situace bylo dané řešení jedinečné. ZASTÁVÁTE TENTO NAZOR JEŠTĚ DNES? Ovšem, víc než kdy jindy. Přečetl jsem si další publikace, veřejnosti zatím nedostup-né, promluvil jsem také s řadou dalších osob,které v dotyčné době zastávaly význam-né funkce.

né funkce.

PROČ PRÁVĚ POUŽITE ŘEŠENI BYLO PO-DLE VÁS JEDINEČNE?

Z vojenského hlediska bylo jedině možné a jeho jedinečnost sama spočívá v osudo-vosti, s jakou nám všechno vyšlo. Byli jsme vosti, s jakou nam vsechno vysto. Byli jame opuštění a ponecháni na pospas a dostali jsme se opět do jedné z takových — v his-torii našeho národa, od dob české panov-nické otázky zápasícího o holou existenci v germänskom möri dobře známých – kon-fliktních situací, které zásadně vyžadují ře-šení ve formě přechodného ústupku. BVLA NÁM NABÍDNUTA POMOC SOVET-SKEHO SVAZU...

SKEHO SVAZU... O tom semozřejmě vím, mohl bych vám říci datum Litvinovovy řeči v Zenevě nebo telefonického rozhovoru Moskvy s pražským Hradem. Nejvíce oceňuji, že SSSR byl ocho-ten zahájit vojenské akce v náš prospěch i bez Francie, s kterou byl stejně jako my vázán známou dohodou z r. 1935. Byla to skuteňně šlochotné nabídka. skutečně šlechetná nabídka. PROČ JSME TEDY ANI ZA TĚCHTO OKOL-

NOSTI NEMELI PODLE VÁS BOJOVAT? TECH-NICKE MOŻNOSTI BYLY, ODHODLÁNÍ TAKE – NAŠI VOJÁCI PLAKALI, KDYŻ MUSELI SLOZIT ZBRANE.

Vojenská strategie je bezcitná, pro slzy v ní není místo. Podle mého názoru bylo v r. 1938 možno zabránit světové válce jen společným vystoupením států západních a výspolečným vystoupením států západních a vý-chodních, německá armáda by jinak tehdy neměla konkurenta. Ojedinělé vystoupení SSSR a ČSR by tato válku při nejlepším ne-patrně oddálilo. Na takovém časovém odstu-pu by náš národ těžce prodělal. A já jsem napřed Čech a teprve potom mohu být inter-nacionalistou. Nezazlivejte mi to, prosim. KEITEL PŘECE V NORIMBERKU VYPOVI-DAL ASI V TOM SMYSLU, ŽE V PŘIPADE NAŠEHO DŮSLEDNĚHO ODPORU BY HITLER DO VÁLKY NIKDY NEŠEL A NAVÍC V NE-

DO VÁLKY NIKDY NEŠEL. A NAVÍC V NĚ MECKU MOHLO DOJÍT K PŘEVRATU.

Keitel neměl pravdu a pokud jde o mož-nost převratu, hrozny visely příliš vysoko a konspirační schopnosti pánů generálů stačily na pouhé vidiny. MOHL BYSTE SVĚ NÁZORY DOLOŽIT KON-

KRETNÍMI FAKTY?

Ovšem, jinak bych si netroufal za nimi stát. Myslím, však že váš týdeník není pro diskusi podobného drahu právě nejvhodněj-ší, a proto bych s tímto námětem raději skončil. Nevím také, proč bych měl už na-

Dokončení ze str. 1.

voluce, ale že nastalo období, kdy různé výhody plynuly z pouhého askriptivního titulu dělnického třídního původu. Sotva lze tedy tvrdit, že by zájem dělnické třídy zůstával stranou pozornosti či dokonce byl zneuznáván.

Háček je v tom, že třídní vědomí dělnické třídy není nic předem daného ani konstantního, že tedy může mít v různých podmínkách různou úroveň. A od té pak odvisí, co dělnická třída, respektive její jednotlivé skupiny chápou jako svůj zájem. Tedy: Ne každý zájem dělnické třídy lze chápat jako progresívní. Tím je jenom tehdy, pomáhá-li splnit dělnické třídě její dějinnou misi: překonat kapitalismus a dosáhnout své vlastní

před nahrávat svým případným oponentům před vlastní branku, ať si každý opatří pod-klady sám. Domnívám se ovšem, že pô zářiklady sam. Dominivam se ovsem, ze po zari-jovém televizním vystoupení generála Krej-čího, předválečného náčelníka čs. generál-ního štábu, budou případní diskutéři opatr-nější a nebudou už pronášet jednoznačné a někdy i demagogicky podbarvené soudy, vy-plývající z politováníhodného nedostatku in-formací. Myslím, že právě nedostatek těchto informací je právě nedostatek těchto informací je pravou příčinou velkovýroby sterilních polopravd, jimiž naše mládež bý-vala sycena. Stačilo by podle mého názoru uvolnit dostupné faktografické prameny a bietosikové by iletě dokáceli vyšet je do historikové by jistě dokázali nvést je do souslednosti a excerpovat sami, nikdo by jim nemusel dávat návod k jednotnému výkladu

NEMYSLÍTE, ŽE NĚKDY JE NUTNĚ BOJO-VAT UŽ JEN PRO ČEST NÁRODA? Nemám takové bombastické fráze rád. Kde

by byla čest, když národ sám by byl zničen? Čí čest by to potom byla? Dnes už vojevůdci své šiky do bojů nevodí, posílají je tam. Měli jsme Hitlerovi dát netrpělivě očekáva-nou příležitost, aby v rámci válečných operací provedl v českomoravském prostoru rozsáhlou genocidu? STEINE ISME BYLI GENOCIDOU OHROŽENI POZDEJI .

Ano, máte pravdu, minulost se věští ovšem snadno. V r. 1938 však nikdo nemohl něco podobného předvídat, Hitlerovi se tenkrát ještě jakž takž věřilo. Obalamutil všechny — Beneše, Chamberlaine, Daladiera a dokonce tak zkušeného a tvrdého politika, jakým byl Stalin, vždyť SSSR měl o tři roky později také na krajíčku.

PROČ NA MNICHOV TAK TVRDOŠIJNĚ POUKAZUJETE, PROČ NECHCETE UZNAT DO-SAVADNÍ OFICIÁLNÍ VERZI?

Nemohu s ní naprosto sonhlasit, byla ušita v době deformací a vrhá kolem plno temných stínů. Mají snad odpovědní čs. političtí a vojenští činitelé z předválečné doby vstoupit trvale do dějin jako zločinci? Nechápete, trvale do dějin jako zločinci? Nechápete, s prominutím, že prohrát stát je trochu víc než prohrát v kuličkách? At je historie a potomci soudí, ale spravedlivě a ne podle vystřižené šablony. Tenkrát karty byly ho-zeny na stál až tehdy, když už jiné mož-nosti nebylo. Zvlášť důležitá je rehabilitace presidenta Brneše – bez ní by celý odboj zůstal postaven na hlavu. Beneš byl přece za války nejvyšším veli-telem čs. zahraničních vojenských jednotek na všech frontách. My, českoslovenští vojá-ci, jsme se nikdy neyvnlouvali – jako tomu

ci, jsme se nikdy nevymlouvali — jako tomu bylo a dosud je při procesech v NSR — na plnění rozkazů z donucení, my se k nim naopak hrdě hlásíme a hlásíme se tudíž i k ve-litelům samým, k velitelům na všech stapních. A máme zatracovat velitele nejvyššího? Vždyť jde o principiální rozpor!

SE ZAPADNIMI LETCI JE JIZ VSECHNO V PORADKU?

Nerozděluji válečné letce podle světových stran, pro mě je měřítkem jejich bojová čin-nost, neuznávám glorifikaci strany té či oně, krev byla prolévána pro jeden ideál. Vážím si posledního barikádníka na poslední bari-kádě, život lze nabídnout víckršt a ztratit jen jednou. Jinak s letci se věci zdají být na dobré cestě, nejvyšší činitelé z krahů po-litických, vládních i vojenských projevili plné pochopení. Nedávno se na MNO projed-návaly již konkrétní otázky. Však je co napravovat.

Když sáhnu trochu do minulosti teplého srpnového dne v r. 1945 byli na ruzvňském letišti oficiálně vítáni zabraniční letci. Tehdejší ministr národní obrany řekl doslova: "Byli jste velkon oporou naší poli-tické zahraniční akci, presidentu republiky i vládě. Československý lid vám vaši práci i obětí nikdy nezapomene. Zasloužili jste se v pravém slova smyslu o novou, svobodnou a nezávislou republiku Československou." A tak se nezapomnělo – za pár let po válce se z bývalých národních hrdinů, po cházejících ze 60-70% z dělnického nebo jiného proletářského původu, stali meziněrodní dobrodruzi, kteří šmahom ztráceli exi-stenci a často i byty, kteří byli žalářováni a perzekvováni a z nichž ti, kteří nahodile zůstali na vzější straně katru, měli s výjimkou možnosti dopravy ve veřejných prostřed-cích prokazatelně menší občanská práva než američtí černoši.

ameríčtí černoši. Mohl bych všechno vylíčit celkem dost po-drobně, nepokládám to však už za nutné. Znám – a samozřejmě nejen já – téměř všechny ty, kteří vydávali zničující příkazy, a nebyli to žádní sovětští poradci, jak je dnes v módě svádět vinu na jiné, byli to Češt, rodověrní Češi. Znám také ty výtečníky, kteří tyto příkazy, obvykle za příslib tučných funkčních prebend, prováděli. BYLY TYTO ZÁSAHY NĚJAKÝM ZPŮSOBEM ZDŮVODŇOVÁNY? ZDÚVODŇOVÁNY?

V podstatě žádným, víme přece, že se to nepokládalo za nutné, třebaže jisté opodstatnění se hledalo v nešťastném výroku exe-kutivy Kominterny, která v listopadu r. 1939 hodnotila z dalekosáhlých strategicko-politických důvodů začínající válku jako válku imperialistickou a nespravedlivou, přičemž nebrala vůbec v úvahu, že z hlediska malých porobených národů jde o válku osvobozenecporobených národů jde o válku osvobozenec-kou a tudíž ryze spravedlivou. Zmíněný vý-rok byl v Moskvě později přehodnocen, o čemž přináší důkazy několik významných sovětských publikací z šedesátých let, na-příklad "Dějiny Velké vlastenecké války 1941–1945" a také "Dějiny světa", ale toto přehodnocení do vědomí našich právě odstou-pivších politiků buď neproniklo nebo bylo úmyslně opominuto, takže bývali váleční letci i vojáci pozemní armády museli o své uznání ponižujícím způsobem škemrat. KDYŽ UZ JSTE SE ZMÍNIL O DALSÍM DRU-HU ZBRANĚ, ZNOVU SE BLÍŽI VÝROČI AKCE V KRYPTE KARLA BOROMEJSKEHO...

KRYPTĚ KARLA BOROMEJSKÉHO ... Naší parašutisté byli skuteční hrdinové,

V KRYPTE KAKUA BOLL skuteční hrdinove, Naší parašutisté byli skuteční hrdinove, zasloužili by toho nejvyššího ocenění. Vybav-te si na okamžik, prosim, mezinárodní poli-tickou situaci v době jejich seskoku do pro-tektorátu: téměř celá Evropa byla obsazena, na opačné straně světa útočili úspěšně Ja-ponci, v severní Africe držel Rommel kliku dvěří k Suezu a arabským naftovým polím a možná i k Baku, německé armády měly a možná i k Baku, německé armády měli v dohledu Moskvu. Zdálo se, že nic už ne-může Hitlerovi zabránit, aby dosáhl svých cllů. Později mu v tom sice zabránila armáda Sovětská, ale v prosinci 1941 vypadal svět černě. Příslušníci skupiny "Anthropoid" a obou skupin "Silver" skákali prostě do tmy, PO VŠECH STRANAČA. CHCETE TÍM ŘÍCI, ŽE NEMOHLI OČEKÁ-

CHCETE TIM RICI, ZE NEMOHLI OCEKA-VAT. ŽADNOU POMOC? Obávám se, že přiliš velkou jistotu zpo-čátku neměli- a že pravé vlastence; bez je-jicbž pomoci nemohli na splnění úkolu ani pomyslet, museli těžce hledat. Vzpomeňte si třeba, že Potůčka žastřelil asi český četník, že tip gestapu na možný úkryt v Resslovce dal český kriminalista, že kryptu vyplavovali čeští hasiči

Bylo těžko najít nějakou vrstvu jako takobylo težko najit nejakou vrstvu jako tako-vou, na niž by již předem mohlo být spoleh-nutí. Navíc se hodně udávalo, často z osob-ních důvodů – viděl jsem těch udání v květ-nu 1945 v úřadovnách gestapa celé stohy, až mi bylo, s prominutím, na blití. Jinak chování druhých mohu těžko odsuzovat, ne-byl jsem tu a nevím jak bych obstál cém byl jsem tu a nevím, jak bych obstál sám. V ČEM BYL PODLE VÁS NEJVĚTŠÍ VÝZNAM ATENTATU? ZAJIMA MNE HLEDISKO VNIT-**ROSTATNÍ?**

Za prvé v samém odstranění příčiny zla, La prve v samem odstraneni priežny zla, Heydrich byl mimořádne zdatný a injeligent ni usurpátor, dokonce jeden z možných poz-dějších Hitlerových nástupců. Za druhé, že náš národ po téměř sto leteck, od r. 1948, měl přiležitost vzepřít se spontánně tyranii. A má pro mne velký význam i ta skutečnost, že nejdůležitější skupina, "Anthropoid", se-stávala z osob dvou hlavních národností na-šeho státu, z Čecha a Slaváka; nezdá se vám tato jednota, promítnutá z tehdejší doby do dnešní, přímo symbolickým mementem? PRIPRAVIL -HV-

vé šíly prosadí právě jako nová elita dělnické třídy a jak důsledně se podaří zavést leninské představy o odpovědnosti této elity dělnické třídě a o její kontrolovatelnosti a odvolatelnosti. Opravdové vítězství progresívních sil musí každopádně znamenat:

 Likvidování dřívějších mocenských prerogativ "aparátníků" a koncentrováje vůbec likvidovat; jde o to, zabránit jim, aby se ze služebníků společnosti nestaly jejími pány). 2. Nejužší součinnost dělnické třídy

s inteligencí, neboť je nad slunce jasné, že jedna bez druhé socialismus stvořit nemůže.

CO CHCE A CO NECHCE K 231

"JEZIS, NE CAESAR"

Filatelistická výstava stála tisku dlouhé týdny za víc pozor-nosti než občanská inclativa bývalých politických vězňů. Brzy po televizní konfrontaci Rambousek –Smrčka se K 231 stal náhle středem zájmu. Od všeobecných zaklinadel proti "nesocialistickým živlům" se přešlo ke konkrétním údajům. Jaksi usilovně konkrétním.

Úvodem k závažným obviněním byl výrok tajemníka K 231 na ustavující schůzi v Litoměřicích. Slyšeli jsme najednou hned o padesáti případech násilnosti inspirovaných činností K 231. Nádavkem dostali posluchači – včetně čtenářů "černých kronik", kteří to také slyšeli poprvé – ještě čtyři sta západních důstoj-níků, které do republiky přivábila ta samé aktivita K 231 ta samá aktivita K 231.

Jaroslav Brodský skutečně napadený výrok pronesl. V rozhlasem citovaném projevu bohužel chyběla předchozí a následující část Brodského řeči, jeho naprosto otevřené lidské i občanské konfe Mluvil o tom, jak si tvořil poměr ke komunistům, že slušný komunista – avedl Dubčeka a Smrkovského – je mu mnohem bližší než leckterý nekomunista a vyjadřoval přesvědčení, že v tom je jistě zajedno se všemi účastníky schůze. Ostatně celý průběh schuze byl zachycen na magneto-

lonový pásek. Zbývá dodat, že Brodský si od Zbýva dodat, ze Brodský si od-seděl v kriminále a lágrech víc než deset let, a že jeho rozsudek byl zrušen v celém rozsahu. Je už jen věcí prostého rozumu, zda ten, kdo byl připraven o deset roků života, by mohl být odsuzo-ván pro třeba opravdu ostré slo-vo

vo. Tvrzení o čtyřech stovkách zá-padních důstojníků je jednoduše nekvalifikovatelné. Možná tu byli, ale K 231 je ani nezval, ani o ně nestál a ani jediný o K 231, kdo jim vrdel vrstvní píze minecho jim vydal vstupní víza, mimocho dem řečeno s ochotou až nedůstojnou, neopětovanou, neboť čes-koslovenský občan dostane vizum od západních konzulátů až po mnohonásobně delším čekání.

Jestliže se — a tím přecházím k obvinění nejzávažnějšímu — někdo dopustil násilností vůči ko-mukoliv z bývalých či současných mukonv z byvalych ci současných policejních nebo politických čini-telů, jednal v hrubém rozporu s programem a zásadami K 231. Kdyby to snad byl zájemce o členství v K 231, měl by cestu do Klubu navždy uzavřenu. K 231 odmítě nésilnickon zvůli a nezáodmítá násilnickou zvůli a nezáodmíta nasilnickou zvuli a neza-konnost v každé podobě, pácha-né na komkoliv a z jakýchko-liv pohnutek. K 231 protestoval proti násilí na bývalých dozor-cích stejně jako na vězněné mat-ce řecké studentky. Netvrdím že u něs nedoché-

ce řecké studentky. Netvrdím, že u nás nedochá-zí k protisocialistickým výstřel-kům. Právě naopak, a jsou pře-hlíženy se zarážející blahovůli. Máme sice v platném trestním zákoně § 198, stíhající hanobení národa, rasy a přesvědčení, ale nikdo jako by neviděl skupinu arabských studentů. nesoucích 5. arabských studentů, nesoucích 5. června večer po pražských Příkopech trapnou karikaturu "transplautace srdce", na níž chirurg vybavil žida – jako vy-střiženého ze Stürmera – háko-vím k¹křem uronovenené paole střiženého ze Stürmera – háko-vým křížem, vyoperovaným nacistovi. Byli snad pachatelé chránění diplomatickou imunitou? přece platí § 17, odstavec (1). Pro každého.

Jedním z možných vysvětlení jsou obavy z dokumentachi K 231. Kdyby se podařilo K 231 zdiskreditovat, popřípadě matezdiskreditovat, popřípadě mate-rializovat duchy dosud zarytě anonymních "poctivých členů K 231" a nechat je založit nějaký desorientující vzdoroklub, přesta-li by patrně bývalí vězňové odevzdávat Klubu svá svědectví a leckdo by se zbavil noční műry-To však je pouze domněnka, nic víc než možnost.

Anebo snad pohoršuje definice podmínek členství podle navrže-ných stanov, jež má být otevře-no všem bývalým politickým vězňům, pokud nejednali "z pohnu-tek nízkých a nečestných", řečeno slovy, jež bohužel vymizela ze zákona, a program Klubu, za-hrnující je všechny do úsilí o návrat mezi plnoprávné občany? K 231 by měl patrně snazší život, být výlučnější.

K 231 hodlá podpořit snahy o zrovnoprávnění a o slušný lid-ský život všech propušténých politických vězňů, a jedná zcela v duchu zákona. Trest v cizilizo-vané společnosti končí propuště-ním, nikdo nemůže být diskriminován doživotně. Se zánikem spo-lečenské nebezpečnosti počítá zákon i u pachatele nestíhaného nebo neodsouzeného — proto přece se po určitém čase promlčuje trestní stíhání i výkon trestu. Je snad logické, aby měl plná prá-va viník neodsouzený, a aby jich nemohl nabýt ten, kdo si odpy-kal trest tvrdší, než k jakému byl odsouzen (šlo víc než o ponhé odnětí svobody) a namnoze nepřiměřeně vyšší?

Ironickým protějškem výpadů pro-ti K 231 je obhajoba platnosti promlčení — pro ty, kdo Klubu 231 opatřili členstvo. (Aby bylo jasno — nepolemizuji s tímto stanoviskem; považuji zpětně platímto tící zákony za zásadně nepřípustné a škodlivé)..

K 231 vyrostl ze dvou idejí K 231 vyrosti ze avou luch důvěry a smíru, neoddělitelně spojených. Stojí a padá s důvě-rou v pravost a trvalost obrod-ných tendenci; nebýt této důvěry, nikdy by se bývalí vězňové veřej ně a otevřeně nesdružili. Přihláš-kou do K 231 manifestovali svoje přesvědčení. že českosloven-ská demokracie není sezónní záležitosti ani propagačním sloga-

Vyjádřili svoji důvěru upřímně a adresně – a také ji požadují. Důvěra v jejich dobrou vůli je conditio sine qua non samé exis-tence K 231.. Vyivořen k odpor vědnému a vážnému parinerství, K 231 by pozbyl smysla, kdyby měl jen živořit v chladn podezí-rání nebo jako prázdná reklamní atrapa.

K 231 se skutečným odpovědným partnerem nemůže stát, dokud nebude mít samozřejmé normálnebude mit samozrejme normar-ní podmínky pro činnost; až k ní schválením stanov získá prá-vo, hude moci přijímat a vybírat členy; až hude mít možnost pub-likovat, pomůže ze všech sil vy-budovat most mezi socialistickou suplečností a bývalými vězni. společnosti a bývalými vězni. Dnes však žádá, aby kritika jeho působení byla přiměřená prostoru, který mu je až dosud legál-ně vymezen.

Důvěra je ovšem jen částí pro-gramu K 231. Má dvoji smysl — jednak je aktuálním i obecným pojetím mezüldskéch ustabě pojetím mezilidských vztahů, ctickým východiskem do lidštější budoucnosti, dále pak toliko podminkou a prostředkem k vrcholnému humanitnímu cíli K 231 – poprvé v našich dějinách 231 – poprvé v našich depnava zcela odmítnout nejen zvůli a násilí, ale i odvetu, každon modernizovanou variantu barbarské zásady oko za oko, šibenici za šibenici. K 231 je první, kdo se zároveň hromadně angažuje pro zákon a řád lidské společnosti – lapidárně řečeno Hus a Chelčický dovršený Masarykem. Tato vůdčí myšlenka vyrůstala do dnešního konkrétního programu pomalu a za mřížemi obzvláště těžce s o to pevněji však za ní K 231 stojí.

potřeb dělnické třídy může být saturována, tím je tato třída ve svém celku způsobilejší k přetváření světa.

Určitá posedlost širokých vrstev pra-

a tím i obecně lidské emancipace. A ta-kovýto zájem se může vytvořit jen integrováním perspektivního zájmu do třídního vědomí dělnické třídy. Do sféry politiky, pěstované ve jménu dělnické třídy, musí vstoupit v potřebné míře vědecké teorie. Jedině pak může ideologie dělnické třídy překročit svou skupinově funkční dimenzi a stát se funkční i na základě své poznávací hodnoty. Z tohoto hlediska byla ovšem politika

dříve vládnoucí konzervativní elity jen pramálo opravdu dělnicko-socialistická. Krátkozraká politika preference dělnické třídy, jež se ve svých důsledcích obrací i proti jejím bezprostředním zájmům, je zcela cizí marxismu. Není možno dělnickou třídu vůči jiným složkám preferovat, je třeba cílevědomě zvyšovat její politickou úroveň, aby sehrála svou historickou roli rozhodující společenské síly zainteresované na socialismu a komunismu.

Odmítnout preferování dělnické třídy nemá ovšem nic společného s jakýmkol znevažováním aktuálních potřeb a zájmů dělnické třídy. Kdo by mohl pochybovat o nutnosti uspokojit všechny jeji oprávněné a spravedlivé krátkodobé zájmy v zemi socialistické, kdvž tak relativně dokonale činí i soudobý vyspělý kapitalismus? Ani tam, ani zde (samozřejmě s výhradou zcela jiných podmínek a možnosti) nebude to znemožňovat zprostředkování historické tendence lidské emancipace do života, jak se snad někdo domnívá. Myslím naopak, že čím větší škála

cullelen po konzumnien statelet mě "přirozeným" jevem v podmínkách tzv. konzumního stadia vývoje soudobé technické civilizace. Může být doplňována a překonávána potřebami dalšími a vyššího typu zřejmě jenom tak, že bude respektována a naplňována. Odklon pracujících mas západních zemí od tzv globálních ideologií podávajících vize nové ho společenského řádu není, podle mého soudu, vysvětlitelný jen rozbujením konzumu (což ovšem má nesporně značný význam). Zároveň zde působí ideologická slabost kapitalistického Západu a neschopnost socialistického Východu poskytnout celému světu názorný příklad skutečně moderní socialistické demokra-cie. "Odpolitizování" pracujících v socialistických zemích padá - vedle obecně působících faktorů - na vrub především vážným nedostatkům v oblasti ideového a politického vedení.

V úvahách o dalších možnostech a perspektivách našeho vývoje nelze počítat naším dělníkem jen jako s "homo economicus", jako s někým, koho zajímá jen "co to sype". Je naopak zapotřebí počítat s tím, že naše dělnická třída je ve své většině třídou politicky a kulturně vyspělou, která je schopna rozpoznat pravou cestu k socialismu od falešné

Celkové vyznění obrodného procesu ehož jsme svědky a který probíhá ve znamení střetu konzervativních a progresivních sil, bude určeno nepochybně především tím, jak důsledně se pokroko-

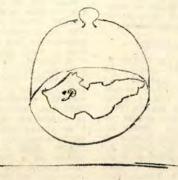
Přitom je třeba si uvědomit, že dělnic-ká třída našich dnů není už vlastně třídou v původním smyslu a že vůbec třídní rozdíly a rozpory pozbyly svůj dřívější určující význam v našem životě. To vytváří situaci, kdy boj mezi silami pokro-ku a konzervativní stagnace neprobíhá po linii rozporů třídních, ale napříč celým třídním a stratifikačním uskupením. Ani v této fázi není začlenění ve společenské dělbě práce a jím determinovaný empirický zájem bez významu pro dispozici octnout se spíš v táboře progresívních nebo konzervativních sil. Nemůže být sporu o tom, že společnost bez třídních antagonismů vytváří nový prostor pro svobodné osobní angažování. To má svůj zvláštní význam nejen pro definici komunistické strany, ale i její koncepci jako politické strany vůbec a ovšem i dalších politických stran, působících na naší politické aréně. Pluralistická demokracie socialistického charakteru, o niž nám jde, může se reálně ustavit v podobě soutěžení o optimální variantu socialis-: tického uspořádání. Uvážíme-li, že moderní věda a technika poskytuje lidem stále víc "vůle" při předjímání cílového stavu, stěží lze přehlédnout přínos, které by takové soutěžení znamenalo. JIŘÍ HOUŠKA

Není výstřelkem, hulvátstvím a sprostou provokací tvrzení ředitele školy (1), že "když se re-habilituje Masaryk, může se re-habilitovat i Hitler, a že on by každému rehabilitovanému ještě deset let přidal"?

Mlčení kolem K 231, obtíže, s nimiž dosahoval uveřejnění alespoň základních programových ma teriálů apod., byly sotva náhod né. Není patrně náhodný ani pro huzený zájem. Rambousek kontra Smrčka – to nebylo první kolo, spíš výstup na předscéně, za tou je opona, za oponou scéna, za scénou zákulisí.

VILEM HEIL

KRESLIL JIŘÍ JIRÁSEK

Sedm zástupců ARS z pražské filosofické fakulty se vydalo koncem května na pozvání SDS (Sozialistischer Deutscher Studentenbund) do Berlína. Šlo o pracovní seminář, který domluvil za svého pobytu v Praze Rudi Dutschke. Nikdo neměl přirozeně čas se o nás starat, když byl Rudi po atentátu vyřazen z politické činnosti, a tak jsme přijeli dost nečekaně. Zjistili jsme, že studenti hlídkují již několik nocí před svými semináři, protože očekávali útok rozzuřených nacionalistů. SDS okupuje celé jedno patro dezolátního domu, který je už dávno určen ke stržení. V jedné polovině se usídlila Komuna II a převládá tam kombinace dětského prádélka a revolučních hesel. Ve druhé polovině, určené pro kanceláře, zůstala jen hesla: německá, anglická, španělská i čínská. Zdi jsou pestře pomalovány a polepeny jako dílný staromládeneckého garážmistra.

Na neděli 2. června bylo svoláno shromáždění před Německou operou k výroči zavraždění Benno Ohnesorga berlínskou policií. Sešla se pestrá společnost, vyzdobená rudými vlajkami a černými fábory, antiautoritativními hesly. Nedaleko odtud, v Krumme Strasse, v průjezdu domu č. 66, obklopili manifestanti místo, kde byl Benno Ohnesorg před rokem zastřelen.

V pondělí nám neočekávaně zazvonila Gretchen Dutschková, že by nás Rudi chtěl přijmout. Po téměř dvouhodinovém čekání nás konečně k němu vpustili. V pokoji nás očekával mladík v županu, skoro vyholenou hlavou a knírkem à la Regis Debray. Teprve když jsme si s ním stiskli ruce a uslyšeli jeho hlas, poznali jsme zase starého Rudiho. Posadil si nás kolem sebe a museli jsme hned vyprávět. Bylo úžasné ho pozorovat. Doslova překypoval energií, hořel zvědavostí a nebylo na něm vůbec poznat, že by měl potíže s pamětí nebo hledáním slov v důsledku nebezpečného zranění mozkové kůry. Intenzívní psychologicko-lexikální trénink, který Rudi denně s neúmor-nou energií provádí, mu vrací paměť. Rudi skutečně unikl smrti jen o vlásek. Kdyby obě střely, které mu uvízly v hlavě, pronikly jen o milimetr dále, nebyl by dnes už mezi živými. První kulka pro-

nikla levým spánkem do zadní části hlavy, druhá prošla pravou tváří a usadila se v těsné blízkosti ucha. Neurochirurgicteam musel vyříznout nad levým uchem celou lebeční kost zvíci malého talířku, aby mohla být kulka bezpečně vyjmuta a zjištěna její dráha, která procházela kolem životně důležitých center. Rychlé tempo uzdravování předčilo všechna očekávání. Již dnes je známo, že Rudi nebude trvat na tom, aby mu vrah, který s ním leží ve stejné nemocnici ve Westehdu, vyplatil odškodné za újmu na zdraví. Naopak, bude dokonce vyžadovat jeho propuštění, protože nepovažuje Bachmanna za svého nepřítele, nýbrž za oběť hecířské kampaně Springerova tiskového monopolu proti stu-dentské opozici. Tázali jsme se Rudiho na jehc nejbližší plány.

Ihned po propuštění z nemocnice ho prý čeká osm týdnů intenzívní práce, aby dohnal zmeškání a mohl se připravit na svou cestu do Ameriky. Když jsme mu tlumočili přání vysokoškolské rady pražských studentů, že bychom ho rádi na krátký čas přivítali u nás v nějakém sanatoriu, přesvědčoval nás, že je to nereál-né. Se smíchem odmítl i lákavou představu, že by na lázeňské promenádě mohl potkat i některého ze sovětských prominentů srkajícího minerálku. Při zmínce o nedávné návštěvě filosofa Herberta Marcuse v Berlíně nám Rudi prozradil, že by Marcus, který je pokládán za duchovního otce nynějšího studentského hnutí v kapitalistickém světě, docela rád navštívil na podzim Československo a promluvil před studentským fórem.

Co lze říci o našich obecných dojmech, které jsme během tak krátkého pobytu nasbírali? Nemá smyslu zakrývat před naším čtenářem skutečnost, že studentdentská levice se nachází v celém západním Německu v hluboké depresi, která se odrazila po bouřlivých velikonočních událostech v protiofenzívě pravice - a to jak vládní (nouzové zákony), tak i naclonalistické (aktivizace sudetských Něm-ců, vzestup NPD). SPD prochází po vy-řazení Dutschkeho hlubokou krizí a těžko popsatelnými zmatky. Antiparlamentární opozice (zkratka APO), jejíž hlavní opo-rou jsou studenti FU, nedokázala získat na svou stranu dělníky, anebo dosáhnout alespoň takové solidarity, jaká se ukázala při posledních událostech ve Francii. Smělý experiment s kritickou universitou se příliš nedaří. Jedinou nadějí ještě zůstává pokus dostat do APO příslušníky jiných sociálních vrstev, hlavně mladé dělníky, prostřednictvím lokální sítě "zá-kladních skupin" (Basisgruppen). Přesto není bilance výchovné práce mezi dělníky příliš optimistická. Spíše naopak. Nedávno, když táhl studentský průvod ru-dým Seddingem, berlínskými Vysočany, nechybělo moc, a byl by býval napaden protistudentsky naladěným dělnictvem.

V průběhu našich dvou improvizova-

Vražda po americku

Pátého června se zrodila legenda. Legenda, která jako ostatní přetrvá věky, legenda, která ovlivní vyprávění otcovo synům, legenda, která bade mít svůj samostatný dlouhý život zcela nezávislý na realitě tohoto světa. Bude mohutnět a sílit. Po letech již nerozeznáme, co se skutečně stalo, co jsme zažili, nebo čemu věříme, že se stát mělo. Jeden z velkých mýtů ovládl opět mysl lidí. Televize, rozhlas a tisk menšily zeměkouli do miniatury, hrdinové světa vystupají ze své nonymity města, kraje nebo národa a stávají se majetkem všech. Zrodila se legenda, protože měla všechny předpoklady pro své zrození. Byl zavražděn mladý politik s výjimečně hezkou tváří, bratr člověka, který vade kosti se vstavnět váří, bratr člověka, který něle všechna 1968, krátce po přůnoci vešli nejméně dva lidé do dějin. Oplně neznámý palestinský Arab Sirhan Bishar Sirhan, který prý vystřelil na znádýho osm ran z revolveru. Jen dvě stačily k tomu, aby uvedly lavinu do pohybu. Svět strnul. Nějlětve se vzpamatovali novináti, i když jim to tentokrát trvato děle než obvykle. Pak přišli politkové a legenda se mohla vydat na svou pouř. Vdově kondolovali lidé, kteří mají k sobě i k zavražděnému skutečně daledo stole stejně telegrany tak rôzdílných lidí, jako je Walledo něla stejně telegrany tak rôzdílných lidí, jako je Walledož bývalý poddaný byl obviněn z vraždy. Vynořilo se mnoná odnadů a teori, Amerika se někoho kvůli politice? Prosim vás, jak je to možné? Kde to jsme? Nejjednodušší vysvětlení je nasnadě. Každý, kdo byl ve každý, kdo studoval trochu historii, může dojít k závěru: Americká společnost je společnost násili, je tu jednak dlouholetá tradice tvrdých mužů, kteří s jistoli za pasem osidlovali celý kontinent, mužů, kteří používali svých zálesáckých nožů nejen ke kryelačnějším úkonům. Lidé, kteři ny, lidé, kteří se ještě před sto hey řídlil často jediným zákonem, zákonem rychlejší paže. Lidé, kteří jsou dnes stále přiživování kultem násilí. Televize svými programy, největší výběr nitken televize a filmu (jmenujme jen dva poslední filmy, které jsem nutkán někoho zabít, Bonie and Clyde a In Cold Blood). Zprovotit někoho zabít, Bonie and Clyde a In Cold Blood). Zprovotit někoho zabít, Bonie and Kvpt, divadelních her i románů. Vzohít někoho zabít, Bonie and Kvipt, divadelních her i románů. Vzohít někoho ales tohoto dřes vokutnal dokonalost tohoto dřes vokutnal dokonalost tohoto dřes vokutnal dokonalost tohoto dřes vokutnal dokonalost tohoto dřes vyvlate sen, kde jsem přímo vyvlatal dokonalost tohoto dřes vokutnal dokonalost tohoto dřes vintivního aktu, kterému se říko, země, která vraždí skoro beztestně v nevyllášené válce často spatně vyzbrojeného nepřítele, k terá již měkolik let...

nepoužil něco jiného? Zastřelení je mi po pravdě milejší než arzeník v bílé kávě. Druhý způsob, jestli se nemýlím, odpovídá daleko víg naší slovanské holubičí povaze. Věřím, že tvrdý zákon proti volnému prodeji zbraní v USA by mohl omezit z velké části tzv. pouliční zločin. Mohl by pomoci snížit procento ozbrojených přepadení, primitivních loupežných vražd či tradičních který chce odstranit politika, se však na čin dlouho připravuje, a hledá-li zbraň intenzívně, tak ji naide.

jí najde. Vždy, když se hovoří o zločinnosti v USA a její souvislosti s volným prodejem zbraní, vzpomínám na pár mých amerických namých a přátel, kteří měli doma zbraně. Vzpomínám na šerifa, který měl doma 45 nepřihlášených revolverů. Válely se prakticky všude, mohli jste je najit v každé zásuvce. Šerif měl jistě tisíc příležitostí zbraní použít. Byl znám však v celém okolí. že ani jednou při pronásledování zločinců po nich nestřilel. Na žádné pažbě neměl ani vroubek. Nikoho ještě nezastřelil. Vybavuje se mi obraz souseda, kterému jsem pomáhal po večerech čistit zrezivělou armádní pušku M-1. Koupil ji za pár švestek někde ve skladu, byla to nádher ná zbraň, ale přesto si toho modrookého jedenadvacetiletého otce tříleté dcery nedovedu představit, že by vystřelil na člověka.

ných diskusních večerů se zřetelně ukázaly hluboké neshody mezi naší skupinou a německými tazateli. Nemohli jsme se zpočátku shodnout ani na předem domluvených tématech. Nápadný a skoro diametrální rozdíl mezi oběma skupinami byl v postulátu utopie a reality, cíle a prostředků, teorie a praxe. Ukázalo se, že našim studentům je i v rámci protestního vystupování dáno elementárně určité konstruktivní vědomí, vycházející z důsledné negace společnosti, což opět potvrzovalo nesouměřitelnost obou protllehlých společenských realit, z jejichž kritiky oba partneří vycházeli. Neskrývali jsme hlubokou skepsi k jakékoliv perfektní utopii a teoretickému formulování ideálních cílů, jestliže se přitom opomíjely prostředky, metody, záruky a nástroje kontroly k jejich dosažení.

Velký důraz kladli naši němečtí partneři na vytvoření ideálního typu socialistické demokracie, jejímž hlavním a nezbytným předpokladem musí být kontrola produkce a spolurozhodování všech vý-robců na základě systému rad podle jednotlivých pracovišť, do důsledků zaručujících rozvíjení iniciativy zdola. V obecných rysech jsme se téměř všichni na tomto bodě shodli, jinak by nemělo smysl o socialismus usilovat. Neshody vyvstaly okamžitě, jakmile se přešlo ke konkrétní aplikaci, která počítá vždy s živými lidmi, historicky podmíněnými. Naši němečtí radikálové však zůstávali zamilováni do vlastních ortodoxních pojmů, ačkoliv jsme jim předkládali rozsáhlou paletu empirických příkladů z naší dvacetileté historie; zneužití krásné utopie svévolnou lidskou praxí, tj. deformovanou na úroveň pouhé manipulace. Tak se totální nárok redukoval jen na vzdálenou utopil, která se postupně vytrácela z tvo-řivého povědomí lidí, až na ni zbyla jen trpká vzpomínka.

Na druhé straně nám u několika jednotlivců imponovala relativně hluboká teoretická zasvěcenost do studia zvlášie nejnovější marxistické literatury. Vyskytlo se tu i několik typů, které by se daly zařadit do kategorie revolucionářů z povolání. Ti zůstávali již po měsíce a snad i léta studenty jen podle jména. Jejich protipólem byla skupina zastánců spíše vnějšího radikalismu za každou cenu, trucovitého outsajdérství, v mnohých směrech paradoxního a samozřejmě nedůsledného.

Vrátili jsme se mnohým poučeni a obohaceni, zklamáni i nadšeni. V socialistickém táboře jsou českoslovenští studentil jediní, kteří si začínají uvědomovat, že studentské hnutí má internacionální ráz a stává se novým fenoménem sociálního boje industriálních společností. Rudimu přejeme co nejzdárnější rekonvalescenci a totěž antiparlamentární opozici ve Spolkové republice, která není však v tak dobré kona ci duševní ani tělesně!

M. HAUNER

dobně součástí erupce násili po celém světě. Ještě v žádném století se tak nevraždilo jako v tom dvacátém. Milióny padlých ve světových válkách. Ty statisíce v různých "lokálních konfliktech" už ani nepočitáme. Války, justiční vraždy, mučení, koncentráky. Na Východě i na Západě. K tomu pár miliónů mrtvých hladem a podvýživou. Hrůzy středověku jsou vlastně selankovité povidačky pro malé děti. Přitom žijeme rychleji, svět je menší. Dnes se dovídáme o katastrofě letadla někde v jižní Americe – jen 120 mrtvých. Zitra pouliční boje v Paříži – stovky zraněných. Zprávy o padlých ve Vietnamu nž ani neregistrujeme. Taková normální vražda, která by ještě před padesáti lety "zaměstnala" celon Prahu, dostane v novinách dvě řádky. Zpravodaj "černé kroniky" v jednomí pražském listě si nedávno stěžoval, že nemůže sledovat všechny vraždy novorozeňat v Praze – je jch tolik, že je nemůže

Vražda neznámého obchodníka morálně stejně odsouzeníhod-

TRPKÁ OTÁZKA

Před rokem se nepodařilo vymazat Izrael z mapy světa; podaři se nyní vymazat pokrokový Izrael z mapy pokrokového světa? – tuto trpkou otázku vyslovil v těchto dnech pokrokový izraelský publicista. Zdůrazňuji, je to pokrokový publicista a svou otázku vyslovil v souvislosti se zprávami, že Přípravný výbor Světového jestivalu mládeže v Sojii se rozhodl nepřipustit na jestival delegaci izraelské mládeže, která loňskou válku na Středním východě nepovažuje za "izraelskou agresi".

Zdá se mi, že pro pokrokový svět je dost povážlivé, může-li se vůbec taková otázka položit. Bohužel, není to první podobný případ, a proto nelze tuto otázku považovat za neoprávněnou. Už v r. 1954 – tedy nejen před válkou v r. 1967, nýbrž i před Suezským tažením v r. 1956 – nebyl Izrael přizván na bandungskou konjerenci asijských a ajrických národů. Izrael nebyl přizván soustavně ani na Středomořské sportovní hry. Bojkot se postupně rozšířil i do mezinárodních organizací, v nichž mají komunisté značný, ne-li rozhodující vliv, a postiženy jím nebyly jen vládnoucí kruhy, nýbrž pokrokové síly Izraele. V r. 1966 byla zamezena účast Izrae le na havanské trikontinentální konjerenci protiimperialistických sil, jako kdyby Izrael nebyl v Asit. Ještě předtím bylo odvoláno povaní izraelského delegáta na mezinárodní konjerenci zástupců zemědělských odborářů, která se konala v NDR. Na nedávno konanou Středomořskou konjerenci pokrokových a protiimperialistických stran nebyl pozván z Izraele nikdo – jako kdyby v Izraeli neexistovala vůbec žádná pokroková a protiimperialistická organizace. Je to velmi neúplný výčet podobných případů. K ním se nyní připojuje Festival mládeže.

Není pro člověka příliš důstojné vystavovat sám sobě osvědčení o spolehlivosti. Za člověka, nebo za společenskou organizaci, mají mluvit skutky, nikoli slova. Co ale, když se od skutků odhliží, nebo se schválně opomíjejí? Izraelské mládežnické organizace, jejichž účasti na jestivalu chtějí nyní zabránit, jsou zakládající členské organizace SFDM. Zúčastnily se všech jestivalů, od pražského v r. 1947 až po vídeňský v r. 1962. Jejich program a činnost jsou v plném proudu s demokratickými a mírovými zásadami jestivalu. Projevily solidaritu s bojem všech národů za osvobození, od Koreje přes Vietnam až po Alžírsko. Ano, i Alžírsko. Byla to jejich zásluha, že v Izraeli se konaly masové demonstrace a shromáždění s osvobozeneckým bojem alžírských Arabů.

Kromě případu jugoslávské mládeže, která v padesátých letech nebyla připuštěna na setkání demokratické mládeže světa, není precedens pro takovou nepřípustnou diskriminaci. Štojí zato připomenout, že po Suezském tažení v roce 1956 byly na moskevském jestivalu v r. 1957 zastoupeny jak ve francouzské a britské, tak i v izraelské delegaci skupiny mládeže, které za války podporovaly vládní politiku, aniž by právo jejich účasti kdokoli uvedl v pochybnost. Socialistická mládež Francie se jestivalů účastnila i v době, kdy vláda socialisty Guy Molleta vedla kolonialistickou válku v Alžírsku.

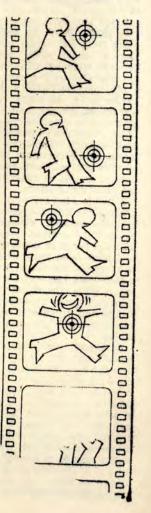
Izraelská mládež není patrně jediná, která loňskou šestidenní válku považuje za obranný boj za sebezáchovu Izraele. Společně s ní takto smýšlí velká část pokrokové veřejnosti ve Francii, Holandsku, Skandinávii, Rumunsku – opravte mě, mýlím-li se, když sem zařazuji i velkou část československé veřejnosti. Je-li však tento názor smrtelným hříchem, jenž opravňuje jeho nositele vyobcovat – není přece jenom větším hříchem vůči zásadám mirového soužití rezolutní odmítání jakékoli možnosti například sýrská vládní strana Baas, a přece nikdo nic nenamitá proti účasti mládeže této strany na festivalu.

Jestliže Svaz komunistické mládeže Izraele, mládežnické organizace dvou levicových sionistických socialistických stran a Svaz izraelských studentů nemá právo zúčastnit se festivalu a na jestival může být připuštěna pouze mládež Vilnerovy komunistické skupiny – pak vic než 98 % izraelské mládeže má vstup na jestival zakázán.

Nikdo ovšem vážně netvrdí, že 98 % izraelské mládeže patří do tábora černé reakce. Stejně jako nikdo netvrdí, že zástupci izraelských zemědělců mají méně co říci odborářům světa, než třeba saúdští, anebo že Izrael je jediná země Středomoří, v niž není ani nejmenši známka pokroku, opravňující k účasti na Středomořské konjerenci. Věc je mnohem jednodušši: Někteří extrémní arabští nacionalisté podmiňují svou účast na různých mezinárodních setkáních neúčastí izraelských delegátů. Nedávno v Miláně prohlásil zástupce sýrské strany Baas, že jediný druh progresivního Izraelce je ten, jenž se z Izraele vystěhuje ... A stává se, že vedení různých mezinárodních pokrokových organizaci nátlaku arabských extrémistů podlehne. Vzniká ovšem otázka, kdo se tedy přizpůsobuje komu: arabští nacionalisté se přizpůsobují internacionalistic kým zásadám pokrokového tábora, anebo představitelé pokrokového tábora se přizpůsobují protiizraelským intencím arabských nacionalistů?A dále, zda se pod tímto nátlakem změní stará hesla a v budoucnosti se bude říkat — proletáři všech zemí (kromě Izraele/, spojte sel; pokroková mládeži světa (kromě Izraele), sjednoť sel; antiimperialisté bez rozdílu ras a národnosti (až na Izraelcej, spojte své síly?!

Evropanech, nenalézají u některých Američanů žádoucí rezonanci. Pak je ovšem tak snadné sáhnout po zbrani...

KDO JE NA ŘADĚ?

Jigal Arci

NEMOCNÁ SPOLEČNOST?

Lidé se dali do překotného liberalizování. Emoce uvedené do pohybu vraždou vyplynuly na povrch Komentátoři se snažili sami před sebou i před svými čtenáři dopídit se nravdy. Politická vražda je totiž strašně nesmyslná a krutá věc. Člověk dovede někdy pochopit vraždu ze žárlivosti, mozek se nevzpírá rozumět i nízkým pobnutkám hmotným, které mohou vést k zabití jiné lidské bytosti. Vraždit však

PISTOLE VOLNE NA PRODEJ

Řada lidí se domnívá, že zákaz volného prodeje zbraní by pomohl vyřešit problém střilejicích antentátníků. Statistika by podporovala toto tvrzení. Zbraně jsou k mání prostě všude. Jen v Kalifornii, kde byl Kennedy zastřelen, je 2,5 miliónu střelných zbraní mezi obyvatelstvem. Jedna pistole či puška na dva dospělé obyvatele. Počet lidí. kteří jsou vražděni zastřelením, js v Americe největší na světě I ve srovnatelných číslech. Ale ne nadarmo říkal Disraeli o sta tistice: "Znám tři druhy lží, Lež, velkou lež a statistiku." Člověk sice použije vždy to, co má po ruce. Kde je ale řečeno, že by

JAK STANOVIT DIAGNÓZU?

JAK SIANDVII DIAGNOLOF Spočítejme je: John Kennedy (Dallas), Medgar Evers (Mississippi), Malcolm X. (New York). Martin Luther King (Memphis) a Robert Kennedy (Los Angeles). Pět jmen, pět míst, pět vražd pokrokových vůdců Ameriky v posledních pěti letech. Z konzervativcň či zpátečníků zastřelili fašistu Rockwella. Nazvat Rockwella osobností by bylo pre něho příliš velkou ctí. Pět jmen stojí proti argumentu, který tvrdí. že vražda Roberta Kennedyho nemá nic společného s reakčními silami americké společnosti. Bylo by pošetilé nyní tvrdit, že šlo o spiknutí reakce. Nemá to smysl stejně jako tvrzení, že vražda byla aktem šíleného memiaka, Jde totiž o nářod s 200° millóny obyvatel, jde o nejsilnělší a v mnoha směrech nejvy spělejší žemi světa. A zákony velkých čísel by měly vyhučovat

Násilí v Americe je pravděpor

je moraine stejne odsouzenihodná, jako vražedný atentát na politika. Bylo by však nesmyslné prohlašovat, že násilí v USA je je n součástí celosvětových tendencí. Násili má v USA zvláště živnou půdu pro život. "Mladá" americká společnost se teprve lormuje. Spolu s překotným rozvojem výroby, která nemá na svétě obdoby, se rozvíji nová společnost. Pravděpodobně příliš pomalu. Jak jinak vysvětlit fakt, že k udržení bezpečnosti v New Yorku – rasové, sociální a urbanistické džungli, by bylo třeba dvou miliónů policistů? Problémy velkých měst spojené s rostoucími problémy "nižších" sociálních a etnických skupin Ameriky stále rostou. Ročně přibývá dalších 300 000 přistěhovalců. Jejich asimilace problíhá za fantastických podmínek a srážek. Dodnes najdete v USA místa i města, kde neuslyšíte slovn anglicky. Lidé neznají úřední řeč své nové vlasti. Černošská gheta jsou ve stínu fantastických mrakodrapů. Každé léto se v nich odehrávají krvavé nepokoje. Vláda posílá dobrovolníky, vojáký a v poslední době i tanky a letadla. Bilá chudina pochoduje na Washington.

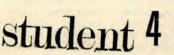
Sociální nespravedlnost s sebou nutně nese i nespraevdlnost právní. A od nespravedlnosti k odplatě je jen krok. Zvláště, když ideje humanismu, demokracie a tolerance po staletí pěstované v "Kdo je další na rade?, rikaji si Američané. Snad také proto, že se to zase povedlo. Jeden člověk ovlivnil vývoj národa na desetiletí. Některé z pěti vražd zůstaly dodnes nevysvětleny. Co se stane, až příště někoho zabijí? Nebylo by lepší naše politiky nepouštět mezi lidi, ptá se vystrašená Amerika.

Sami politikové to však odmitají. V tradicích americké demokracie je bezprostřední styk voličů s kandidátem. Je to poněkud primitivní zvyk, který však plně odpovídá americkému pragmatickému myšlení. Co si sám neohmatám, tomu nevěřím. A tak jsou mnozí přesvědčeni, že právě v pověstném "podávání rukou" je zárnka demokracie. Je to naivní, můžeme si říci, ale Američanům se to nezdá. Nelson Rockefeller již prohlásil, že bude pokračovat v kampani tradičním způsobem. A tak pravděpodobně vše poběži opět ve starých kolejích... U nás nestřílíme politiky. V

U nás nestřílíme politiky. V českém kraji nemáme střílení ve zvyku. Než však ve svatém pohoršení hodíme kamenem, vzpomeňme na naše viny. Určitě je o čem přemýšlet...

ALES BENDA

JIRI JIRASEI

PETR RYBAR REKL:

UDENT SIUDOVAT

Petr Rybář (22), posluchač 4. ročníku výrobně ekonomické fakulty VŠE Praha směr ekonomika průmyslu, původem Brňák; od 26. května 1968 předseda Svazu vysokoškolského studentstva Čech a Moravy.

STUDENT: Na olomoucké konferenci prohlásil delegát Popel z Prahy, že Evropou obchází strašidlo studentského hnutí. A v Československu? Má vůbec termín »studentské hnutí" u nás oprávnění?

RYBÁŘ: Studentské hnutí u nás existuje. Jeho existence se projeví vždv v mezních, konfliktních situacích -- viz hapř. Strahov a dění po něm. Studenti představují ovšem velmi variabilní společenskou vrstvu. Přijdou na školu, dva roky se seznamují, učí, oťukávají, v tichosti reprodukují svou sílu, pak najednou promluví.

S: Hnuti se projevuje silou masy členstva a silou myšlenek vůdců. Máme vůdce?

R: Vyhraněné vůdce známé na veřejnosti haše studentstvo nemá. K tomu, aby vyrostl vůdce - představitel sociální skupiny - je zapotřebí čas a možnost. Ani jedno, ani druhé jsme zatím neměli. Byl bych velmi rád, kdyby historik při zpět-ném pohledu za 20 až 30 let mohl říci, že náš svaz vychoval řadu lidí, kteří úspěšně představovali nejen studentstvo,

ale celý tento stát. S: Je známo, že aktivní mimoškolní práci, práci v hnutí, se věnuje velmi málo studentů. Zbytek je, jak se říká, pasivní. R: Nemyslim, že je na tom něco odsouzeníhodného, dokonce bych řekl, že je to zcela normální. Kam to vede, když se všichni studenti začnou zabývat jen politikou, ukázala Čína, rudé gardy. Student je student, jeho úkolem je především studovat. Tím nechci říci, že by se studenti neměli zajímat o politiku a politické dění, případně politicky pracovat. S: Jak se bude Svaz vysokoškolského

studentstva projevovat politicky?

R: SVS není organizací pouze politickou, chce především plnit úkoly odborářské. Budeme se tedy zabývat otázkami sociálního charakteru, studijními problémý, stykom s vysokoškolskými organizaćemi v zahraničí, budeme zajištovat výjezdy a praxe v zahraniči atd., ostatně vše je možno dočíst se v programu. Ve své práci bychom chtěli skloubit činnost jak odborářskou, tak politickou a zájmovou.

S: Existuje ovšem ještě jiný názor na zaměření studentské organizace, reprezentovaný zvláště pražskými "radikály" — Müllerem, Holečkem, Kovandou a dal-šími. Zdá se, že došlo k roztržce.

R: Ne, to není roztržka. Jejich koncepce vyhraněné politické organizace a koncepce naše nejdou proti sobě, ale para-lelně, vedle sebe. Dokonce si myslím, že existence těchto dvou koncepcí je zdravá, neboť se vzájemně doplňují. Oni nejdou proti nám (Holeček se sice práce v přípravném výboru naší organizace vzdal, byl však ochoten nám pomoci, kdy-koliv bychom ho o to požádali), my nejdeme proti nim. Naopak: chceme vytvořit prostor pro politickou práci studentstva, bdít nad tím, aby se jeho hranice nezužovaly, ale rožšiřovaly. A sami se též budeme k aktuálním politickým pro-blémům vyjadřovat. Budeme využívat v tomto směru stránek Studenta, jednáme o studentském vyslídní rozhlanu a tálo o studentském vysílání rozhlasu a televize.

S: Vstoupí Svaz vysokoškolského studentstva do Národní jronty?

R: Rozhodnutí olomouckého kongresu je – zatím do NF nevstupovat. Navštívili jsme v této záležitosti jejího předsedu dr. Kriegela a vysvětlili jsme mu svůj postoj. Poukázali jsme na určitou setrvačnost v myšlení studentů a z toho plynoucí nedůvěru k dosavadní organizaci Národní fronty. Zároveň jsme uvedli, že do NF vstoupíme, bude-li mít pro nás přijatelnou podobu, o tom že však musí rozhodnout příští kongres (program i struk-tura NF nejsou ještě definitivně vyřešeny). Dr. Kriegel pochopil naše důvody a řekl nám zhruba toto. Do ničeho studenty nenutte, pouze vysvětlujte, jsem přesvědčen, že do NF vstoupite.

S: Co říkáš názoru ministra RSFSR Stoletova, který se vyjádřil asi v tom smyslu, že samostatná studentská organizace, která nemá nic společného s ČSM a KSČ, podkopává samé základy socialistického zřízení?

R: Ministr Stoletov má samozřejmě právo na vlastní názor. Víme také, že na-ši oficiální představitelé (dr. Kriegel, ministr Kadlec) mají názor jiný, alespoň tak soudím z toho, jak nás přijali. Chceme-li podrývat socialismus nebo ne, je jasné z našeho programu. Nehodlám komentovat slova ministra Stoletova. Byl bych jen rád, kdyby se přední činitelé spřátelených zemí vyjadřovali k naší snaze na základě faktů a ne pouze dojmů.

S: Fáma praví, že vám schválili stanovy za pět dní, zatímco KAN a K 231 čekají dva měsíce.

R: To není pravda. Stanovy a program isme ještě ministerstvu vnitra nepředložili (rozhovor se konal 4. VI. - pozn. red.), uděláme to v nejbližších dnech. Zatím tedy nejsme registrováni, nemáme právní subjektivitu.

S: Nezávislost organizace je nemyslitelná bez finanční samostatnosti a soběstačnosti. Z čeho bude SVS "žit"?,

R: Do konce roku z rozpočtu vysokoškolské rady a vysokoškolského oddělení ÚV ČSM. Svaz mládeže nám zatím při vytváření organizace vycházel plně vstříc, jen na olomoucký kongres věnoval asi 80 tísíc korun. O prostředcích a jejich zdrojích na příští rok není ještě rozhodnuto. Vše závisí na konečné podobě Národní fronty, na konečné podobě federace mládeže, na tom, zda bude ministerstvo mládeže anebo státní výbor pro mládež. Jistě nám přispěje také ministerstvo školství. Nejobtížnější cesta k získání prostředků je napojit se na státní rozpočet. O členských příspěvcích zatím jen uvažujemę. Jisté je, že do konce roku jsme finančně zajištěni.

S: Existuje Svaz vysokoškolského stu-dentstva, existuje dál ČSM a jeho vyso-koškolská rada – máme to brát jako avojkolejnost v řízení?

R: V usnesení pléna VŠR z 24. března t. r. se praví, že rada je oficiální představitelkou čs. vysokoškoláků do vzniku celostátních vysokoškolských orgánů. Orgány vznikly, vysokoškolská rada by mě-la předat své pravomoci našemu svazu. Koneckonců — nikoho už nereprezentuje, není schopna se sejít a usnášet. Věřím, že se brzy dohodneme.

S: Jak daleko jsou jednání se slovenskými kolegy?

R .: Příští týden chceme v Bratislavě podepsat smlouvu, která má dále konkretizovat usnesení k vytvoření celostátního studentského orgánu, jež byla přijata na ustavujích kongresech. V orgánu bude po čtyřech zástupcích z každého svazu, sídlit bude pravděpodobně v Praze.

Ve smlouvě jde hlavně o to, že místo prvního předsedy Ústředí čs. vysokoškolských organizací nabízíme slovenské organizaci.

S: Redakci znepokojily zprávy – dolo-žené i nedoložené – že Student má být zrušen nebo zastaven.

R: Osobně se stavím proti tomu. Stu-dent byl vytvořen jako tribuna vysokoškolských studentů, musí být tedy i orgánem jejich nové organizace. SVS uplatňuje nárok na to, aby se stal vydavatelem Studenta. Chceme být vydavatelem demokratickým, budeme proto poskytovat stránky Studenta všem názorovým skupinám mezi studenty. Nebojíme se ani polemiky o samém smyslu a nutnosti naši organizace. V tom se projevuje naše síla.

S: A propos - v titulku praviš, že student må studovat. Ist student a ted taky předseda. Budeš studovat?

R: Chci dál pokračovat ve studiu. Rádně denně Chci taky bydlet na koleji, jíst v menze, prostě dál normálně žít, abych nevyšel z kontaktu s prostředím, které mám zastupovat.

S: Děkujeme za rozhovor.

Ptal se LADISLAV KADAVÝ

SNIMEK J. FRIČE

Zcela v duchu extrémní nacionalistické propagandy vyvijí svou činnost Svaz syrských arabských studentů v ČSSE. V jejich ne-dávné tzv. tiché demonstraci 15. května v pražských ulicich se objevily v průvodu hesla a plakáty, které doslovně citují šovinistic-ké a antihumánní výroky některých arabských politiků. S podivem ke a prihumánní výroky některých arabských politiků. S podivem konstatujeme, že některé naše deniky se ještě v nedávné době snažily zlehčovat tyto výroky jako lapsus linguae, což se v případě údajného plánu izraelských státníků na tzv. Velký Izrael nestale ani jednou. Naše jolografie, jež zachycuje, podle autentického výroku jednoho arabského studenta, nejlepší plakát z květnového průvodu je v současné době k nahlédnutí ve vestibulu Koleje 5. května v Praze, kde je vyložena v jedné ze dvou vitrin Svazu syrských studentů. Při další vitrině je možno zasmát se nad podobnou karikaturou. Ovšem křivý nos a potouchlý úsměv pod Davidovou hvězdou příliš připomíná výtvory goebbelsovské propagandy, než aby se dal přejít lhostejným mlčením. Pro úplnost je nutné podotknout, že velká většina našich studentů odsoudila tuto provokaci a kritizovala arabské kolegy. Faktem zůstává, že arabští studenti maji solidaritu většiny zahraničních studentů, zejména většiny ajrických a asijských, kteří sedli na lep demagogickému tvrzení, podle kterého je Izrael nástrojem imperialismu a arabský svět nositelem pokroku. Zapomínají přitom na názorovou dijerenciaci arabského socialismu, jenž pod toutéž hlavičkou sdružuje názory krajně levicové až po názory krajně pravicové a jašistické. O konkrétních činech, jimiž se toto progresívní hnutí vyznačuje, by se dalo dlouho diskutovat, nebol osud egyptských komunistů máme ještě v dobré paměti.

Je přinejmenším politováníhodné, že spolu s jinými organizacemi převzal patronát nad těmito myšlenkami i ČSM – naposledy 5. června 1968 v Radiopaláci na shromáždění arabských studentů při příležitosti 1. výročí šestidenní války. N. Š.

STANOVY SVAZU VYSOKOŠKOLSKÉHO STUDENTSTVA

C. ČLENSTVÍ

stupuje

přijatě na ustavujícím kongresu V Olomouci 26. května 1988

A. UVODNÍ PREAMBULE

SVS je společenskou organizaci studentů. Svým charakterem je dobro-volnou organizaci fakultních jednovolnou organizaci fakultnich jedno-tek sdružených za tímto účejem. Or-ganizační výstavba je založena na de-mokratických zásadách. Postavení SVS ve společnosti vychází ze spů-lečenských specifik studentň a z toho vypjývajícího charakteru oboustran-ných vztahů studentů a společnosti, na základě kterých se studenti stá-vají výžnamnou součástí socialistické společnosti. Charakter těchto vztahů je dan především tím, že: 1. SVS je organizaci prosazující tájmy studentů ve všech oblastech společenského života. 2. Za nejdůležitější považuje SVS princip socialismu, demokracie a hu-manismu.

Staví se za plné respektování

více než jedné třetiny členů svazu nebo parlamentu. § 14. Pravomoč kongresu a) kongres hodnotí čimnost svazu a jeho orgánů; b) schvaluje a mění stanovy a pro-gram (dvouřřetinovou většinou); c) posuzuje a schvaluje výsledky hosnodaření svazu. hospodaření svazu; d) stanoví výši členského příspěv-

ku

ku;
e) rozhodne o začlenění svazu do širšího organizačního rámce nebo o vystoupení z tohoto rámce (dvou-třetinová většína);
f) projednává návrhy a stížnosti.
§ 15. Kongres se usnáší nadpolo-viční většínou, kromě výjanek výše

3 15. Kongres se usnáší nadpolo-viční většinou, kromě výjámek výše uvedených. Ve všech případech je nutná přítomnost dvou třetin zvole-ných delegátů.

E. PARLAMENT

§ 16. Parlament je nejvyšším za-stupitelským orgánem svazu v době mezi kongresy, jeho usněsení jsou závazná pro předsednictvo a předse-dvorazná pro předsednictvo a předsedu svazı

Gu svazu. § 17. Parlament se skládá ze zá-stupců fakult – na fakultu jeden zástupce, kteřý byl zvolen na repre-zentativním zasedání zástupců stu-dentú fakulty. § 18. Členové parlamentu mohou bů kdykolik fakultavi odvoléní a na-

d) určuje zástupce do jednotlivých širších organizačních celků;
e) ukládá úkoly svým členům a sekcím, kontroluje jejich činnost;
f) rozhoduje o zániku členství po-dle § 7 a) a b);
g) voli a odvolává ze svôho středu předsedu a členy předsednictva SVS;
h) schvaluje zásadní koncepci svých tiskových orgánů;
i) zřízuje a ruší sekce, volí a od-volává tejich vedoncí;

 i) Zrizuje a rusi sekce, voli a od-volava jejich vedouci;
 j) posuzuje a schvaluje rozpočet svazu;
 k) schvaluje přihlášky fakultních jednotek;
 u) vulčuje fakultní jednotku pro činnost o odporující stanovám SVS (dvouřšetnové včěštna); činnost odporující stanovám (dvoutřetinová většina);

m) zřízuje si aparát. Pracovník aparátu nesmí být členem parla-

mentu. § 25. Práva a povinnosti členů parlamentu:

aj předseda SVS řídí schůze parla-mentu, může být zastupováh ve své funkci kterýmkoliv člonem předsednictva:

parlamentu; e) předseda je povined svolat před-sedníctvo na žádost nejméně jedné třetiny předsednictva; f) mezi zasedáními parlamentu vy-konává funkce parlamentu podle § 24 al. dj. ej. f). Tato parladeutí pedlébelí dede b) veňoucí sekcí stojí v čele sekcí, odpovídají parlamentu a předsednic-tvu svazu za jejich práci. Jsou povin-ni informovat parlament a předsed-

F. PREDSEDNICTVO SVAZU

b)

dobi:

neho:

§ 29. Složení předsednictva: a) předseda SVS, místopředseda, olený jako zástupce předsedy a 13 jenů:

alu, 2) tyto funkce může člen parla-nitu vykonávat pouze 2 volební ob-

dobi;
c) funkční období předsedy a předsednictva je 2 roky;
d) po uplynutí jednoho roku funkčniho období je povinné hlasování o důvěře.

nino obdobi je povinne hlasovani
důvěře.
§ 30. Práva a povinnosti předsadnictva Svazu:
a) plní usnesení parlamentu;
b) reprezentuje studentstvo, pokud tímio nepověři parlament někoho ji-naho;

d) schází se podle potřeby, nej-méně však jednou mezi zasedáními

c) jedná jménem svazu;
 d) sehézí ménem svazu;

Tato rozhodnutí podléhají doda-tečnému schválení parlamentu.

meru

c) nemovitostí a hospodářských za-fizení. Š 37. Za majetek svazu se nepo-kládá majetek fakultních jednotek. Se svazovým majetkem svěřeným něštským centrům mají právo dispo-novat toliko městská centra, a to za podminek rámcové schválených kongresem. Ostatní majetek městských center podlěhá toliko dispozicím těchto center. S 38. Příjiny a výdaje svazu.

přihlášky do SVS a předkládá je ke schválení parlamentu.

§ 35. Sekretariát vykonává a za-bezpečuje usnesení parlamentu. Svaz jej vvtváří podle potřeby. V čela sekretariátu je vedoucí sekretriátu, který je odpověden parlamentu a mů-že jim být odvolán. Do funkce je schvalován předsednictvem. Ostatní členové sekretariátu jsou přijímání do funkci vedoucím sekretariátu isou k SVS v zaměstnaneckém po-

isou k SVS v zaměstnaneckém po-

§ 36. Majetek svazu se skládá z:) inventáře; | finančních prostředků; | nemovitostí a hospodářských za-

J. SEKRETARIAT

K. MAJETEK SVAZO

3. Staví se za plně respektování deklarace lidských práv OSN a za její uplatňování ve vnitřní i zahra-nícní politice CSSR. 4. SVS uznává rovnoprávnost ná-rodů a bude svou činnosti i svým vlivem prosazovat z toho vyplýva-pici sprevedlivé společenské, ekono-mické ri kulturní uspořádání vztahů mesí čenbu a slovětv v CSSP.

nu: spravenive spolecenské, ekono-mické i kulturní uspořádání vztahů mezi Čechy a Slováky v ČSSR. 5. Navanek bude podporovat za-hraniční politiku, upevňující samo-statnost a nezávšiost ČSSR. 6. SVS se hlásí k pokrokovým tra-dicím československého studentstva a z toho vyplývající úloze v meziná-rodním studentském hnuť.

7. Vztahy k ostatním skupinám mládože jsou založený na zásačě spolupráce a akční jednoty, která vychází ze společných zájmů mladé, generace.

B. OBECNÁ USTANOVENÍ

§ 1. Název organizace: Svaz vyso-nškolského studentstva Čech a Mo-

- § 2. Sídlo ústředí: Praha

§ 2. Sídlo üsíředi: Praha. § 3. Charakteristika svazu: a) svaz je nezávislá organizace fa-kulních a školních jednotek, jeho smysl a cíle vyplývají z programu schváleného kongresem šVS; h) začlenéhí svazu do šírší organi-zalní struktury je možné jen na zá-kiadě jeho svobodného rozhodnutí a na základě respektovaní jeho práv-ní subjektivity:

A de základe ruspendytel v důsled-ni subjektivity; c) svaz vidi svůj úkol v důsled-něm prosazování zájmů studentů i ab-solvontů jako sociální skupiny; d) svaz spoleženskými orgánizace-mi při vytvářeci nejlepších podmínek a předpokladů pro práci vysokých ktoří

8 4. Orgány szekü (SO4) köngtés, parlament, pindardínulvo a piedseda svaku misteká protov veriečí soud. doz til rada

nutí parlamentu. § 8. Práva členů (fakuliních jednotek)

zúčastňovat se společných akcí

loučením na základě rozhod-

C. CLENSTVÍ
§ 5. Členem SVS se stává fakultní nebo školní organizační jednotka. Členství vzniká okamžikem schválení přihlašky parlamentem svazu. Volenské vysoké školy jsou v SVS zastoupeny jako samostainé fakulty, přičamž jejich specifické problémy, pokud nejsou v rozporu se stanovami SVS, řeší v rámci armády Vojenská vysokoškolská rada.
§ 6. Fakultní jednotka
a) spolek, je-li na fakultě jeden a máli důvěru studenti;
b) střechový orgán, je-li na fakultě jeden a máli důvěru studenti;
c) samospráva.
§ 7. Členství zaniká
a) nejacením členského příspěvku po dobu dvou semestrů;
b) ozněmi-li fakultní jednotka pisemě parlamentu, že ze svazu vysupuje;
c) vyloučením na základě rozhod-

poradených svazem: bi obrace: se na orgány svazu s návrhy, stižnostmi a dotazy a ob-drže: na ně odpověd ve stanovené tvěré. lhùtě

lhûte; c) kdykoliv vystoupif Ze svazu; d) nahlfžet do všech svazových zá-znamů a archivů; e) vyslat a odvolat své zástupce ze všech orgánů sVS; f) podilet se na výhodách, posky-terence menocem

f) podílet se n tovaných svazem;

g) být informován průběžně v plném rozsahu o jednání všech orgánů sva-

h) právo veřejně vystupovat se svý-i stanovisky, i když odporují usne-ní většíny parlamentu. § 9. Povinnosti členů (fakultních)

§ 9. P jednotek]

a) dodržovat stanovy

a) donzovat stanovy;
 b) přispívat podle svých možností činnosti svazu;
 c) chránit a podporovat vážnost svazu vysokoškolských studentů;
 d) řádně platit schválené členské přispôvky;

přispěvky: e) projednat návrhy parlamentu podlěhající ratifikaci fakultní jed-notkou, v určené době.

D. KONGRES

§ 10. Vrcholným orgánům svazu je kongres, který je shromážděním zvo-lených zástupců všech fakultnich jed-notek, a to podle kliče schváleného parlamentem SVS tak, aby každá člonská fakultní jednotka měla mi-ninaině jednoho zástupce v kon-gresu.

gresu. § 11. Řádný kongres je svoláván

 § 11. Radius, and jednou za 2 roky.
 § 12. Čas, misto a program svolá-ní řádného kongrosu musí být vy-hlašen nelméně 3 městice předem.
 § 13. Mimořádný kongres svolává
 § 13. Mimořádný kongres svolává parlament na základě požadavků

kdykoliv fakultami odvoláni a na-

hrazeni. § 19. V parlamentu mohou i absolventi vysoké školy, nej

§ 19. V parlamentu monou býr i absolventi vysoké školy, nejdéle však 5 let po absolvováni. § 20. jednání parlamentu jsou ve-řejnä. Se souhlasem parlamentu mají hosté právo vznášet návrhy, připo-mínky a diskutovat o projednávaných problémech, mají však pouze hlas poradní.

proradní, § 21. Odstoupí-li některý z členů parlamentu, fakulta zvolí svého no-vého zástupce nejpozději do jednoho

22. Parlament svolává předseda

s svazu: a) na základě svého rozhodnutí; b) na základě usnesení předsednic-

na přání nejméně jedné třetiny parlamentu

parlamentu.
Parlament se musí sejít nejméně
1X za semestr.
§ 23. Povinnosti parlamentu:
a) dbá usnesení kongresu;
b) neprodleně zveřejňuje zprávy
príběhu a výšledich svých schů-tí spolupravníc se suzovéní živat spolupracuje se svazovými časopisy

 c) na řádných kongresech podává zprávu o činnosti.
 § 24. Pravomoc parlamentu:
 a) parlament jako zastupitelský orgán členstva řídi záležitosti svazu;
 b) enclává kongresecká kongresecká svazu; tosti svazu: určuje klič b) svolává kongresy, urči k volbě delegátů na kongres stižnosti-

cl projednává návrhy

student 5

ctvo o veškeré činnosti sekce. Po-avají návrhy jménem sekce, Spolu předsedou podepisují všechny pidáva nosti spadajici do kompetence jejich sekce;

členové parlamentu jsou povinc) čenove parlamentu jsou povin-ni účastnik se zasedáni parlamentu a parlament informovat o své čin-nosti. Členové mají právo vznášet dotazy na předsedu a předsednictvo svazu, smírčí soud a dozorčí radu svazu, kteří jsou povinni odpovědět, předkládat návrhy a připomínky, ža-dat o hlasování o ních;

d) odstupující člen perlamentu je povinen spolupracovat potřebnou dobu s parlamentem;

e) poslanec je povinen vlastní fa-kultu informovat o všech jednáních parlamentu;

f) členové parlamentu nemají správ-ní a trestní odpovědnost za činnost vyplývající z plnění funkcí v orgá-nech SVS. Odpovědný orgán, který je ní touto činností pověřil, všemi pro-středky hájí poslance před postihem.

§ 26. Parlament zrizuje tyto sekce: a) zahraniční;

studijní;

§ 27. Sekce odpovídají za sv činnost parlamentu a předsednict prostřednictvím vedoucího.

§ 23. Statuty sekci upravující jejich postavení, formy, metody práce, reši zvlášiní dekret parlamentu.

State

§ 31. Předseda svazu stojí v čele § 31. Předseda svazu stojí v čele svazu, svolává parlament, informuje o svě činnosti předsednictvo SVS a parlament. Zastupuje a reprezentuje SVS ve vnějším styku spolu se členy předsednictva SVS, pakliže parla-ment nepověři touro funkcí jedno-rázově někoho jiného. Podepisuje akta parlamentu a předsednictva svazu, vycházející jměnem SVS.

G. MESTSKA CENTRA

§ 32. Městská centra jsou auto-nomní orgány svazu, sdružují fa-kultní a školní jednotky, které jsou z jednoho centra členy SVS.

H. DOZORCÍ RADA

§ 33. Dozorčí rada je kontrolním a révizním orgánem hospodářství svazu. Výsledek ravize je povinna sdělit písemně parlamentu, případně kongresu. Revize musí konat po stránce věcné i formálni. Dozorčí rada má povinnost dát na uváženou parlamentu svolat mimořádný kon-gres, zjistí-li závady. Dozorčí radu voli kongres, má 5 členů.

I. SMIRCI SOUD

§ 34. Smírčí soud se sestává z před-sedy, dvou členů, dvou náhradníků volených kongreson, Každá sporná strana jmenuje dále po 2 zástup-cích, z nichž jednoho protivná stra-na vykoučí, jeho úkolem je rozhodo-vet ve snorech mer členo soven. vat ve sporech mezi členy svazu. Straně, která se nepodrobí u smírčí-Strate, která se nepodrobi u smírčí-ho soudu, se přerušuje členství ve svazu. Členství je možno obnovit až na dalším zasedání kongresu. Smírčí soud ověruje přihlašky fakultních jednotek, žadatelů o členství v SVS. Kterákoliv sporná strana se má prá-vo odvolat ke kongresu. Registruje

38. Příjmy a výdaje svazu. § 38. Příjmy

Primy: a) řádné, z členských příspěvků pravídelných dotací: b) mimořádně, z výnosů podníků akci pořádaných svazem, jiné sva-tvě člnnosti, darů a subvencí.

Výdaje: a) řádně, isou obsažené v rozpočtu pro následující období schvalovaném parlamentem (dvoutřetinová většina); b) mimořádné, dochází k nim bě-hein roku, pouze výjiměně, mimo rámec schvalovaného rozpočtu, šchva-hije je na návrh předsednictva par-lament (dvouřetinová většina), § 39. Majetkové poměry a hospo-dářské vztahv řest

§ 39. Majetkové poměry a hospo-dářské vztahy řeší dekrety parlamentu.

L USTANOVENÍ PRECHODNÁ

§ 40. Ustavující kongres voli pro-zatimní předsadnictvo svazu jako vý-konný orgán svazu s plnými pravo-mocemi až do prvního zasedáni par-lamentu. lamentu.

Toto ustanovení pozbývá platnosti zvolením řádného předsednictva svazu na prvním zasedání parla-mentu. 41.

M. USTANOVENI ZÁVÉREČNÉ

§ 42. Výklad stanov provádí smírčí so

5 43. Svaz zaniká, usnese-li se na tom kongres dvòma třetinami všech členů nebo má-li svaz méně než tři členy

Š 44. O převodu majetku na finou organizaci studentů nebo o jiném způsobu dispozice majetku svazu v případě jeho zániku rozhodne kon-nec.

§ 45. Písemný archívní materiál bude předán v případě zániku SVS Státnímu archívu.

§ 48. Tyto stanovy nabývají plat-nosti dnem schválaní.

sociální di kulturní správně hospodařskou.

(POKRAČOVÁNI ZE STR. 1) nebo socialistické. Vzrušuje je to zřejmě právě tak málo, jako osud jejich bývalého blízkého spolu-pracovníka Bohumila Laušmana, jenž se dobrovolně vrátil z exilu, aby po letech dobrovolné vazby právě tak dobrovolně zemřel v ru-zyňské věznici: tomu ani epitaf nenapsali.

V rámci drobných dennich sta-rosti můžeme přejit i takovou lo-gicko-etickou podrobnost, jakou je oprávněnost Zdeňka Fierlingra a L. Jankovcové niuvit jménem čs. sociálních demokratů; avšak ono šeříkové prohlášení nelze dooprav-dy, při vší úcté k šedinám autorů, považovat za nic jiného, než za soukromý názor přátelského krouž-ku několika osob, které po Únoru vstoupily do KSČ."

pstoupity do KSC." "Jako bývalý příslušník pováleč-né Čs. sociální demokracie," píše velmi stručně a jasně O. K. z Me-zouně u Berouna, "dovolují si vám vyslovit svůj souhlas s uveřejně-nými články v týdeníku Student. Poválečné heslo sociální demokra-cie "Demokracie naše cesta, so-cialismus náš cílí vzalo za své, když se do vedení strany dostala skupina samozvanců. Sloučení bylo pe skutečnosti likvidaci demokrave skutečnosti likvidaci demokra-tického socialismu."

Mnoho vás píše o průběhu tzv. "slučování" stran, které bylo ve skutečnosti naprosto nezákonné a které se vyznačovalo náslným ob-sazováním sekretariátů sociálně demokratičké strany. "Byl jsem kmenově v soc. dem. straně v Ka-dani," píše V. K. ze Soběslavi, "protože jsem tam měl rodinu a do roku 1947 jsem tam byl zaměst-den V ponsaních kritickéch nán. V popsaných kritických inech se dostavil do sekretariátu v kadani nějaký pan Karlovský, kterého jsem do té doby neznal, oznámil, že je pověřen vedením záležitosti strany a že mne vylu-čuje ze strany. Saučasně jsem ztratil zaměstnáni, a protože jsem měl tři nedospělé děti, musel jsem še z Kadaně odstěhonat." se z Kadaně odstěhovat.

V mnoha dopisech se objevují v mnona dopisech se objevuji další informace a jména těch, kteří obsazovali ústřední sekreta-rlát v Praze. Protože o této udá-losti jsme jíž psali, dáváme ra-ději slovo čtenáři V. P., který píše o podobné události v Hradci Kralové: Kralové:

Do února 1948 jsem byl krajským tajemníkem soc. dem, v Hrad-ci Králové. Již před únorem se ve straně vytvářela tak zvaná le-vice vedená dr. J. Němcem a R. Pytlíkem. Za použití protiústavních Pytlíkem. Za použití protlústavních prostředků uchopili moc a prohlá-sili se za nové vedení (obrozené) v kraji Hradec Králové. Zatímco dr. Němec spolupůsobil po boku Zd. Fierlingra v "čínnosti" na ústředním sekretariátě v Praze, v Hradci Králové přebíral moc R. Pytlík. Ke Střelnici přijel plný autobus příslušníků SNB, obsadili celý objekt a poté do místnosti sekretariátů (okresního i krajské-ho a redakce novin) vnikli lidé, které jsme ani všechny neznali, a přebírali sekretariáty. Největší sta-rost měli o peněžní konta ve spo-fitelně. V tomto obledu vynikl Oldřich Franz (pravá ruka dr. Němce), který byl v lednu 1948 ze strany uvlučen pro zlištěné

Němce), který byl v lednu 1948 ze strany vyloučen pro zjištěné podvody, ale nyní se hodil nové-mu vedení pro "čistou" práci. Okamžitě větštna funkcionářů byla vyakčněna. To jsme si samo-zřejmě přečetil již druhý den v novinách. Na místa poslanců do Národního shromáždění za s. No-votného a dr. Bernarda se jme-novali dr. J. Němec' a R. Pytlík. Do Zemského národního výboru byla poslána A. Navarová. Také celý objekt. Střelnice [dnes Dům odborů], majetek družstva strany, majetek družstva strany

době nijak vzácným. Jsou tu ale milióny nestraniků a mladých lidi, kteří mají zcela jiné nové názory na uspořdádní veřejných věci a ne-zadatelné právo na volbu. A jsou tu i významné evropské země, se kterými bude třeba prac-ně navazovat násilně zpřetrhaná spojeni. Nemohla by v tom pomoci i obnovená sociální demokracie, která sice nikdy v minulosti ne-měla ve svém programu obhajobu měla ve svém programu obhajobu kapitalistického zřízení (jako některé jiné strany současné Národ-ní fronty), ale přesto by mohla navázat na dlouholeté tradiční styky s předáky vlivných levicových stran a skupin na Západě a při-spět k tomu, aby si naše země znovu vydobyla na mezinárodním foru tekná mích leti sector fóru takové místo, jaké ji právem náleží?

Rozsáhlý materiál o minulosti a přítomnosti sociálně demokratic-ké strany nám poslali sociální demokraté z Gottwaldova. Student však, jak už jeho redakce sdělila, není a nebude časopisem sociál-ních demokratů. Pro podostně

vsak, jak úz jeho ředakce sdělila, není a nebude časopisem sociál-ních demokratů. Pro nedostatek místa nemůže tento příspěvek, stejně jako dlouhý dopis paní M. S. z Prahy 7 a mnoha daiších čtenářů, otisknout. Ale vratme se k dalším vašim dopisům. Mnoho z vás se vyja-dřuje k morálnímu a politickému profilu poslance Fierlingra. "Vážený soudruhu," příše Z. Fier-lingrovi, členu ústředního výboru KSČ, čtenářká A. T. z Gottwaldo-va, "argumenty, které ve svém článku uvádíte, nejsou přesvěd-čivé." V závěru píše: "Vy ovšem, s. Fierlingře, máte obdivuhodnou schopnost zaujímat vždy náležité postavení. Vzpomínám na Váš podzimní příspěvek v RP o hodno-cení sjezdu spisovatelů a pár mě-síců nato Vaši aktivní účast v ob-rodném procesu. Škoda, že jste rodném procesu. Škoda, že jste nepocitoval takové aktivní nutkání ke všemu mluvit v době, kdy byly vězněny dcery a žena B. Laušmana, Vašeho stranického druha, a jiní sociální demokraté. Možže byste jim mohl pomoci ... Diskutabilní je názor čtenáře L. S. z Prahy 10. Píše také o ob-sazování sekretariátu a v závěru dodání.

dodává: "Nyní je snaha to vše odčinit, "Nyht je snaha to vse oachut, vydat se správnou cestou. To před-pokládá odstranit bez výjimky z veřejného života všechny, kteří třeba jen mlčeli, nebo pomáhali nepravostem. Pošleme všechny ty soudruhy do důchodu nebo na jiná pracoviště [ne na velvyslanectvi]! Vyměňme i aparát na všech stup-nich i značnou část ve státnich orgánech! Mluvme vždy pravdu, nezkreslujme skutečnosti tak, jako je to u odpovědi Z. Fierlingra v Rudém právu. Budeme-li dbát svých práv, nebudeme-li kritizovat jen n kuloárech nak ti nenoctijen v kuloárech, pak ti nepocti-ví a nesvědomití se odhalí sami."

Do redakce také došel opis Otevřeného dopisu sociálních demovřeněho dopisu sociálních demo-kratů z Halenkovic na okrese Gottwaldov. Dopis je adresován tajemníku ÚV KSČ dr. Čestmíru Císařovi. Otiskujeme z něho pod-statnou část vzhledem k tomu, že to neučinily Zemědělské noviny, ani Čs. televize, ačkoliv o to byly nožádany. požádány. Vážený soudruhu tajemníku!

Ve svém diskusním vystoupení na krajské konferenci KSČ v Plzni na krajské konferenci KSC v Plzni jste hovořil o tom, že se ozvaly hlasy o obnoveni sociální demo-kracie, které jste odmítl s tím, že je velkou vymoženosti dělnické třídy, že dosáhla v čeronu 1948 sloučení této strany a KSČ. Řekl jste dále doslovně: "Nevidime žád-ný podstatný důvod, abychom se vraceli k novému politickému roz-kolu uvnitř našeho revolučního socialistického hnutí." Pokládáme za svoji povinnost

Pokládáme za svoji povinnosi

man Jarig ZAKA

(Projev na zakládající schůzi Klubu nestraníků v Ostravě 14. května 1968)

"Dejme tomu, že žiji ve velkém činžovním domě a napadnou mne lupiči; je mi dovoleno se bránit, a jestliže je to za-potřebí, mohu dokonce střílet; ale za žádných okolností nesmím vyhodit dům do povětří. Je pravda, že by to byla účinná obrana proti lupičům, avšak zlo, které by z toho vzešlo, by bylo větší, daleko větší, než jakékoli bych já mohl vytrpět. Avšak co když tito lupiči mají trhavinu, která může zničit celý dům? Pak jim ponechám jejich odpovědnost za spáchané zlo a nebudu k tomu sám nic přispívat."

Max von Laue

ILUZE A REALITY

1. Když v koupelně škrtnete zápalkou, abyste zapálili karmu, nestane se nic mimořádného. Je-li však zařízení poroucháno a v kou<mark>pelně</mark> je směs vzduchu a plynu, pak jste si škrtli naposledy. A s vámi vyletí do vzduchu i okolní lidé, kteří nejen že nebyli neopatrní, ale vůbec nevěděli, že existuje nějaké potenciální nebezpečí.

2. Výbušná směs vzniká z docela obyčejných, jinak všedních a užitečných látek, jako je vzduch a plyn na vaření. Výbušná směs v politice vzniká určitým mísením iluzí a reality, jež mohou být samy o sobě zcela neškodné, ale za jistých okolností jsou krajně nebezpečné právě v politice. Politika je neustále obnovovaný boj iluze s realitou a boj reali-ty s iluzemi, čili prolínání lidských tužeb s neoblomností fakt, střet utopie a vědy.

3. Určit, co je v dané chvíli reálné a co je utopické, je největší umění politi-ka. Lidé, kteří to dokáží, jsou vzácní, protože musí slučovat obrovské vzdělání s jemným taktem pro nejjednodušší věci každodenního života. Jen takoví politikové jsou však v krizových situacích schopni vést, vytvářet program a zabránit výbuchu, chápat iluze a reality doby, v níž pracují a myslí.

4. První elementární realitou dneška je skutečnost, že jsme žili, žijeme a budeme žít dále v socialistickém společenském zřízení. Ať je negativních položek posledních dvacetiletí jakkoli mnoho, přece zde existuje hlavní klad, jenž bude asi historií oceněn daleko více nežli omy-- a to je skutečnost socialistických změn. Ať se kdokoli snaží jakkoli zdů-vodnit nebo naopak odmítnout pro budoucnost socialistický způsob vlastnictví výrobních prostředků a jeho hlavní důsledky, socialistická společnost trvá, i když mění podobu své politické kontroly moci a svou kulturně ideovou tvářnost.

5. Druhou elementární realitou je varšavský pakt, jež vytváří "legální možnost" intervence. Kdyby byl pouze náhodným důsledkem let studené války a odpovědí na Atlantický pakt, pak by byl perspektivně změnitelnou skutečností. Avšak v tomto paktu se odráží také daleko podstatnější skutečnost, že totiž každá vláda Čechů a Slováků se bude muset opírat o spojenectví se Sovětským svazem. A to ne z ideologicky proměnlivých důvodů, ale ve shodě s hlavním: národními zájmy, jež odpovídají starým sympatiím Čechů k Rusům a Rusů k Če-chům, nejen sympatií, jaké k sobě na-vzájem chovají byrokratické aparáty obou zemí.

6. Třetí elementární realitou je vedoucí úloha komunistické strany, která může být brána jakkoli v pochybnost jako perspektiva, ale která nezměněně trvá navzdory současné krizi. Nepovažujeme tuto skutečnost za nezměnitelnou, ale jestliže z ní v dané chvíli nevycházíme, pak se mýlíme v oceňování základních jevů. Osobnosti kultu jsou vyměnitelné, žulové kvádry podstavce a betonové instalinismu však trvají dál amníki v půdě této země (protože u nás i půda země protestovala proti stalinismu a musela být uměle zpevněna, aby vydržela monumentalitu tíže násilí) a brání přirozenému sesutí půdy. 7. Proti těmto třem realitám stojí nejméně tři hlavní iluze, z nichž nejrozšířenější je v dané chvíli iluze inteligence. Je to mylný předpoklad, že cíle progresívního křídla komunistické strany, přesněji řečeno stranické inteligence, mají širokou masovou podporu. Projekce cílů a zájmů určité společenské vrstvy (třídy) na jinou společenskou vrstvu (třídu) jsou vždy zdrojem nejhrubších politických chyb, a to i tehdy, když projektované zájmy, cíle, programy a myšlenky jsou naprosto odůvodněné, logické a obecně prospěšné. Je tomu tak ze stejných důvodů, proč se kuřák obyčejně nezbaví svého zvyku ani poté, co lékař kouření zakáže.

pravdu čtenářka, která napsala z okresního města poblíž Prahy: "Kdybychom neměli tisk, rozhlas a televizi, tak by tu vůbec nikdo nevěděl, že nějaký obrodný proces probíhá."

9. Konečně třetí iluze tkví v mylném předpokladu shody zájmů mezi Čechy a Slováky v klíčové otázce povahy demokratizačního procesu. Tento proces obsahuje dva různé programové cíle, federa-lizaci na Slovensku a demokracii v českých zemích, přičemž se jisté zájmy prolínají a ovlivňují, ale nesplývají v celostátně podporovaný minimální program. Demokratizační proces je kompro-misní střecha nad programem federalizace a programem demokracie, střecha užitečná, správná a vhodná - ale dočasná.

10. Iluze inteligence, iluze Prahy a iluze Čechů se střetávají jak s iluzemi jiných společenských vrstev, okresů a Slováků, tak se základními realitami. Identifikovat iluze jako iluze a realitu jako realitu, znamená nalézt východisko ze složitých společenských vazeb. Takový přístup k naší realitě je přístupem sociologů-vědců.

SOCIÁLNÍ DEMOKRATÉ

1

1. Podle mých představ a omezených informací je přístup zhruba totožný s opětovně zakazovaným nejdůležitějším horizontem dneška — s horizontem so-ciální demokracie. Tato socialistická, demokratická a dělnická strana je zakazována ještě předtím, než se znovu objevi-la, snad právě proto, že její programové požadavky z r. 1945-48 přejímá beze zbytku křídlo komunistické strany, aniž se k tomuto smrtelnému hříchu (z hlediska konsistence vlastní ideologie) dokáže přiznat.

2. Sociálně demokratické hnutí má u nás téměř stoletou tradici, která nestojí na ideologii aparátníků, ale na reálných bojích čs. dělnické třídy o demokratickou, humanistickou podobu socialistického společenského zřízení proti totalitním a byrokraticko-manipulativním tendencím kapitalismu, fašismu a stalinismu. Má za sebou heroický boj v podmínkách nacismu — dodnes zamlčený cficiální historiografií —, zajištění eko-nomických základů socialismu znárodňovací politikou let 1945-48, nenávistnou perzekuci dalších dvaceti let a otevřený horizont uskutečnění programových cílů demokratického socialismu.

3. Perspektiva demokratického socialismu jako reálná možnost čs. experimentu a jeho přínos světovému socialistickému hnutí naplňuje dnešní sociální demokraty opravdovým nadšením. První politická úvaha, kterou si postavili a stavějí, není otázka politické prestiže a osobních nároků, ale otázka, jak podpořit věc sa-mu – věc demokratického socialismu a její hlavní představitele. Ať byly dějinné okliky jakékoli a at budeme posuzovat jakkoli krizové jevy vztahů mezi komu-nisty a sociální demokraty v minulosti, skutečností zůstává, že čs. dělnická třída a celá společnost stojí na křižovatce dějin, po které chtěli a chtějí jít sociální demokraté především jako nezávislí partneři komunistů.

4. Pro prozíravého politika nemůže te-dy vůbec existovat problém, zda sociálně demokratická strana může nebo nemůže být uznána, protože ona existuje jako reálná skutečnost. Pro neprozíravé aparátníky, kteří chtějí dál hájit monopol své moci nad dělníky, existuje naopak právě tato otázka jako nebezpečí jim samým a v tom se nemýlí. Jestliže zatím nikdo ze sociálních demokratů stranu neobnovil, pak je to snaha pomoci soudruhům komunistům, kteří považují perspektivu svobody v socialismu za svou a za slučitelnou s komunistickým hnudrive to pochopí. tim dříve odvyknou chtít řešit otázku sociální demokracie císařským řezem a hovořit jazykem, který byl nepřijatelný už za doby císaře Franze Josefa, monarchy světové velmoci, natož od jednoho z tajemníků mocenského aparátu, o kterém plati: nomen omen. 5. Sociální demokraté prokázali mnohokrát ve svých dějinách, že dovedou obětovat prestiž i aparáty ve jménu reálných zájmů dělnické třídy, ve jménu širší svobody a demokracie. Stejně prokázali, že na ně neplatí a neplatily kriminály, protože se opírají o nezlomnou sílu zájmů obyvatelstva tohoto státu a protože jejich program lze vyvrátit jen tak, že bude uskutečněn, nijak jinak. Jejich síla netkví v aparátu politické strany - takový aparát vůbec neexistuje ale v síle faktických poměrů, jež dnes představují reálnou vládu této země.

ZANÉ

 Nelze přehlédnout, že perspektivně se může ocitnout v izolaci nejen některé křídlo komunistické strany, ale sama myšlenka socialismu. Program rehabilitací bude ještě delší dobu působit tak, že bývalí uvěznění nemusí říci o politice ani slovo a přece pouhá skutečnost o tom; co bylo možné jménem socialismu páchat ve střední Evropě, bude působit pronikavě na mládež i dospělé voliče. Tento tlak nemůže vydržet komunistická strana sama, nechce-li sáhnout k represím, jež by znamenaly cestu zpět. Soudruzi, hledejte spojence, najdete je mezi včera žalářovanými představiteli demokratického socialismu, alespoň daleko spíše než ve stínových stranách, které si vydržujete ve vládě a v Národní frontě.

124 8000 127

8. V každé straně jsou krizové jevy; které soudí historie daleko lépe než usnesení a autoritativní postoje tajemníků. Sociální demokraté prožili takových krizí už hodně a vědí, co to je být náhle vylučováni z národa, anebo vyrovnat se s odpovědností. Vina na minulosti není vinou dělnické třídy ani vinou komunistické strany, která ji fakticky zastupovala, je otázkou konkrétní odpovědnosti konkrétních osob a tragédií velké myš-lenky, jež narazila na systém totalitní moci.

9. Pochopení pro tragédii velkých myš-lenek mají právě ti, kteří byli oběťmi a herci této tragédie a kteří za plného jasu slunce viděli onen mrak, jenž předznamenával bouři. Svědectví o tom by mohli říci ti komunisté, kteří se ocitli vedle nich v kriminálech a kterým sociální demokraté uměli s lidským pochopením podat ruku. Mají totiž pochopení pro dějinné krize, protože se učili socialismu u Marxe a ne u Stalina, z praxe odborového hnutí a ne z praxe aparátu manipulace a také z reality Leopoldova a Mírova a nikoliv z tribun májových přehlídek.

10. Sociální demokraté nejsou ve světě sami a mají mnoho přátel v Evropě i jinde. Záleží na komunistech, zda je pochopí jako reálnou myšlenkovou a po-tenciální sílu nebo jen jako nový vhodný objekt k skrytým i otevřeným hrozbám. Sociální demokraté se budou dále držet v politice určitých zásad: 1. mluvit prav-du, 2. držet dané slovo, 3. volit taktiku myšlenky, ne moci.

ZÁHADA NEZÁVISLÝCH

1. Vedle sociálních demokratů a katolíků je dnes nejvážnější silou šest miliónů nestraníků, mezi nimiž vzniklo spontánně několik organizací politického významu. Nejdále je zatím pražský diskusní Klub angažovaných nestraníků (KAN), jenž připravil určitý politický program.

2. Členové se přihlásili k oněm myšlenkám, z nichž se zrodila před 50 lety naše státní a národní samostatnost. Jsou přesvědčení – stejně jako zakladatel to-hoto státu – že státy se udržují věrností ideálům, ze kterých vznikly. Hlásí se k těmto ideálům v jejich současné, moderní podobě, zdůrazňujíce nejméně tři základní východiska, která jsou již dnes ideovou páteří klubu.

3. Považují především ze základ veškeré moderní evropské politiky myšlenku lidských a občanských svobod, občanskou rovnoprávnost, jež byla kdysi vyjádřena v revoluční Deklaraci práv člověka a občana a jež je nyní ztělesněna v Deklaraci lidských práv přijaté Spojenými národy. V obhajobě těchto práv proti odlidšťují-cím silám kapitalismu, fašismu a stalinismu vidí nepřerušenou tradici demokratického úsilí českého a slovenského národa, k níž se otevřeně hlásí jako k spolehlivému základu české státní myšlenky a jako k centrální ideji československého státu.

 Druhé východisko politického úsilí AN je humanistická tradice českoslo-KAN venské kultury, jež nacházela nejvýznamnější podněty pro rozvoj našich národů na poli vědy, umění, náboženství, mravnosti a filosofie, nikoli na poli bitev, v úsilí o světovládné cíle, nebo v pouhém zvyšování spotřebního standardu. Ve shodě s touto internacionální humanistickou tradicí lidské solidarity, míru a spolu-práce národů nepovažuje KAN za rozhodující hodnoty národa, třídy ani rasy, ale osobnost člověka, jeho jedinečnou úlohu v životě a jeho tvorbu jako vlastní smysl lidského existování. 5. Konečně třetím východiskem je impozantní myšlenka československého experimentu, v němž má být spojen demokratický socialismus s velikým programem osobních svobod. Socialistické společenské zřízení, demokratický výkon moci a svoboda jednotlivce jsou jak východiskem politických úvah, tak cílem, o nějž KAN usiluje v dnešní přestavbě politického života. Proměna atmosféry strachu v ovzduší důvěry a dobré vůle, změny struktury politického myšlení podnítily statisíce osobních revolucí, probíhajících v nitru lidí, kteří pochopili, že hledání cest, jak bez úhony prokličkovat totalitou zvůle úzké skupiny osob, přisvojujících si nárok na moc, je život nedustojný člověka. 6. V nově vznikající struktuře našeho politického života, jejíž konkrétní podo-bu a bližší utváření nelze zatím blíže určit, nachází však KAN, bez ohledu na

byl v následujících týdnech proti-právně zabrán pro ÚRO. Dr. Němec (nyní ústřední ta-jemník SČSP) a R. Pytlík (tajem-

ník ÚRO pro zahraniči) se dnes hlásí k progresívnímu křídlu v KSČ a nedoporučují obnovení činnost soc. dem.

Jistě stejnou náhodou," píšelng. J. P. z Liberce, "se podobné hloučky utvářely i v jiných měshloučky utvářely i v jiných měs-tech republiky. Několik jejich účastniků (přislušniků LM) se u přiležitosti 20. výroči Onora po-chlubilo v článku otisknitém v or-gánu OV KSČ v Liberci (V před), jak tenkrát pod védením hlavni-ho výtržnika' s. Haruse vyvrátili dveře redakce soc. demokratické-ho časopisu Stráž severu, aby od-tud "vyhnali zrádce dělnické tři-dy". V zasedací sini OV KSČ visť bistorický obraz znázorňulicí věrnë tento památný akt. Je dílem mistra A. Berana. historický obraz znázorňující věr-

Fierlinger, když odpovidal na pomluvý v časopise Student (č. 21), asi v rozrušení přehlédl některé závažné námitky autorů, je-jichž zodpovězení by mohlo být zajímavější než okolnost, zda ně-kteří z výtržníků drželi v urči-tém okamžiku pistole v ruce, nebo

tém okamžiku pistole v ruce, nebo je měli uschovány v kapsách. Je pravda, že část bývalých čle-nů SD přestouřila do KSČ. Mnozi z nich věřili tehdy vášnivým sli-bům o vybudování spravedlivého a prosperulicího státu a jsou při-praveni přehodnotit své bývalé rozhodnutí, učiněné často i pod určitým chieteněním nátlakem, v té

připomenout Vám, že sociální de-mokračie byla sloučena s KSČ bez základního souhlasu široké člen-ské základny a bez projednání a schválení na sjezdu strany. Kromě toho nebyl v uplynulých dvaceti letech vůbec respektován program sociální demokracie, který úzce spojoval vývojový vědecký socialismus s demokracii. "Sloučeni" bylo dilem jednotlivců, kteří sl chtěli zajistit svým činem dobré společenské postavení. Mnoho čle-nů sociální demokracie do dnešní doby, považující toto sloučení za akt násilí a bezpráví, nevstoupilo doby, akt násili a bezprant, nevstoupilo do žádně z ostatních politických stran Národní fronty. Část člen-stva nebyla do KSČ přijata. Tak se stalo, že velká část členstva naší první dělnické strany, která letos oslavuje 90 let trvání a kte-rá stála u koléhky naší národní samostatnosti, byla vyřazena z ak-tivní účasti na procesu budování socialismu u nás v minulých le-tech. Je dnes víc než zřejmě, že tehdeiší tzv. sloučení mělo za cíl nikoliv sjednoceni dělnického hnuodstranëni organizovane ale ti. části dělnického hnutí, která zá-sadně spojovala socialismus s demokracii a humanismem, což potorzuje historie uplynulých dvou desetileti.

2 toho hlediska je Vaše tvrzeni o návratu k politickému rozkolu uvnitř dělnického hnutí zkreslené a dogmatické. Jedná se naopak o rehabilitaci té části dělnického hnutí, která měla jiný, možno říci (DOKONČENI NA STR. 7)

8. Druhá základní politická iluze tkví předpokladu, že mimořádná atmosféra Prahy zasahuje okresní město a vesnici, zatímco konzervativci si dobře uvědomuif, že tomu tak není. Politická struktura moci ve městě a na vesnici je posledními změnami téměř nedotčena, takže má

student 6

6. Berou-li komunisté vážně své vlastní sliby, pak z perspektivy demokratického socialismu nemohou být vyloučeni právě sociální demokraté, kteří mohou garantovat program demokratického socialismu v nejširších vrstvách obyvatelstva, kteří mají čisté ruce a čistý štít. Sociální demokraté, kteří ještě před nedávnem odpykávali desetileté tresty, se nevracejí s myšlenkou na pomstu, ale s tvrdohlavou vírou v možnost syntézy demokracie a socialismu ve státě, jehož bezpečnost snad poprvé v historii skutečně zajištěna spojenectvím se SSSR.

HORI

možné názorové i další politické rozvětvování, některé společné rysy, které sdružují nestraníky a vytvářejí základy pro politickou aktivitu nestraníků v klubu i mimo klub. Politická aktivita klubu se zatím soustřeďuje záměrně pouze na tento minimální program společných požadavků nestraníků, protože další normalizace společenského života povede dále - k vytváření nebo přestavbě politických stran na principiálních, světonázorových a perspektivně rozpracovaných hlediscích. Klub zatím neaspiruje na takovouto úlohu, protože mu k ní zatím chybějí legální, organizační, hmotné i osobní předpoklady. Považuje však za vhodné, upozorňovat již nyní nestranickou veřejnost na klíčové otázky a pracovat přiměřeným způsobem k tomu, aby základní pravidla demokratického vytváření politického života a státní moci byla dodržována a respektována. Na takovémto programu mají dnes zájem všichni nestraníci bez ohledu na otázku, jež bude později formulována v souvislosti s volbami, totiž na otázku obsahové náplně programu existujících nebo budoucích politických stran.

7. Za tato minimální pravidla demokratické hry, s nimiž zahajuje klub svou politickou činnost, se považuje především obrana základních občanských práv, zejména rovnoprávnost straníků a nestraníků. Bez tohoto principu nelze dosáhnout podstatné nápravy kazů veřejné-ho života ani překonat krizové jevy v ekonomice, protože šest miliónů nestraníků v produktivním věku nelze trvale ovládat metodami, jež nepřipustily samostatný politický život těchto miliónových mas lidí ani v rozsahu c. k. monarchie let 1905—1914. Kromě rovnoprávnosti obou hlavních skupin naší politické veřejnosti považuje klub za ústřední otázku budoucích měsíců demokratické volby, jež si nedovede představit jinak, než jako tajné volby oddělených kandidátek více politických stran, připouštějících rovněž kandidaturu nezávislých poslanců. Volební zákon musí splnit tyto elementární poža-davky svobodné účasti občana při vytváření politických orgánů státu, musí poskytnout skutečně reálné alternativy pro politické rozhodování občanů, nemá-li být demokratizační proces ochromen v samém zárodku.

8. Konečně chce klub vytvářet alternativní politická stanoviska nejen v otázce voleb, ale při projednávání vážných politických otázek dneška. Klub chce být nezávislog -politickou silou nezávislých kandidátů, představujících zájmy a smýšlení nestraníků. Není antikomunistický, nevytváří svá politická hlediska proti komunistické straně. Členové jsou angažovaní občané, nezávislí nestraníci, a vytvářejí svá politická hlediska vedle komunistů, směřujíce k cílům, jež snad spojují straníky a nestraníky, pokud národní program Čechů a Slováků je týž, kterým byl od dob muže, jenž založil nášstát na základech humanismu, demokracie a sociální spravedlnosti.

9. KAN sám zahrnuje nejrozmanitější tendence a je přirozené, že nemůže hrát úlohu politické strany, pokud sám sebe nedokáže přesněji určit, vytvořit program a nabidnout alternativy. Může však již dnes pomoci tříbit názory nestraníků na politický život, koordinovat tendence nezávislé orientace a stimulovat takové politické diskuse, jaké prospívají demokratizaci. KAN se zatím definuje jako "svobodná platforma pro formování politickéno stanoviska k zásadním i aktuálním ctázkám veřejného života pro čs. občany bez stranické příslušnosti.". Hlásí se k ideálům svobody, demokracie, socialismu, usiluje o toleranci, rovnoprávnost nestraníků a brání se občanské diskriminaci.

10. Hlavní politická aktivita klubu se koncentruje na pravidla hry při volbách, zatímco programové otázky a světonázorové vazby zůstávájí ještě v pozadí. Požadavek demokratických voleb ústí dnes v otázku charakteru volebního zákona, účasti více politických stran, jejich připuštění k moci, v požadavek oddělených kandidátek, nezávislé kandidatury nestraníků, v princip tajné volby, zamítnutí výběru kandidátů škrtáním, zveřejnění rozpočtu volebních kampaní stran, rovnoprávnosti použití masových sdělovacích prostředků a tisku. Volby přinesou názorovou krystalizaci, ale nemusely by znamenat konec KAN.

tárních demokratických práv, což pro duchy trénované v dialektických skocích není žádným problémem.

"Ojedinělé názory o nezbytnosti vytvořit novou politickou stranu s opozičním posláním jako masovou protiváhu naší strany nepovažujeme za správné. Plu-ralita politických stran bojujících o moc tak, že by byla v sázce sama podstata socialismu, odporuje potřebám a zájmům lidu, otvírá cestu k možnému zvratu ke kapitalismu a vytváří tudíž nebezpečí násilného střetnutí, vyvolává potřebu násilné obrany socialismu. Vznik opoziční strany s protisocialistickým programem by znamenal konec čs. experimentu vytvořiť model demokratického socialismu. Naproti tomu je zcela reálné přeměnit Národní frontu v politickou základnu plodné součinnosti všech stran a složek, která plní všechny funkce socialistické demokracie a představuje nový model vnitřního politického členění společ-nosti bez antagonistických tříd." (Čestmír Císař v Plzni, RP 27. 4. 1968.)

3. Hovoří-li představitel aparátu KSČ jedním dechem o opozici jako o proti-socialistické straně, proti níž je třeba se bránit násilím, pak takové formulace jsou sice dobré pro intenzívní tempa k větší osobní moci, ale nic se tím neřeší. Kromě toho hrozí autor násilím, aniž se znepokojuje tím, že v pouhém jediném od-stavci používá téhož pojmu opozice v ně-kolikerém významu. V první větě je opozicí masová politická strana stojící proti KSČ, v druhé větě je už opozicí jakákoli pluralita politických stran bojujících o moc (a copak jiného dělají všechny politické strany na světě, nevyjímaje stranu Vaši?). Ve třetí větě je opozicí strana s protisocialistickým programem, aniž se nám říká, kdo rozhoduje o tom, jaký program je socialistický, čímž se tedy pojmově berou na rohy slibovaného násilí i dosud oddaně spolupracující lidovci

4. Tento žargón, nápadně připomínající prohlášení TASS o sovětských poradcích, ponechává mimo pozornost především skutečnost, že opozici vidíme různě podle toho, kde politicky stojíme, a že nelze hovořit o opozici vůbec, ale jen o opozici vůči něčemu někde, protože to, čemu je oponováno, nemůže být vyřazeno z naší pozornosti. Jestliže se Čestmíru Císaři jeví nebezpečná opozice jako opak politiky KSČ, pak se, dejme tomu, sociálnímu demokratu jeví nebezpečí opozice jako zdržování programu demokratizace v řadách aparátu komunistické strany, představovaném právě Čestmírem Císařem, člověkem, který se uvedl na politickou scénu posledních tří měsíců otevřenými hrozbami násilí snad právě proto, aby zbavil mládež iluzí, jež o něm má.

5. Opozice socialistickému zřízení a opozice politická jsou dále různé věci, protože člověk, který je jednoznačně pro poli-tickou opozici vůči komunistické straně, třeba sociální demokrat, může být stejně jednoznačně pro společenské zřízení so-cialistické a nikoli jiné. Nikdo nemá zájem hrozit takové politické síle násilím, není-li právě nepřítel demokratizace, který pluje s danou vlnou vstříc centristic-kým nadějím na zvrat. Bez politické opozice není demokracie ale společenské řády mohou existovat celá staletí, aniž vznikají alternativní programy o daném společenském řádu. Během posledních měsíců nevznikl žádný politický projev, který by svědčil o tom, že opozice existuje v takové podobě, aby bylo třeba hrozit násilím. Zato hrozeb konzervativců zbraněmi bylo a je dost i bez Císaře.

6. Opozice ve smyslu alternativních stanovisek vůči politice komunistické strany je skutečností, a to bez ohledu, zda ji uznáváme. Centrem této opozice bylo křídlo komunistické strany, které dosáhlo přesunu politických sil, takže výroky Čestmíra Císaře bychom museli vztahovat proti němu samému, pokud k této opozici patřil a pokud sehrál také vážnější roli, než tu, kterou mu se smyslem pro calemboury přisoudila mládež. Kdyby si v této souvislosti přečetl znovu svou pasáž o násilí proti opozici, četl by ji novýma očima, těma očima, kterýma ji četlo šest millónů nekomunistických voličů, vůči nímž hrozba směřuje.

7. Opozice je dnes realitou, politickou skutečností, není však konstituována v žádné politické straně. Nelze-li opozici potlačit a zakázat - což okamžitě nejde pak jde aparátu o to, znemožnit alespoň hrozbami, aby se stala politickou institucí. Reálná opozice vůči minulosti - což není totožné ani s opozicí komunistické straně, ani s opozicí vůči socialismu — prostupuje jak centrum moci, komunistickou stranu, tak spontánně vznikající organizace, tak Národní fron-Zabraňovat normalizaci politických tu. sil hrozbami násilím, znamená tak hrubou chybu a provokaci možných spojenců demokratického socialismu, že by se za ni ani dnes nemusel stydět Antonín Novotný.

8. Budeme-li nazývat problémy správnými názvy, pak budeme považovat alternativy komunistickému programu, tedy alternativu sociálních demokratů, nezávislých klubů a křesťansky orientovaných skupín sice za politickou opozici, ale nikoli za organizace, kterým se hrozí násilím ještě předtím, než vůbec vznikly – snad proto, aby se podtrhi sporný ráz demokratizace. Politická opozice není nebezpečím, není anarchistickou negací a není už vůbec totožná s antikomunismem, za jaký je vydávána. Opozice je nutná alternativa, bez níž není svobody občanů.

9. Konec čs. experimentu a nebezpečí násilného střetnutí nevyvolávají zatím vůbec myšlenky o opozici, které nepře-kročily meze úvah v literárních časopisech, ale daleko nebezpečnější latentní selu, ale ualeko nebezpečnejši iateriti síly extrémismu dvojího typu. První, ab-solutně nejnebezpečnější silou jsou pře-devším sami konzervativci v komunistické straně, kteří by chtěli ochromit demokratizační proces a kteří maji stále v rukou značné potenciální síly aparátu, spi-še než sílu tříd, skupin, lidí, myšlenek. Čs. experiment závisí na tom, zda progresívní komunisté budou schopni této síle čelit, spolu s dalšími složkami politické-ho života, které je chtějí a budou podporovat, protože každý prozíravý člověk ví. že osud této země v dnešní době nezávisí na sociálních demokratech, ani na ani KAN, ani na opoziční straně, ale na komunistech.

10. Stejně vážným nebezpečím je ovšem bezhlavý antikomunismus, proti němuž však u nás – na rozdíl od Maďarska – nestojí jen komunisté, ale také demokratičtí socialisté a katolíci. Pokud bude komunistická strana pokračovat ve svém programu demokratizace a normalizovat politický život v parlamentních a přijatelných kolejích, pak se bude zužovat sociální základna jak pro antikomunismus, tak pro konzervatismus aparátů. Nebezpečná koncentrace výbušné směsl iluzí a reality se znovu změní ve vzduch svobody a v řádné fungování aparátů, jimiž bude procházet potenciální třaskavina politické problematiky bez nebezpečí výbuchu.

IVAN SVITAK

9. května 1968.

STALE ČELEM ? KE ZDI ?

(DOKONČENÍ ZE STR. 6)

po odborné stránce odlišný přistup k budováni socialismu, k němuž se dnešni vedení KSČ značně přibližilo. Proto my, sociálni demokraté, vitáme zásadni změny při budováni socialismu u nás a hlásime se znovu k aktivni účasti v politickém životě uvnitř Národni fronty. Zdůrazňujeme znovu, že se nejedná o obnovení sociálni demokracie, ale o jeji rehabilitaci, poněvači "sloučení" bylo počátkem dejormaci u nás a vyhovovalo předevšim živlům socialismu nepřátelským. Jde tedy o závažný politický problém a zároveň zkoušku naši socialistické demokracie. Sociální demokracie žije, jejt členové od Vás žádají záruky, že proti nim nebude použito metod a násili minulých dvaceti let, neboť její existenci a členství v Národní frontě nikdo nezrušil, stejně jako nikdo nedokázal vzit jejím členúm viru ve správnost politických cilů a metod, které volita. Klást jakékoltv překážky v její další činnosti je v rozporu s duchem socialistické demokracie a tradicemi našeho dělnického hnuti. Pokládáme další činnost sociální demokracie za potřebnu pro další demokracie za potřebnu pro další demokracie sa potřebnu pro

Členové sociální demokracie: 14 podpisů

Několik dopisů čtenářů je věnováno nedávnému prohlášení ministerstva vnitra o vzniku nových stran, Ing. A. Š. z Prahy 5. L. V. ze Znojma a další podotýkají, že se toto prohlášení netýká sociálních demokratů. V tomto případě jde totiž o stranu, která existuje 90 let, navzdory incidentům a ne legălním prohlášením o její likvidaci v roce 1948. Proto nás nepřekvapuje, že došly redakci dopisy, v nichž oznamujete, že ve vaší obci nebo městě již existuje přípravný výbor pro obnovení činnosti sociálně demokratické strany. Posíláte svá programová prohlášení i texty rezolucí, které zatím bezvýsledně zasíláte mnoha redakcím i našim představitelům. Samozřejmě všochny otisknout nelze. Vybíráme tedy pouze dopis přípravněho výboru místní organizace ve Znojmě, adresovaný ústřednímu výboru Národní fronty:

Když v roce 1949 byla čs. sociálni demokracie sloučena s KSC, stalo se tak bez vědomí řadových členů strany, úmluva byla učiněna "nahoře" a strana byla zlikvidována namnoze proti vůli členstva.

Mnozi se podrobili, mnozi zústali sociálními demokraty, aniž by měli možnost se projevit. Mnozi z těch soudruhů, kteří se nechali sloučit, byli první na řadě při společenské a hmotné likvidaci v deformované vnitrostranické demokracii.

Nesocialistické, nedemokratické, úchylné živly v KSČ zdiskreditovaly v následujících letech socialismus natolik, že strana a idedly socialismu a demokracie, za které bojovaly celé generace, ztratily důvěru v nejširší veřejnosti našeho národa.

Je nutno rehabilitovat samotný socialismus, samotnou demokracil, tyto vznešené pojmy, které byly v poslednich 20 letech tolik zprojanované a zkarikované. Důvěru nemohou znovu získat činitelé, kteří se těchto deformaci zúčastnili. Veřejnost nemůže věřit sebenýmluvnějším jedlucům

Důvěru nemohou znovu získat činitelé, kteří se těchto deformaci zúčastnili. Veřejnost nemůže věřit sebevýmluvnějším jedincům, kteří dovedou převlékat kabáty a točit se podle větru. Sociální demokracii nelze na-

Sociální demokracil nelze nařknout z porušení socialismu a skutečné demokracie. Neztratila tudiž důvěru veřejnosti.

Chceme tuto duvěru v socialis-

kraté tragicky doplatili na svůj loajální postoj ke KSČ.

Proto musime dnes protestovat proti snahám komunistických funkcionářů umlčet sociální demokraty. Komunističtí funkcionáři nuli sociální demokraty pracovat v ilegalitě. Proč?

Obávaji se snad konkurence z jejich strany? Vždyť renesance Gs. sociálně demokratické strany v žádném připadě neznamená konec KSC. Spiše by došlo k přechdu části demokratických liberálů z KSČ do sociálně demokratické strany. V komunistické straně by zůstali skutečně jen ti, kteří stojí za principy diktatury proletariátu a proletářského internacionalismu. Dnešní KSČ je tak diferencovaná, že neumožňuje vytvořit skutečnu akční jednotu. Nikdy se nemohou sjednotit liberální intelektuálové a stalinšti funkcionáři, kteří dodnes s pohnutím zzominají na zlatá padesátá léta. Neumožní-li KSČ obrodu soc. demokratů, pak z KSČ vznikne mamutí národní až nacionální strana s množstvim frakcí, krusel a skupin. Vznik sociálně demokratické strany by zkonzolidoval řady KSČ a učinil by z ní opět revoluční předvoj dělnické třidy.

PRIPRAVILI ZK a MP

Poznámka redakce: Tento materiál netiskneme proto, že bychom se se všemi názory v něm obsaženými ztotožňovali. Ale jsme zřejmě jediní, kteří... ale to už je zřejmě z předcházejícího textu.

JAKÁ JE PRAVDA

o Čs. sociální demokracii? To je nážev besedy, která se koná ve středu 19. června v 16 hodin na jilosofické jakultě v Praze. Poradatelé. Spolek posluchačů a absolventů jilosofické fakulty a Akademická rada studentů, pozvali na tuto besedu představitele obnovené Čs. sociálně demokratické strany. O současné sltuaci a perspektivách strany a o někteřých neoprávněných tvrzenich publikovaných v denním tistu vás budou informovat: Přemysl vanýr, člen připravného ústředního výboru ČSSD, Petr Klášterský, předseda připravného městského výboru ČSSD v Praze, dr. Zdeněk Elajsar, člen ústřední programové komise, a Zdeněk Kárl, redaktor Čs. rozhlasu. -22-

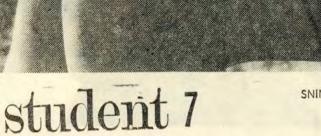
Titl. prof. dr. VL. KADLEC, DrSc.

Vzhledem k tomu, že události a situace na loutkářské katedře se staly neřešitelnými, jsme nuceni obrátit se na Vás se žádostí, abyste objektivně uvážil naše připomínky a návrhy, obsažené v Prohlášení studentů k situaci výuky na loutkářské katedře divadelní fakulty AMU v Praze, návrhy týkající se změny ve vedení loutkářské katedry a rovněž dalších personálních změn v pedagogickém sboru katedry. Z nového personálních obsazení pedagogického sboru vyplýval by rovněž i odchod některých studentů, jejichž předpoklady pro studium nejsou dostatečné, ale domníváme se, že jedině tak můžeme urychlit odstranění rezervoáru konvencí v loutkářském divadelnictví. Máme zato, že současná formace katedry a uplatňované způsoby výuky neuspokojují potřeby divadelníctví, kultury a především studentů katedry. Základní zdroje příčin současné situace a naších rozhodnutí jsme se pokusili odkrýt v dopise vedoucímu katedry a pedagogům, kde též předkládáme návrhy personálních změn, sme přesvědčení, že tyto změny by byly částečnou zárukou ustavení jednotného, koordinovaného, metodického postupu výchovy posluchačů katedry.

.

STRAŠIDLO OPOZICE

 "Kdo se bojí opozice, ten se bojí o pozice", hlásal jeden z nejvtlpnějších transparentů májového průvodu KAN, jako by se mělo znovu dokázat, že af je proces vytváření politiky jakkoli složitý, jsou elementární pravdy přístupny každému zdravému rozumu. Manipulátoři moci to popírají, chtějíce z politiky udělat funkcionálně technokratickou mašinéril pro odborníky politologie, kteří by ovšem byli samozvanými správci "osamělých zástupů", amorfního stáda či skupinových zájmů. Pravým polem těchto technokratů moci je dnes zatemňování otázky opozice. Horují pro jakousi funkcionalitu svobody, která vytvoří vyšší podobu demokracie, aniž dosáhne elemen-

SNIMEK VLASTISLAVA MACHAČKA

mus a demokracii pomoci znovu ziskat a plně se zapojit k podpoře progresivních sil KSČ a akčnimu programu ve vlastní organizaci a vlastními silami.

Jelikož nejde o spolek, jehožpovoleni by přináleželo orgánům ministerstva vnitra, žádáme o zaregistrování Čs. sociální demokracie jako legální a rovnoprávné strany čs. lidu v republice.

Ve Znojmě 15. května 1968. Za připravný vybor míst. organizace čs. sociální demokracie ve Znojmě: 20 podpisů

Faktem je, že v Praze existuje přípravný ústřední výbor pro obnovu sociálně demokratické strany. Jeho členové již jednali na několika schůzkách s představiteli ÚV KSČ, výsledek je již dnes asi známý z denního tisku. Představitelé sociálně demokratické strany zatím nenalézají plné pochopení. A proto uzavíráme souhrn z vašich dopisů názorem, který nám poslal student M. B. z Prahy: Je smutným historickým parado-

Je smutným historickým paradoxem, jak se dnešní stranické vedení chová ke svému nejblížšímu politickému spojenci, totiž k Čs. sociálně demokratické straně.

Čs. sociálně demokratická strana dělnická, která se v kritických únorových dnech nepostavila proti KSČ a nevystoupila z vlády jako lidovci a národní socialisté, byla navzdory tomuto postoji v červnu 1948 zlikvidována. Sociální demoPokusili jsme se požádat vedení katedry o vytvoření komise, jež by přezkoumala úroveň, struktaru a metodiku výuky a umožnila uskutečnění podstatných změn.

Jak přiložené materiály dokazují, reakce vedení katedry je liknavá, situaci podstatně neřeší a ani nemůže. Podnět, kterého se nám dostalo od vedení katedry – je výzva, abychom se obrátili se svými nerealizovatelnými problémy na "vyšší místa" – což tímto činíme.

Proto Vás prosíme, Väžený soudruhu ministře, o zvážení naší žádosti a případné ustavení odborné komise, která by se urychleně situací na divadelní fakultě a katedře loutkářství zabývala.

S důvěrou posluchači loutká¥ ské katedry DAMU.

V Praze 28. května 1969.

SOVĚTSKÝ LEDEN

DOKUMENTY III. BILA KNIHA O PŘÍPADU SINAVSKÉHO A DANIELA

V říjnu 1966 dostal předseda Nejvyššího sovětu dokumentární sborník -Bílou knihu o případu Siňavského a Daniela.

Bílá kniha je jediný sborník dostupný veřeinosti, v němž jsou shromážděny dokumenty, které odrážejí všechna hlediska na případ Siňavského a Daniela. Obsahuje 185 dokumentů: dopisy uvězněných žen úřadům a redakcím; výzvy k účasti na protestní demonstraci, která se konala 5. prosince 1965 na Puškinově náměstí v Moskvě, úplný zápis soudního přelíčení; články ze sovětského tisku; články ze západního tisku; petice a protesty ze Zápa-du, vystoupení na obhajobu obžalovaných u soudu a protestní dopisy představitelů sověl-ské inteligence úřadům a redakcím: Danielův dopis "Izvěstijím" po vynesení rczsudku a jeho fotografie z koncentračního tábora; dopis Borise Pasternaka Siňavskému s poděkováním za stať o jeho tvorbě; děkovné ohlasy sovětských autorů adresované jejich překladateli Danielovi; protest učitelů MGU (Moskevská státní universita) proti pronásledování profe-sora Duvakina, který vystoupil na obhajobu Siňavského před soudem; otevřený dopis Lydie Čukovské Šolochovovi po jeho podivném vystoupení na XXIII. sjezdu KSSS; kolektivní dopis šedesáti dvou spisovatelů presidiu XXIII. sjezdu, vyjadřující žádost o propuštění Siňavského a Daniela na revers.

Bílou knihu sestavil mladý literát ALE-XANDR GINZBURG, bývalý redaktor poetické-ho sborníku "Syntax" (1959-60). Ginzburg byl v lednu 1967 zatčen a v lednu 1968 od-souzen na pět let ostrého žaláře (podrobnosti viz STUDENT 23, Dokumenty I.).

Z BILÉ KNIHY

DOPIS ALEXANDRA GINZBURGA PREDSEDOVI RADY MINISTRÛ SSSR A. N. KOSYGINOVI Vážený Alexeji Nikolajeviči!

Obracím se k Vám, jako k hlavě vlády, s problémem, jenž mne hluboce znepokojuje již po několik měsíců. Pátého prosince, v Den ústavy, jsem se přesvědčil, že nejen já, ale i stovky spoluobčanů se obávají o osud spisovatelů Andreje Siňavského a Julije Daniela, zatčených v září 1965 orgány KGB. (Komitět gosudarstvennoj bezopasnosti - Výbor státní

bezpečnosti — pozn. překl.) Zatčení Siňavského a Daniela vyvolává ce-lou řadu otázek, jejichž zochpovězení spadá do kompetence činnosti hlavy vlády. 1. O PODSTATE POJMU "PROTISOVĚTSKÁ PRO-PAGANDA" A O UŽIVANÍ TOHOTO POJMU.

Sinavskij a Daniel jsou viněni z teho, že je jich knihy vycházely za hranicemi pod pseu-donymy Terc a Aržak; mohou být tedy souzení podle článku 70 Trestního zákoníka RSFSR o protisovětské propagandě. Co to vlastně je protisovětská propaganda v devě-

tačtyřicátém roce trvání sovětského státu? Kladu tuto otázku proto, že jsem byl sám dvakrát vyšetřován podle tohoto článku a vyšetřování se mne vždy snažilo přesvědčit o tom, že má činnost směřuje proti sovětské-mu státu. Na konci prvního vyšetřování (v roce 1960-61) jsem s tim byl ochoten souhlasit, neboť sovětský stát byl podle vyšetřovatele (byl to starší vyšetřovatel pro zvláší důležité případy KGB při Radě ministrů SSSR, major Ušakov) jen vykonavatelem násili nad osobností. Následující léta mne přesvědčila o omezenosti tohoto pojetí, neboť takřka všechny varše, které mi byly odebrány při prohlídce a zůstaly pak v archívech KGB jako protisovětské, byly uveřejněny v sovětském tisku: v časopisech, novinách, poetických sbornících. Druhé vyšetřování (1964) už nemohlo nevzít v úvahu jisté změny v ideologické sféře a omezilo se na překažení mých styků s ci-

zinci. Jeho výsledkem bylo veřejné flagelantství, uveřejněné ve Večerní Moskvě, dne 3. června 1965, pod titulem Odpověď panu Hugbesovi. Vyšetřovateli se podařilo přesvědčit mne o škodlivosti faktu, že je člověk na Zá-padě považován za opozičníka. Trapnost veřej-

je pověsti) i Aržakovovu novelu "Hovoří Mosk-(Govorit Moskva). Znám ještě řadu prací, které v různých dobách vyvolaly nevoli KGB i konfiskaci spojenou s touto nevoli. Nemohu najít pro tuto "nevoli" jiný důvod nez nebanálnost autorova přístupu ke skutečnosti a k jejímu literárnímu ztvárnění. Příkladem budiž Pasternakův "Doktor Živago", kniha velká, zaslouženě vyznamenaná Nobelovou cenou. (Všeobecná konfiskace této knihy patří pravděpodobně do úkolů KGB.)

Siňavskij a Daniel ve svém jednání zřejmě porušili jakési dobrovolně přijaté povinnosti. Stanovy Svazu sovětských spisovatelů, jehož členy snad jsou, chápou zřejmě pojem .,50 cialistický realismus" jinak než Siňavskij ve své stati. Novela "Hovoří Moskva" není asi napsaná podle všech zásad těchto Stanov. A použití pseudonymu musí být asi zaregistrováno ve spisovatelské organizaci.

Porušení těchto povinností je rozhodně přestupkem. Ovšem tyto přestupky náleží plně do kompetence Svazu spisovatelů, jscu-li provi-nilci jeho členy; do kompetence KSSS, jsou-li členy strany nebo jakékoliv dobrovolné organizace, jejíž pravidla takto porušili. Ale státu (a článek 70 Trestního zákoníka mluví jen o přestupcích proti státu), se jejich činnost nikterak nedotýká. Fakt, že se narodili v Snvětském svazu, jim snad nebere právo na samostatné myšlení. Věrnost přesvědčení, vlastní chápání toho, jak být užitečný své zemi, to není monopol vládnoucích osob. Si-ňavskij a Daniel mají právo i na hněv, vy-valacé dečine minujích lat i na lácka k mi volaný zločiny minulých let, i na lásku k minulosti, i na vlastní chápání budoucnosti své země. Literární činnost Siňavského (články v časopisu Novyj mir, knihy o Picassoví, o poezii prvních revolučních let, úvodní stať sborníku Pasternakových veršů) - to vše dokazuje, že Siňavskij-Terc, měl právo na vlastní výklad – řekněme – socialistického realismu.

Z toho plyne, že jedině správným (avšak bohužel, dosud nepoužívaným), způsobem by bylo přezkoumání celého případu společenský-mi organizacemi (spisovatelskými, stranickými, odborářskými), nikoliv soudem. Naštěstí pro literaturu nespravují tyto organizace síť nápravně pracovních táborů; operují pouze promyšleným a teoreticky fundovaným systé-mem společenského nátlaku.

3. O ÚLOZE KGB VE SPOLEČENSKÉM ŽIVOTĚ NAŠÍ ZEMĚ.

Doba už samozřejmě není stalinská, ale i dnes je KGB vážnou brzdou na cestě rozvoje společenských forem života. Posledním pří-kladem slouží "účast" státní bezpečnosti na mírové demonstraci, která se konala 5. prosince 1965 na Puškinově náměstí v Moskvě. Pokus o rozvinutí hesla s požadavkem zveřeinění případu Siňavského a Daniela nebo hesla DODRŽUJTE ÚSTAVU, pokus vyslovit nahlas totéž (nic víc), stereotypně končil kroucením rukou a odvozem bouřících se do nejbližších okrsků milice nebo do štábů lidové družiny. To všechno nikoliv bez zalibení sledovali od-

povědní pracovníci moskevské správy KGB. Je to jen poslední, nejčerstvější případ. Za-díváme-li se hlouběji, můžeme nazvat zatčení Siňavského a Daniela a jejich dosud tříměsiční pobyt ve vězení vměšováním do veřejného života. Jestliže je fakt jejich autorství potvrzen a oni maji být souzeni za obsah svých knih, není jistě nutné držet je do zahájení procesu ve vězení. I kdybychom uznali, že jejich literární dílo podléhá v daný moment článku 70 Trestního zákoníka, všechna ostatní jejich činnost (například používání pseudonymů nebo odesílání rukopisů za hranice) nepodléhá sovětským zákonům. Několikaměsíční pobyt v samovazhě (znám to z vlastní zkušenosti) krajně škodlivě působí na lidskou psychiku.

Zatčení Siňavského a Daniela a naprosté utajování tohoto případu před veřejností

(stejně jako většiny případů KGB o "protiso větské propagandě") neposkytuje veřejnosti mežnost samostatně soudit o skutcích obžalovaných, ani možnost kontroly nad zákonitosti jednání KGB, o níž lze v daném případě velmi odůvodněně pochybovat.

4. O DODRŽOVÁNÍ MEZINÁRODNÍCH DOHOD

V článku 19 "Všeobecné deklarace lidských práv", přijaté OSN a podepsané v roce 1943 i Sovětským svazem, se říká: "Každý člověk má právo na svobodu přesvědčení a na jeho svobodné vyjádření; toto právo zahrnuje svobodu volného výkladu tohoto přesvědčení a na jeho svobodné vyjádření; toto právo zahrnuje svohodu volného výkladu tohoto přesvědčení a svobodu vyhledávání, získávání i rozšiřování informací a myšlenek jakýmiko-liv prostředky, a bez ohledu na státní hranice.

Nevztahují se tato slova bezprostředně k případu Siňavského a Daniela?

Považuji za své právo a povinnost obrátit se k Vám s těmito otázkami. Zdaleka neisem přesvědčen, že nebudou považovány za protisovětské. Má jistota je dostatečně oprávněna. Mohu být souzen i za užívání zahraničních pramenů informace (poslouchám zahraniční rozhlas, protože o případu Siňavského a Da-niela nebylo v naší zemi dosud nic uvořejněno); za to, že znám knihy těchto autorů a souhlasím s nimi, za účast na demonstraci pátého prosince, napadne-li někoho nazvat ji protisovětskou; za to, že nahlas říkám to, co píši v tomto dopise. V letech 1937- 1949 a dokonce i 1961 se zavíralo nejen za to.

Ale já mám rád svoji vlast a nechci, aby se nové nekontrolované zásahy KGB staly skvrnou na její pověsti.

Mám rád ruskou literaturu a nechci, aby další dva její představitelé odjeli střeženi kácet les

Vážím si Andreje Siňavského, vynikajícího kritika a prozaika.

Alexandr Ginzburg, Moskva, Ž-180, B. Poljanka 11/14, byt 25 prosinec 1965.

VÝSLECH SVĚDKA I. N. GOLOMŠTOKA

(logr GOLOMŠTOK, kunsthistorik, člen Svazu sovětských výtvarníků; spolu s A. Siňav-ským napsal knihu "Picasso" - Znanije Moskva 1960.

PROKURÁTOR: Jak znáte Siňavského a Danie-

GOLOMŠTOK: Isme dobří přátelé.

PROKURATOR: Znáte knihy Siňavského?

GOLOMŠTOK: Ano, znám knihy "Proces", "Fan-tastické povídky" a "Ljubimov". PROKURÁTOR: Kdy jste se s nimi seznámil? GOLOMŠTOK: Po Siňavského zatčení.

PROKURÁTOR: Siňavskij vás neseznamoval se svými knihami? GOLOMŠTOK: Ne.

PROKURÁTOR: Siňavskij při přeběžném vyšetřování uvedl, že vás s nimi seznamoval. GOLOMŠTOK: Při konfrontaci Siňavskij řekl, že mi četl úryvky z některých svých prací. Přečetl jsem si je pak a nezdálo se mi, že bych už někdy tyto úryvky slyšel. Siňavskij zde u soudu uvedl, že mi možná předčítal

úryvky, které pak do knihy nezařadil. Možná, že isem je prostě nepoznal. PROKURÁTOR: Kde jste vzal ty knihy? GOLOMŠTOK: Když byl Siňavskij zatčen a já se o jeho zatčení dověděl, snažil jsem se sehnat jeho knihy a seznámit se s nimi. Se hnal jsem je od svých známých.

PROKURATOR: Imenujte tyto známé. GOLOMŠTOK: Odmítám je jmenovat.

PROKURÁTOR: Nechtěl bych, abyste odmítal. Svým odmítnutím podporujete rozšiřování protisovětské literatury.

GOLOMŠTOK: Nepovažuji tyto knihy za protisovětské. PROKURATOR: Odpovídejte pouze na danou

otázku.

SOUDCE: Četl jste je v knihovně?

GOLOMŠTOK: Ne. SOUDCE: Sehnal jste si je tedy nelegální

cestou? GOLOMŠTOK: Měl jsem je od známých. Říká

se tomu nelegální cesta? Nevím.

SOUDCE: Prokurátor nesprávně označil tyto

knihy za protisovětské. Soud musí ještě zjiszda jsou či nejsou protisovětské. Proto můžete jmenovat své známé, od nichž jste knihv získal.

GOLOMŠTOK: Odmítám jmenovat tyto známé, protože i když sám nepovažuji tato díla za protisovětská, můj přítel je zde souzen, že ... totiž podle článku 70. Nechtěl bych do toho ještě někoho zatahovat.

PROKURATOR (prohlašuje): Svědek je upozorněn na odpovědnost za odmítnutí udat požadovaná jména, nicméně odmítá před soudem vypovídat. Obžaloba žádá o vyhlášení upo-zornění ve vztahu k svědku Golomštokovi, jeho pohnání k odpovědnosti.

SOUDCE se ptá stran, mají-li co říci k prokurátorově žádosti.

SIŇAVSKIJ: Golomštok neodmítá mluvit proto, že by se vyznal v soudnictví. Na všechny otázky o mém případu dal vyčerpávající odpovědi, a otázka získání mých knih po mém zatčení není otázkou týkající se případu. Proto považuji žádost o pohnání k odpovědnosti za nesprávnou.

DANIEL souhlasí se slovy Siňavského a říké, že by to bylo mírně řečeno nesprávné. GOLOMŠTOK: Chtěl bych vysvětlit, proč odmí-

tám udat jména známých. SOUDCE: Vysvětlení nepatří mezi svědkovy povinnosti.

KOGAN - OBHÁJCE SIŇAVSKÉHO: Byl jsto spoluautorem Siňavského? GOLOMŠTOK: Ano.

KOGAN: Nediskutovali jste o problému umělce v buržoázním státu, o situaci člověka v buržoázním státu?

GOLOMŠTOK: Ano. Mluvili jsme o tom.

KOGAN: Jaké názory má Siňavskij na tyto problémy?

GOLOMŠTOK: Nemohu doslova opakovat to, co říkal Siňavskij, ale jeho postoj je asi ná-sledujíci: Siňavskij zná dobře západní kulturu a měl k ní vždy dostatečně kritický postoj, dokonce i z mého hlediska, a já se zabývám západním uměním. Siňavskij považoval strakcionismus za příznak duševní prázdnoty. Je ve svých názorech spíše slavjanofilem.

SOUDCE: Proč tedy píše ve svých "Myšlen-kách zčistajasna" (Mysli vrasploch) o ruském že ruský lid je lid-opilec?

GOLOMŠTOK: Tato slova odporují všemu, co vím o Siňavském. Zřejmě vkládal do těchto slov jiný smysl. SOUDCE: Promluvme si tedy o tom smyslu.

(Čte úryvek ze zápisků A. Siňavského "Myšlenky zčistajasna".]

Urvvek

Opilství je naší základní národní vadou, ba víc - naší fixní ideou. Ruský lid nopije ani z bídy, ani ze zármutku, nýbrž z dávné touhy po věcech krásných a nevídaných; pije, chcete-li, mysticky, ve snaze vyvést duši z pozem-ské rovnováhy a vrátit ji do blaženého netělesného stavu.

Vodka — to je bilá magie ruského mužika; dává jí bezvýhradnou přednost před černou - ženským pohlavím. Kavalírek a mimagií lenec má u nás rysy cizince, třebas Němce (Gogolův čert), Francouze a Žida. To my, Rusové, dáme za láhev pálenky jakoukoliv krasavici (Stěnka Razin). Spolu s prohnaností (nedostatek pevné víry v reálně předmětná spojení) nám opilství signalizuje bosáckou drzost; mezi ostatními národy nás staví do podezřelé pozice lumpena.

Jakmile padly "odvěké opory", tj. stavovská hierarchie, a vystřídala je bezlvárná rovnost, stal se tento povahový rys ruského člověka zvlášť zřetelným.

Všichni jsme teď šejdíři (kdo z nás necítí ve své duši a ve svém osudu cosi podvodného?). Dává nám to nespornou výhodu ve srovnání se Západem, zároveň to tiskne na život a národní snahy pečeť nestálosti, lehkomyslné nezodpovědnosti. Jsme schopni ukrást Evropu nebo ji nakazit zajímavými bludy, ale vytvořit kulturu nejsme prostě sto. Lze od nás očekévat vše jako od zloděje nebo od ochlasty. Je snadné nám poroučet, řídit nás administrativ ními zásahy (opilec je netečný, není schopen samosprávy; jde tam, kam ho táhnou). A současně je tak těžké vést tento kolisavý lid; velice těžké to s námi mají naši úředníci! ... SOUDCE: Toto zlehčující vyjádření nazýváte slavjanofilstvím?

né odpovědi na dopis, jenž došel dva roky předtím, nepřivedla pracovníky KGB do rozpaků; naopak, pomáhali tento článek napsat uveřejnit.

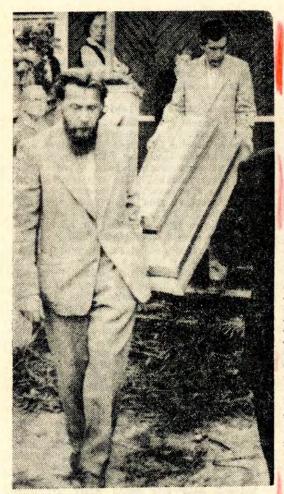
Ke změnám došlo i po roce 1964. Knihy dříve "protisovětské" se měnily na sovětské a směly se tisknout, měnil se i vztah ke kontaktúm se Západem.

Proto kladu otázku o proměnlivosti pojmu protisovětská propaganda". Kritika jednotlivých nedostatků zdola - to je protisovětská propaganda. Dostane-li se táž kritika týchž nedostatků nahoru, a je-li vyjádřena v závě-rech sjezdů a plén KSSS, mění se v rozhodujici linii života země. Zdola - "výzva k podráždění nebo oslabení sovětské moci"; zbora – "upevnění síly sevětského státního zří-zení".

Zákon je neparušitelný a nezvratný. Člověk, jenž první pozdvihne blas na obranu cti a důstojnosti své země, je "politický zlačinec", "správně" odsouzený podle "litery zákona", "zaslouženě" nescucí svůj trest. Dosud jsou u nás věznění lidé, kteří protestovali proti falešnému výkladu dějin KSSS, proti Chruščo vovu zneužívání meci a proti dalším, dávno odsouzeným státním činům. Takže, podaří-li se při vyšetřování přesvědčit Siňavského a Daniela, že jejich dilo je namířeno proti současným stranickým poměrům, budou si nuceni "odsedět" všechny revize těchto poměrň. 2. O UZIVÁNÍ POJMU, PROTISOVETSKÁ PROPA-GANDA" V KRÁSNÉ LITERATUŘE.

Znám Terrovu nevelu "Procus" (Sud idet). shornik "Fantestické povídky" (Fantastičeski

DANIEL SE SIŇAVSKÝM ODNÁŠEJI (PODLE STERNU) RAKEV S POZUSTATKY BORISE PAS-TERNAKA.

GOLOMŠTOK: Podobná vyjádření můžete najít u Gogola.

SOUDCE: Považujete to tedy za slavjanofilstvi? GOLOMŠTOK: Ano.

Smích v sále. SOUDCE: Odpovídejte na konkrétní otázky. Co si myslíte o vztahu Siňavského k ruské kulture?

GOLOMŠTOK: Siňavskij ztotožnil svoji činnost s ruskou kulturou, všechnu svoji činnost. SOUDCE: A posílání knih za hranice — to je

ochrana ruské kultury? GOLOMŠTOK: Zatím hovořím o světovém ná-

zoru, nikoliv o činech.

SOUDCE: Siňavskij psal totiž i o Majakovském. A Majakovskij řekl: "Sovětští lidé mají zvlášt ni hrdost." Takové činy — to je tedy ta zvlášt-ni hrdost? Výslech je skončen. Jste povinnen zdržovat se v sále až do vynesení upozornění, to znamená do konce procesu.

OTEVRENÝ DOPIS SPISOVATELKY LIDIE ČU-KOVSKÉ SPISOVATELI MICHAILU ŠOLOCHO VOVI.

Zasláno: Ústředí Rostovského oddělení Svazu spisovatelů, Svazu spisovatelů RSFSR a Svazu spisovatelů SSSR. Redakcím listů Pravda, Izvēstija, Litēraturnaja gazeta, Litēraturnaja Rossija, Molot.

MICHAILU ŠOLOCHOVOVI, AUTORU "TICHÉ-HO DONU",

Při svém vystoupení na XXIII. sjezdu stra-ny jste, Michaile Alexandroviči, nevyšel na tribunu jako soukromá osoba, nýbrž jako představitel sovětské literatury.

jste dal každému spisovateli, tedy i mně, právo pronést vlastní soud o myšlenkách, které jste vyslovil jako by naším společným jménem. Váš projev na sjezdu lze skutečně nazvat historickým. Za celou mnohaletou existence ruské kultury si nemohu vybavit jiného spisovatele, který by tak jako Vy, vy-jádřil své politování nikoliv nad tím, že vynesený rozsudek je příliš krutý, nýbrž naopak, že je příliš mírný.

Nebyl jste zklamán jen rozsudkem; vhod Vám nebyl ani sám soudní proces, konaný se spisovateli Danielem a Siňavským. Shledal jste jej příliš pedantickým, příliš přísně zá-konným. Chtěl byste, aby soudci soudili sovětské občany a neomezovali se přitom zákoníkem, aby nepracovali podle zákonů, ale podle "pravého svědomí". Tato výzva mne omráčila, a důvodně se domnívám, že jsem nebyla sama. Náš lid zaplatil milióny nevinných životů za stalinské deformace zákonů. Vytrvalé snahy o návrat k zákonnosti, k přesnému dcdržování ducha i litery sovětského zákonodárství, úspěch těchto snah – to je nejcen-nější vítězství naší země, jehož bylo dosaženo v posledních deseti letech. A právě toto vítězství byste chtěl lidu vzít! Pravda, ve svém projevu na sjezdu jste ne dal soudcům za vzor tu poměrně nedávnou dobu, kdy docházelo k masovým dejormacím sovětských zákonů, nýbrž dobu vzdálenější, v níž se sám zákon a zákoník ještě ani nezrodil: "památná dvacátá léta" První sovětský zákoník byl schválen v roce 1922. Léta 1917–1922, významná hrdinstvím a velikosti, se v soudnictví příliš nevyznamenala, a vyznamenat ani nemohla: staré zřízeni bylo svrženo, nové se ještě neupevnilo. Tehdy bylo zvykem soudit na základě "pra-vého svědomí"; to bylo běžně a přirozené za občanské války, těsně po revoluci; tuto metodu však nikterak nelze hájit v předvečer padesátého výročí sovětského státu. Komu a proč je to zapotřebí vracet se k "pravému svědomí", v podstatě tedy k instinktu, když máme zákon. A koho to přede-vším toužíte odsoudit tímto obzvlášť krutým soudem, jenž nemá se zákonikem nic společ-ného a který platil "v památných dvacátých letech"? Především spisovatele ... Už dávno jste si, Michaile Alexandroviči, zvykl v článcích a veřejných projevech mluvit spisovatelich s opovržlivým a krutým posmechem. Ale tentokrát jste překonal sám sebe. , Rozsudek nad dvěma inteligentními lidmi,

dvěma spisovateli, kteří se nevyznačují pevným zdravím, rozsudek na pět a sedm let vězení v táboře s přísným režimem, na nucené, vysilující jyzické práce — to je vlastně roz-sudek k nemoci a snad i k smrti; Vám se však nezdá být dostatečně krutý. Soud, který by nesoudil podle článků Trestního zákoníka, bez těchto článků, ale rychleji, jednodušeji! – takový soud by vymyslel, jak předpokládáte, těžší trest, a to by Vás těšilo.

Toto jsou Vaše vlastni slova:

"Dostat tak ty jrajírky s černým svědomím do rukou v památných dvacátých letech, kdy se nesoudilo podle omezených článků Trestního zákonika, nýbrž pod vlivem revolučního pravého svědomí, vyfasovali by ti zvrhlici jinou mírul A tady se ještě, představte si, dis-kutuje o přísnosti rozsudku."

Ano, Michaile Alexandroviči, spolu s mnoha komunisty Itálie, Francie, Anglie, Norska, Švédska, Dánska (které ve svém projevu z neznámých důvodů nazýváte "buržoázními ob-hájci odsouzených"), spolu s levými společen• skými organizacemi Západu, já, sovětská spisovatelka, uvažuji, opovažuji se uvažovat, o nemístné a zcela nezdůvodněné přísnosti rozsudku. Ve svém projevu jste řekl, že se stijdíte za ty, kteří žádali o milost, snažíce se o propuštění odsouzených na revers. Chtěla bych říci, že se nestydím ani za ně, ani za sebe, ale za Vás. Připojili se svou žádosti slavné tradici sovětské a ruské litentury, kdežto Vy jste se svým projevem této tradice zřekl.

Právě v těch "památných dvacátých letech". to znamená od roku 1917 do roku 1922, kdy bouřila občanská válka a soudilo se podle "pravého svědomí", uplatňoval A. M. Gorky celou silu své autority nejen proto, aby za-chraňoval spisovatele před hladem a zimou, ale i proto, aby jim pomohl z vězení a vyhnanství. Napsal desítky dopisů se žádostmi, a mnozí spisovatelě se jen díky němu vrátili ke svým pracovním stolům.

Tato tradice, tradice přímluv, neexistuje v Rusku od včerejška, a naše inteligence je na ni právem hrdá. Spisovatelé by neměli

Tomu nás tedy uči ruská literatura a její nejlepší představitelé. A tuto tradici jste po-rušil svým hlasitým litováním nedostatečné přísnosti soudního rozsudku.

Zamyslete se nad významem ruské literatury.

Knihy vytvořené velkými ruskými spisovate-li učili a uči čtenáře nikoliv zjednodušeně, nýbrž hluboce a přesně, s pomocí sociální a psychologické analýzy, vnikat do složitých příčin lidských omylů, přestupků, zločinů a vin. V této bystrozrakosti se skrývá přede-vším zlidštující smysl ruské literatury. Vzpomeňme na knihu Fjodora Dostojevského pisky z mrtvého domu", na knihu Lva Tolsté ho o věznici "Vzkřišení". Čechov neuskutečnil cestu na Sachalin proto, aby žádal o zpřísně-ni rozsudku pro odsouzené — a nakolik opravdová je jeho kniha.

Vzpomeňte si konečně i na "Tichý Don" s jakou opatrnosti, s jakým pochopením veli-kých sociálních změn, k nimž tehdy v zemi docházelo, se autor chová k omylům, pře stupkům a dokonce i zločinům proti revoluci, když se jich dopouštěli jeho hrdinové! Bylo to podivné, slyšet od autora "Tichého

Donu" hrubě přímočarou otázku, zjednodušující komplikovanou životní situaci, otázku, s níž jste se obrátil na delegáty Sovětské armády: "Jak byste se zachovali, kdyby se v některé z jednotek objevili zrádci?" To je už přímá výzva k Válečnému polnímu soudu v době míru. Jak jinak mohli vojáci odpovědět než: "Stříleli bychom!"

A skutečně, pročpak přemýšlet o tom, jaký článek Trestního zákoníku porušil Daniel a Si-ňavskij, proč se snažit o představu jaké stránky naší nedávné skutečnosti byly satiricky zobrazeny v jejich knihách, jaké události je donutily vzít pero do ruky a jaké vlastnosti naší dneš<u>n</u>í skutečnosti jim nedovolily otisk-naut své knihy doma? Jakápak psychologická a sociální analýza? Ke zdi s nimii Zastřelit do čtyřiadvacetí hodin!

Když Vás člověk poslouchá, řekl by, že odsouzení rozšiřovali protisovětské letáky nebo prohlášení, že neposlali za hranice beletrii, nýbrž minimálně plán pevnosti či továrny...

Touto záměnou složitých jevů za jednoduché, touto hanebnou hrou se slovem "zrada" jste, Michaile Alexandroviči, dal dalši ránu spisovatelově cti, neboť povinnosti spisovatele je vždy a všude vysvětlovat celou složitost

TIZIÁN STAŻENY Z KUŻE (STU-DENT 22/68).

Jsem povinen uklidnit naši světovou kulturní vereinost sdělením, že v případě restaura-ce Tizianova obrazu – Apollo a Marsyas – nedošlo k zločinu, jak by se mohli domnívat nezasvěcení čtenáři po přečtení článku. Stadicův článek je nejhrub-

ši a těžko pochopitelnou urážkou předních československých historiků umění i řady zahraničních badatelů a restaurátorů, kteří se jakýmkoliv způsobem angažovali při restauraci Tizianova dila. Lze akceptovat právo jiného názoru na restaurátorský postup, je ovšem třebc trvat na tom, aby se tak dělo z pozic znalce, který má nejméně takovou odbornou úroveň jako pově-řený restaurátor nebo dolší odborníci na restauraci zúčastnění. Svérázné vysvětlení malířských postupů, "objevná" terminologie a řada nepřesností Stadicova článku předem jakoukoliv dískusi vylučují. O "dokonalé znalos-ti" Tizianova díla svědčí již vysvětlení historie obrazu. Stadicovi se patrně dostaly do rukou zcela nové a dosud neznámé "prameny", které nejen osvětlu-jí poslední dny Tizianovy, ale upřesňují i cestu obrazu z Itálie do Kroměříže. Ačkoliv se den-ně setkávám s Tizianovým obrazem, dosud jsem si nevšiml sehnuté ženské postavy vlevo. Nejspíš proto, že tato po-stava zcela postrádá typické znaky, které dělají ženu ženou. Sehnutá postava vlevo je totiž muž. Ostatně i ikonografický výklad scény jakoukoliv ženskou postavu výlučuje. Není mi též nic známo o díle zkázy, které před časem v cizině postihlo některá Rembrandtova díla. Pokud zde má autor na mysli odstranění galerijních ztmavlých laků z Noční hlídky, případně z dolších Rembrandtových obrazů, domnívám se, že tato otázka je již dávno vyřešena právě ve prospěch restaurátorského zásahu. Na otázku, proč nebylo před započetím restaurace dílo konzultováno s dvěma, třemi sty odborniky a se stejným počtem restaurátorů, lze pouze konstatovat, že by se asi těžko hledalo tři sta odborníků, kteří by se mohli odpovědně vyjádřit k Tizianově pozdní tvorbě. Návrh na průběh těchto konzultací, jak jej autor podává, zdá se mi přece poněkud fantastický. Otázku, proč nebyla pořízena dokonalá reprodukce, nikoliv fotografie, ponechám bez odpovědí, protože každému, kdo je jen minimálně se-známen s prací restaurátora, je zřejmé, že i nejdokonalejší kopie nebo reprodukce je bezcenná pro skutečné poznání nebo stu-dium díla. Proč nebyl přizván světoznámý falzifikátor, neblaze proslulý v aféře s Rembrandtovými padělky? Nehledě k naivnosti takové otázky, poznamená-PISKU) vám, že si zde Stadic plete Rembrandta s Vermeerem van Delft. V době, kdy se přistoupilo k restauraci Tiziana, byl onen falzifikátor (van Meegeren) již více než deset let mrtev. Ze stejného důvodu nemohl být přizván ani restaurátor F. Petr. Kde viděl autor článku maketu k budoucímu rámu pro Tizianův obraz, zůstává záhadou, protože teprve v současné době konzultují pracovníci UHM v Kroměříži s pracovníky NG v Praze otázku nejvhodnějšího zarámování obrazu. Právě tak záhadnou zůstává v případě kroměřížského obrazu přitakající osoba dr. Del Aqua, Jen na okraj – "nějakým panem dr. Del Aqua z Itálie" je patrně myšlen Gian Alberto dell Acqua, jeden z nejznámějších specialistů na benátské malířství, který pochopitelně kroměřížský obraz zná, avšak do diskusi o restauraci tohoto obrazu nijak nezasahoval. Tizianův Apollo a Marsyas patří opravdu ke klenotům světového umění. Jde o vynikající dílo z umělcovy pozdní tvorby, které

student 9

se svým mistrovským malířským podáním a hlubokým filosofickým podtextem řadí mezi špičková díla, jako je mnichovské Koruno-vání trním, leningradský Sv. Šebestian nebo benátská Pieta. Do majetku olomouckých biskupů se obraz dostal v roce 1673 spolu s rozsáhlou kolekcí dalších vynikajících děl z majetku bratří Imstemraedů. Kolinští obchodnici Imstemraedové nakupovali obrazy po celém světě a Tizianův obraz získali koupí z proslulé sbírky Thomase Howarda of Arundel, který jej získa! prav-děpodobně prostřednictvím své manželky, hraběnky Arundelové, od Tizianova synovce Tizianella. Patrně na konci 18. století se obraz dostal z olomoucké rezi-dence do kroměřížskéhc zámku, kde je dodnes. Téměř tři sta let, které nás dělí od vzniku obrazu. pochopitelně na něm zanechola své stopy. Dílo bylo několikrát smotáno a opět napnuto na rám, bezohledně přeloženo a na mnoha mistech potrháno, seříznutím zmenšeno, a samozřejmě neuniklo asi řadě zásahů dnes už neznámých malířů nejrůznější úrovně. Na konci padesátých let to-hoto století se pro neutěšený stav obrazu začalo uvažovat o jeho restauraci. Reditelství Umělecko-historického muzea, které je dnešním majitelem obrazu, a původní investor – Krajské památkové středisko v Brně - si byli vědomi neobyčejné odpovědnosti, která vyplývá z akce tohoto druhu, a podle toho k otázce restaurování Tizianova díla přistupovali. Po dlouhých konzultacích byl pověřen restaurací dila jeden z našich předních restaurátorů, akademický malíř F. Sysel, který měl možnost svou plnou odbornou erudici prokázat již v řadě předcházejících prací. Zároveň byla vytvořena komise, pověřená sledováním restaurátorské práce, a to ve složení: profesor dr. J. Neumann, DrSc., člen korespondent ČSAV, profesor dr. A. Kutal, DrSc., a profe-sor akademický malíř B. Slánský, dále zástupci investora a zástupce UHM. Všichni tři jménem uvedení členové jsou odborníci, jejichž vědecký formát nesporně přesahuje hranice naší vlasti. Lze jen stěží věřit, že právě na ně by se mohla vztahovat Stadicova poznámka o politicky angažovaných a protěžovaných pseudointelektuálech. Na sklonku roku 1961 se při-stoupilo k první fázi průzkumu obrazu a k zahájení restaurátorské práce. V roce 1965 byl roz-

pracovaný obraz vystaven v Praze, a posléze v Kroměříži na vý-stavě R-64, aby nejširší veřejnost mela možnost seznámit se s dosavadním průběhem restaurace. O náročnosti a odpovědném přístupu svědčí i skutečnost, že Tizianův obraz bude dokončen až v letošním roce. Restaurátorské práce si tedy vyžádaly více než šest let. Množství fotografií, jdoucí do několika set, které dokumentují každý i sebemenší zásah při restauraci, desítky chemických rozborů, při kterých se využívalo nejmodernějších metod analytické chemie (spektrografie, stopových množství barev, difrakční rentgenová metoda, chromatografie, apod.), dokonalý rentgenologický průzkum, ultrafialové a infračervené snímkování, zkoumání barevných sond v mikrovzorcích i mikrostereoradiograficky, to vše dokumentuje neobyčejnou odpovědnost i péči, se kterou F. Sysel pristupoval k tak náročné práci. Rada konzultací nejen se členy komise, kteří sledovali každé nové odkrytí nepůvodních přemaleb, ale i s mnoha předními zahraničními odborníky, kteří projevili o postup práce zájem, vylučuje jakoukoliv pochybnost o správnosti restaurace celého ob-razu. Ostatně ještě v tomto roce bude mit nejširši verejnost možnost seznámit se s restauro-vaným dílem na výstavě ARS RFSTAURANDI v Kroměříži a později v Liberci.

Téměř ve stejné době jako Stadic, měl možnost zhlédnout Tizianův obraz jeden z předních světových historiků umění, ředite' londýnského Victoria & Albert Museum, pan John Pope-Henessy. Kupodivu, jeho reakce nad rozpracovaným obrazem byla zcela opačná. Slova obdivu a uznání, která později ještě důrazněji vyjádřil v osobním dopi-se restauratéru F. Syslovi, jenom znovu potvrdila správnost zvole-né cesty. Pan Pope-Henessy přišel ze země, která má dosud snad největší zkušenosti s restaurací Tizianových děl. I zde se při restauracích vedly v odborném i denním tisku dlouhé diskuse. přesto však zde byl patrný jistý rozdíl. Diskuse totiž vedly maximálně fundovaní odborníci.

MILAN TOGNER

... Nechci zde na stránkách novin pronášet hluboký rozbor. rozepisovat se o tak závažné otázce, vracet autorovi jeho poznatky, upozorňovat na poměry, či polemizovat s jeho názory radami, obsáhle bude totiž celý postup práce na lizianově obraze vysvětlen, popsán a dokumentován v odborném tisku. Chci pouze říci čtenářům Studenta, že práce na tomto obraze byly prováděny s takovcu pečlivostí a pozorností, jako snad na žádném jiném díle u nás. Zá-kladním motivem tohoto důkladného přístupu bylo právě vědomí, že jde o nejvýznačnější malířské dílo na území naší republiky. Komise za tím účelem zvlášť vybraná, složená z našich předních odborníků – teoretiků i praktiků, sledovala každý vářnější zásah a doporučovala a zvažovala jednotlivé postupy. které pak byly ješté konfrontovány s výsledky průzkumů na jiných podobných pracích v zehranićí (Mnichov, Řím, Londýn, Brusel atd.). Výsledky této práce budou celé šíří předloženy odborné laické veřejnosti k nchlédnutí, a to již během krátké doby, neboť celá restaurátorská akce je v závěrečné fázi. Domnívám se proto, že není třeba v této situaci a za těchto okolností ještě něco dodávat, snad jedině bych doporučil pisateli, aby příště, než začne publikovat takovéto zprávy, se informoval nejen J vrátného, ale poučil se i v cbsáhlé odborné literatuře, případně u odborníků. To, prosím, bez polemiky. Závěrem mi, čtenáří Studenta, dovolte si povze'echnout: Škoda, že tak zajímavý a čtený časopis si v takovýchto případech alespoň zpovzdálí neověří skutečnosti.

VÁCLAV TOMÁŠEK, ředitel Uměleckohistorického muzea v Kroměříži

a protikladnost procesú, k nimž dochazi v literatuře i v dějinách.

Soud se Siňavským a Danielem se navenek odehrával při naprostém zachování všech for-malit vyžadovaných zákonem. Z Vašeho hle-diska je to jeho nedostatek, z mého hlediska klad. Avšak i já protestuji proti vynesení rozsudku. Proč?

Protože samotné odevzdání Siňavského a Daniela Trestnímu soudu bylo nezákonné.

Protože kniha, at beletrie, novela, román, povídka, prostě literární dílo, at dobré či špatné, talentované či ničemné, lživé či pravdivé, nepodléhá žádnému soudu, ani Trestnímu, ani válečnému, pouze veřejnému, literárnímu.

Spisovatel, stejně jako každý jiný sovětský občan, má a musí být souzen Trestním soudem za jakýkoliv přestupek – pouze ne za své knihy.

Literatura Trestnímu soudu nepodléhá. Proti myšlenkám se mají stavět myšlenky, nikoliv lágry a věznice.

A právě to jste měl říci svým posluchačům, kdybyste byl skutečně vyšel na tribunu jako představitel sovětské literatury. Ale Vy jste mluvil jako její odpadlík. Dějiny na Váš ha-nebný projev nezapomenou.

A sama literatura še Vám pomstí tak, jako se mstí všem, kdož zradí obtížnou povinnost, kterou literatura přináší. Odsoudí Vás k nejtěžšímu trestu, jímž může být umělec stižen: k tvůrčí neplodnosti.

A žádné pocty, peníze, sovětské a meziná-rodní ceny, neodvráti tento trest od Vaši hlavy. Příště: Dokumenty IV. Duben 1966. Připravila LÍDA ADALSKÁ

Mal man

J. B. Čapek

NA PAMÉŤ PROFESORA ALBERTA PRAŽÁKA

Profesor Komenského i Karlovy university Albert Pražák prošel výjimečnou životní dráhou; nadán šťastným darem tvořivým, dosáhl brzy významného místa v české literární historii a **p**o první světové válce také v literární historii slovenské; zesiloval své postavení i zaměřením pedagogickým, pohotovou činností publicistickou a výjimečnou schopností organizátorskou. Tato stále vzestupná dráha vyvrcholila v pražském květnovém povstání roku 1945; tím tesknější tíha ležela pak na poslejních letech Pražákova života.

Na universitě prošel školením bohemistů Gebauera a Vlčka, ale také germanistů Arncšta Krause a Jana Krejčího; mocným vlivem ho zasáhli dva velcí protichůdci — Vrchlický a Masaryk. Vztah k těmto dvěma tak odlišným osobnostem prozrazoval širokou rozlohu Pražákova vnitřního života. Do Masarykova Času přispíval, psal častěji o Masarykově vztahu k literatuře a ke Slovensku; k Vrchlickému se však vracel s nejvnitřnějším zaujetím a stál mu celkově mnohem blíže. Metodicky brzy vyzrával a ustaloval se ve své práci. Ideově působil na něj i druhý vířivý tep

Ideově působil na něj i druhý vířivý tep a rozmach českého života na rozhraní století. Byla to nejen doba dynamického kulturního vzestupu, jaký se rozžíval od let devadesátých, ale i bouřlivého politického vývoje, průbojů sociálních i stupňujícího se napětí národnostního. Proto u Pražáka a jeho generačních druhů Arna Nováka a Miloslava Hýska postupně sílilo národní vědomí a smysl pro tradici.

Miloslav Hýsek, který ve svém tradicionalismu byl z celé této trojice nejrozhodnější a nejkonzervativnější, sdílel s Pražákem jeho zájem o spisovatele zapomenuté, nebo skoro zapomenuté. Hýsek i Pražák nerozlišovali mezi postavami "na výsluní" a "ve stínu". Byli v tom protichůdci svého současného známého německého významného literárního historika Gundolfa, který zdůrazňoval, že literární historik si má hledět jenom osobností nejvýznamnějších (proto si vybíral Shakespeara, Goetha apod.) a vytvářet jejich podobu co možná zbavenou dobových souvislostí v monumentálním, sošném tvaru, jak to vyjadřoval.

Oba za to zakusili, přirozeně zvláště od mladších, bojovnějších a sebevědomějších všelijaké ironie, někdy i posměch, ale uvědoměne si, že literární historie má také tento úkot. I když někdy z hlediska umělecké kvality se tu třeba velmi ustupuje v hodnocení, je to na druhé straně zase krásný rys vědecké spravedlnosti. Někdy se ukáže, že mnohý z těch zapomenutých byl zapomenut neprávem. Kdo se pozorně ponoří do vývoje literární historie, jistě častěji poznává, jak vlivy někdy dostí náhodné, skupinové, situační apod. působí na tzv. slávu a proslulost.

S Arnem Novákem sdílel Pražák vedle tradicionalismu silnější smysl estetický. U Arna Nováka zvláště v mladých letech stál nesporně zcela na prvním místě, u Pražáka zesiloval s lety. Když po svém příchodu do Prahy v r. 1933 organizoval nové vydávání Laichterovy Literatury české 19. století, stále nám kladl na hledisk srdce, že jde především o ta přestala být pro něj dominantními v osudových dobách národa za druhé světové války, kdy přirozeně funkci literárního historika spatřoval v něčem jiném. Společně sdíleli zájem o ženství v literatuře a o ženy spisovatelky. Pražák uložil své příspěvky ve sbornících o českých vynikajících ženách, měl zájem o Boženu Němcovou, o Scfii Podlipskou i o moderní spisovatelky, o Annu Marii Tilschovou, o Boženu Benešovou, Marii Pujmanovou a řadu jiných. Pražákova literárně historická generace se odlišovala od nastupujících směrnic české kritiky let devadesátých. K Šaldovi, k němuž Arne Novák po mladém učednictví zaujal stanovisko dosti distancované a Hýsek naprosto cimitavé, Pražák měl vztah jistě respektující a kladný, častěji o Šaldovi psal, ale základní rozdíl mezi nimi vždy zůstal. Česká kritika postupovala tehdy jinými cestami, nežli si to určila tato generace Pražákova, zrozená kolem r. 1889 a vyrůstající na počátku století. Pražák a Hýsek prožili první světovou válku v uniformách rakouských vojáků, a to utvrdilo v nich jejich cítění tradicionální a vlastenecké nejsilněji. Je třeba podotknout, že generace Pražákova o starší a starou českou literaturu nejevila význačný zájem; v tom se shodoval s přei-chůdci, s generací Vlčkovou. Hlavně bádala o době obrozenecké a 19. století, takže zůstalo do značné míry na bedrech generace mladší, která nastupovala až po první světové válce, aby se vracela také ke studiím o staré české literatuře, ať gotické nebo reformační, huma-

POŽADAVEK CTI A SVĚDOMÍ

nistické nebo barokní. Zde byla jistá mezera, která se vyskytuje v každé generaci. Podobně bychom mohli konstatovat, že filosofický zá jem generace Pražákovy nebyl nijak zvlášť silný. To lze patrně vysvětlit poměrným mládím naší literární historie. Ještě prof. Jan Ge-bauer zastupoval jak filologii, tak i literární historii, teprve Jaroslavem Vlčkem začíná samostatná existence literární historie. Tím snad také bylo dáno, že vztahy naší mladé literární historie k jiným oborům, k sociologii, psychologii, filosofii se vyvíjely a dodnes vyví-její dosti pomalu. Generace Jakubcova a Vlčko-va, předcházející Pražákovu, také ovšem nezplodila žádného literárního historika, filosoficky tvůrčího, ale jak jsem naznačil, tito pracovníci si dovedli vybrat svého mistra, Masaryka, který pro jejích metodický i názorový vývoj znamenal neobyčejně mnoho. Jejich dílo není bez něho myslitelné.

Pražák sám se vyslovoval, že na jeho vývoj působil z cizích literárních historiků zvláště Ernst Elster se svými "Principien der Litera-tur Wissenschaft", který zdůrazňoval gene-tický postup v literatuře. Později patrně byly u Pražáka silnější vlivy francouzské, on také do Francie častěji jezdil a, což je málo známé, již před první světovou válkou navazoval politické styky jak s Ernestem Denisem. historikem našich dějin, tak s některými mladšími politickými francouzskými pracovníky již přímo ve smyslu odbojovém. Proto na něj působila silněji francouzská literární historie, např. Emil Faguet se svým větším důrazem na historii osobnosti, nežli na celkové koncepce, nebo Renard, který upevnil v Pražákovi jeho pře-svědčení, celý život tak vytrvale zastávané, o československé národní jednotě. Poskytl mu významný argument: měřítkem, zda ve sporných případech dva nějaké celky tvoří jeden národ nebo nikoliv, je kritériem společný kulturní rytmus, společné a současné prožívání významných kulturních epoch. Zde Pražák na-lézal potvrzení pro svůj názor, pro svou víru o československé jednotě; ukazoval, že Slováky a Čechy spojovala doba cyrilometodějská i rozkvět doby gotické, např. vliv Karlovy university na slovenské studenty, přirozeně pak i doba husitská, doba reformace, doba humanismu, doba protireformace, doba osvícenství a národního obrození, i další doba romantiky, a pak realismu; který se v Čechách organizoval pod vedením Masarykovým a podobně i na Slovensku u známé generace hlasistů. Kromě Fagueta se Pražák zajímal o literární historiky, jako byl Petersen, od něhož čerpal podnět k významné studil o zápasu generací v literatuře; byla to jedna z mála jeho studií obzíravého, celkového rázu.

Poměrně brzy Pražák vyzrál. Těžko bychom nalézali nějaké dramatičtější přelomy a zápisy v jeho úsilí o funkci literárního historika, již chápal z hloubky a velmi odpovědně; vždy usiloval o to, aby badatel obsáhl co nejvíce látky, aby ji dovedl vyslovit vědecky, podrobně a zároveň co možno vytříbeným stylem, někdy až poněkud rétoricky. Udržoval zřetel k celku národního vývoje, a přitom zcela přátelský, nikoli staromilský, ale přímo mecenášský vztah k nastupujícím generacím u něho zůstal po celý život.

Máme-li přehlédnout jen stručně jeho činnost, je snad nejlépe jít nikoliv cestou chronologického výčtu, který při jeho obrovské produkci by znamenal únavný a málo názorný soubor; nejlépe je přihlédnout k jeho vztahu k jednotlivým epochám našeho vývoje. Ide tu o epochy literárního vývoje českého i slovenského.

Příliš mnoho Pražákových prací ze starší literatury neexistuje. Jestliže se v Praze dostal po svém příchodu v r. 1939 např. ke studiím avském mnichu zbraslavském, a monografij o českém Alexandrovi, bylo to tím, že Pražák sem vlastně přišel na stolici staré Ze Frazak selit vlastně příšel na stolicí statě české literatury, uvolněnou odchodem prof. Jakubce; a prof. Jakubec si přál, aby jeho ná-stupce také více pracoval v literatuře stará. To ale zůstalo celkově výjimkou v Pražákově životním díle. Nalezneme snad více jeho prací, vitu vích ze dobr. humenictíche navšíklad va týkajících se doby humanistické; například ve své válečné povzbuzující knížce Vlast a národ v českém písemnictví, rozsahem nevelké, ale obsahem velmi hutné, zachycuje obrazy čes-kých krajů a vztah k vlasti u našich humanistických básníků, kteří právě pro svou latinu zůstávali bohužel zcela neznámí. Velkou po-zornost věnoval Pražák Jiřímu Třamovskému, velkému reformačnímu humanistovi, který je důležitým spojovatelem českého kulturního vývoje se slovenským a hlavní část života na Slovensku prožil.. Mnoho znamenaly Pražákovy studie o době obrozenské a o celém 19. stol. Mohli bychota říci, že v I. polovině 19. stol. je to zvláště B. Němcová. J. K. Tyl, Karel Havlíček a nejvíce Karel Hynek Mácha, kterým věnoval svou ba-datelskou pozornost. V jubilejním máchovském roce shrnul všechno dosavadní vědění o něm a připojil k tomu své vlastní rozbory estetizké, psychologcké a srovnávací. Průkopnicky bádal o Janu Nerudovi, kde spolu s kritikem Jindřichem Vodákem a s F. X. Šaldou se zasloužil na počátku našeho století o skutečné docenění velkého mistra, o jeho umístění na trůnu, který mu náleží. Dnes je skoro neuvěřitelné, že Neruda byl ve své době a ještě i po své smrti považován především za nadaného fejetonistu a novináře. Vidíme, jaký je význam literární kritiky, nejenom vykládat díla, ale provádět i zásadní přehodnocení literárních dějin. Pražákovou láskou byla i generace lumírovská, jmenovaný již Vrchlický, kterému věnoval více studií, a také srdečné vzpomínky Vrchlickému nablízku. Zrovna tak jako Vrchlického miloval však i Machara, kterému věnoval řadu studií, a např. v r. 1934 u příležitosti 70. narozenin Macharových se pokusil o přiblížení autora tehdejší mladé generaci. Byl tu i Bezruč, který vedle Machara byl z té generace let devadesátých Pražákov! velmi blízký, méně Sova a Březina, ačkoliv od Vrchlického by k nim byla cesta bližší než k Macharovi. Málo nalézáme jeho studií o spisovatelích mladších nežli byl on, jako např. o Jo-sefu Koptovi. Častěji se Pražák obracel ke v oblasti literatury české i slovenské. V tom byl výjimkou, a zde jeho zásluhy - třebas méně nápadné – jsou osobitou hodnotou jeho celkové životní práce. Ať šlo o Jakubce nebo Vlčka, Arna Nováka nebo Jindřicha Vodáka, Pražák se snažil poctívě a s oscbním sebezapřením vždy při jejich výročích nebo nekro-lozích vyzdvihnout všechny kladné rysy. jimiž se vyznačovali. Totéž činil i na poli slovenské literatury.

Té věnoval největší část své životní práce, k níž byly dány předpoklady v jeho mládí. Hlavní utvrzení přišlo s jeho příchodem na bratislavskou Universitu Komenského v roce 1921. Pražák vzal na sebe s veškerou vážností tento úkol, protože viděl, že je potřebí urychleně vybudovat moderní literární historii na Slovensku.

Jeho hlavní zájem neplatil starší literatuře na Slovensku, ačkoli jsou tu díla tak souborně obzíravá, jako jsou jeho Dějiny spisovné slovenštiny po dobu Štúrovu, které ohromily nakupením všech faktů, jež Pražák snášel pro svou československou teorii. Zmíni! jsem se o humanismu. Pražák vyzdvihoval ze zapomenutí i takové neznámé humanisty, jako byli bratří Rakovští v 16. století, z nichž zvláště Martin byl básnicky nadaný. Pokud jde o dobu obrozenskou, jsou Pražákovy zásluhy na Slovensku nedocenitelné. Věnoval se i době osvícenské. Vzpomeňme jeho studií o malohontských osvícencích, jeho studie o generaci Kollárově, Šafaříkově a jejich zapomenutých současnících, jeho veliká pozornost pokolení Štúrovu, například studie o Štúrovi v jeho Slovenských studiích. Jeho studie "Hegel a Slovensko" zabíhá do dějin filosofie, kde dovozuje, jak velikým vlivem působil tento německý filosof na štúrovce a na vyhranění jejich názoru.

Mnoho zájmu věnoval Pražák oběma Hurbanům, kteří jsou tak typičtí pro slovenský vývoj v 19. století. Přítel Štúrův Josef Miloslav Hurban pomáhal Štúrovi v ustavení spisovné slovenštiny a v bojích za ni, ke konci života se neúspěšně pokusil o obnovení plné československé jednoty tím, že v 6. ročníku svého almanachu Nitra se vrátil ke spisovné češtině; jeho syn Svetozar Hurban-Vajanský byl již cele duševně vzdálen českému prostředí. Byl dokonalým protichůdcem Pražákovým. Jestliže Pražák spojoval svou sympatil k Masarykovi se sympatiemi k Vrchlickému, Vajanský svorně nenáviděl oba. Viděl ve Vrchlickém zhoubného kosmopolitu a amorálního ducha, a v Masarykovi "perverzního realistickéhe Mohameda z Prahy".

Na rozdíl od české literatury hleděl si Pražák literatury slovenské i pokud jde c gene-raci mladou a nejmladší. V Ročence Československé republiky, která vycházela po světová válce, každý rok shrnoval nové výtěžky a výboje mladé slovenské literatury a s lásshovivavosti bodnotil kaž dý její projev. Činil to i ve speciálních recenzích. To souviselo s jeho funkcí pedagogickou; Pražák byl vynikající pedagog, vychoval řadu mladých literárních historiků slovenských, ať to byl Milan Pišút, nebo Ján Čapkovič, který se zabýval literaturou starší, nebo předčasně zesnulý velmi nadaný literární historik Ján Hamaliar, potomek starého obrozenského slovenského rodu, nebo dodnes žijící Andrej Kostolný, stále aktivní kritik Alexander Matúška a literární historik Rudo Brtáň, i řada jiných. Patřil mezi ně i Andrej Mráz, který ovšem pak projevil málo žákovské vděčnosti vůči Pražákovi. Psal o něm negativně, budiž, ale způsobem surovým, a dokonce měl troufalost který za války vydal v Německu spis Literatur der Slowaken - prohlašoval po válce, že Pražák neměl stát v čele revoluční rady v Praze. Pražákova pozornost Slovensku se projevovala i jinými jeho pracemi, které šly až do značných podrobnosti, jako například jeho mo-nografie měst — napsal spis "Obrozenská Bratislava" nebo "Literární Levoča", kde hledisko kvalitativně literární ustupovalo před zřetelem sociologickým. Ale jsou to práce potřebné, které by měly vzbudit více následovníků dnes i u nás. Metoda sociologická přichází dnes opět k úctě a začíná se pěstovat i v cizích vědeckých oblastech, například v současné, anglické literární historii je velmi silná. Podobně si všímal Pražák i historie kulturních institucí; v Čechách to byla například historie Literárního odboru Umělecké besedy, počátky Královské společnosti a jiné, na Slovensku historie společností osvícenských a jiných.

To souviselo i s Pražákovou prací kulturně organizátorskou. Spoluzakládal například Šafaříkovu učenou společnost v Bratislavě a Literárně vědnou společnost v Praze. Jeho schopnosti kulturně organizátorské a redaktorské byly vždy vynikající, ať to byla revue "Bratislava" na Slovensku, nebo "Naše věda" v Brně nebo "Slovenská věda" zde v Praze, která byla postižena nepřízní doby na počátku let padesátých. Byla to příčina velkého utrpení Pražákova; revue nebyla dodnes obnovena.

Po roce 1933 působil Pražák jako pedagog v Praze.

Pražákovi bylo vzdálené jakékoliv autoritářství. Bylo málo duchů tak tolerantních, rozumějících, chápajících, zajímajících se o všechna nová hlediska, jako byl právě on. Byl velký i jako člověk, jak se to jevilo jeho ro-dině. Jeho manželství s paní Klárou Pražáko-vou, rozenou Fuksovou, bylo příkladem neobyčejně krásné spolupráce muže a ženy v kulturním světě. Paní Klára Pražáková byla vynikající znalkyně klasické filologie, také překladatelka, zvláště dramat Euripidových, zároveň však vynikající anglistka, tlumočila konge-niálně dramata Shawova, například známou Svatou Johanku. Dovedla z toho těžit i studijně a její eseje, které vydal Pražák po její předčasné smrti (bylo jí teprve 42 let), svědčí o výjimečném daru kritickém. V chudchě naší esejistické literatury po první světové válce, kdy esej byl pokládán za útvar skoro ne-kulturní, byla tato kniha Kláry Pražákové vzácnou výjimkou.

Již před válkou projevoval Pražák svůj zájem pokrokově sociální, i když do politiky příliš nezasahoval. Ale zřetel národně výchov-ný a tradicionální ho vedl, aby podával práce s důsledky politickými. Byly to některé jeho práce slovenské, o slovenské typologii, například práce "Československý národ", anebo "Slovenská svojskost", byly to i jeho důkazy o zrádných piklech skupiny jehlicskovy a ně-kterých jiných renegátů. Tím jako by již předznívalo jeho působení za druhé světové války, kdy jeho práce, shromážděné do souboru "O národ!" nebo "Národ se bránil", měly vysoký dosah mravní a politický. Tím se Pražák připravoval na svou velkou funkci v pražském květnovém povstání, kdy byl postaven v čelo Národní rady a po celou dobu byl v nebezpeči života. Je přirozené, že Pražák, který považo-val svou činnost v revoluční Národní radě za vyvrcholení svého životního díla, byl oslavován a jeho reputace byla veliká. Prcto pak překvapovalo, když se ocital v jakémsi odsluní; lidé tomu nerozuměli. Předseda Národního shromáždění Josef Smrkovský se loni Jotkl této tíživé otázky. Řekl také, že Pražákovi byly odňaty přednášky; to, myslím, že nebylo, Pras žák naopak za své nemoci odešel sám, ale by! zatlačen brzy po válce až na okraj českého života vědeckého i literárního, takže jeho pů-sobení bylo krajně omezeno. Vedle činnosti v revoluční Národní radě škodil Pražákovi jeho tzv. "čechoslovakismus". Jeho názol o čes-koslovenské národní jednotě byl a je považo ván za naprosto přežilý a překonaný. U Pražáka nešlo však o nějaké aprioristické názory, o zaujetí čistě emocionální; on opravilu podle svého nejlepšího vědomí a svědomí podpíral svou tezi nejpečlivějším studiem, jaké kdy který historik věnoval československému vzta hu. Jeho odpůrci mají povinnost, aby se s těmito výtěžky a poznatky věcně vyrovnali.

Když byly ustaveny katedry. Pražák se ne-stal vedoucím katedry české literatury, ale přišel profesor, který byl z oboru docela jiného, z estetiky. Přitom je třeba podtrhnout, že Pražák stál v každé době na nejpokrokovějším křídle. Byla zastavena "Slovenská věda", kterou Pražák vytvořil a jejímž byl hlavním redaktorem. O likvidaci "Slovenské vědy" si vy-dobyl "zásluh" také prof. Havránek. Pražák neměl v katedře asistenty, kteří by ho chránili, kdežto vedoucí katedry jich měl několik. Pražák se neměl stát ředitelem Ústavu pro českou literaturu, který po léta připravoval a budoval. Nestal se členem nové přeměněné Čs. akademie věd – na rozdíl od jiných pracovníků daleko mladších a méně kvalifikova-ných a zakoušel stále nová ponížení. Byly i potíže s otištěním jeho prací, takže například vrcholná díla, která plánoval, nevyšia, nebo jenom ve zlomku. Z jeho plánovaných čtyřdílných Dějin slovenské literatury vyšel pouze první díl v roce 1950. Jeho plán vydat českou literaturu v přehledu nebyl ani částečně uskutečněn. To se týká i jiných prací. Je veliká škoda, že nemohl vydat také své paměti, které by byly jistě důležitým dokumentem. Snad z nich vyjde aspoň část. le požadavkem vědecké cti a národního svě domí, abychom Pražáka hlouběji vzpomněli při chnovovaném životě na naší universitě, aby bylo umožněno vydání jeho prací, které nemohly vyjít, aby byla obnovena i revue "Slovenská věda". Je řada odkazů, které Pražák zanechal české literární historii, v tom, co mohl dokončit, v tom, co mohl začít. Je třeba jeho dílo dovršit, i když metodicky a v lecčems i názorově, půjdeme novými cestami. Mladá generace může neobyčejně mnoho čerpat z životního příkladu Pražákova, z jeho po rozumění pro rozmanité složky vědy, kulturního života a života obecného vůbec, z jeho skutečné lásky k lidem. V té době, kdy prožíváme tolik otřesných zpráv o úpadku lidství, v těch letech, kdy do našeho národa se tak zhoubně zažralo satanství člověka k člověku, je Pražákův životní humanismus příkladem zvláště nabádavým.

(Záznam podstatné části přednášky na filosofické jakultě v Praze, 23. 5. 1968.)

S-U.S. / 2

Nedávno jsme se mohli dočíst — my na západ od Slovonska — že se protisocialistické a protikomunistické síly "dosti výrazně formují zejména v Čechách", čili že podle STANOVISKA ÚV KSČ K SOUČASNĚ POLITICKĚ SITUACI (RP 31. května t. r.) možno vyvodit důsledek, jako by byli na Slovensku přece jenom hodnější, v Čechách zase méně po-slušní... Ale nechme stranou ideologické myšlení převádějíci vše do dvouhodnotové tabulky "pro" a "proti". NAD ní a tedy také MIMO ni je prostý kontrolnjící a ověřující rozum, jenž se docela dobře snáší se smyslem pro spravedlnost a s touhou po tom, aby byly nejen vysly-šeny všechny strany (není třeba jimi myslit jen strany politické), ale-platí holé a povýšené "tak chci, tak rozkazují (nebo: tak soudím)". platí holé a povýšené "tak chci, tak rozkazuji (nebo: tak soudím)". Nebot právě v tomto veřejném světle mohou být a také musí být uvedeny v pochybnost například četné soudní rozsudky z padesátých let. Nepochybuji o tom, že si mnozí z nás rádi přečtou Erla Stanleye Gardnera a jeho SOUD POSLEDNÍHO ODVOLANI (vyšel nedávno v Orbi-su). Slavný americký detektivkář a advokát v něm vylíčil činnost soukromé společnosti, která se z pohnutek čistě nezištných a ideálních dala do prošetřování případů lidí nevinně odsouzených nebo do přídala do prošetřování případů lidí nevinně odsouzených nebo do pří-padů problematických. A přírozeně se tato společnost odvolávala k ve-řejnosti, "coram publico". Neni-li tohle demokratické, tak co? Mám však podezření, že někteří naši straničti činitelé — byť i možná večer v posteli toho Gardnera četli — neradi by pouštěli na veřejnost Gard-nery české nebo slovenské. Snášejí totiž tzv. veřejné mínění jako něco předem vypreparovaného, co se nemůže tvořit spontánně, ze sebe a pro sebe, co prostě nemůže býť schopno autentického úsudku. Pak se cvšem objeví i překvapující výroky, které se nelibě podivují nad de-mokratickými samozřejmostmi. Jako by se jim nezdálo, že voda teče shora dolů a že slepice vejce přece jenom snese. A tak se v uvede-ném Stanovisku dožteme, že demokratizačnímu procesu (vizte! právě "demokratizačnímu"!) nepomáhaly články a projevy "TÝKAJICÍ SE RE-HABILITAČE NEPRÁVEM POSTIŽENÝCH JEDNOTLIVCÚ I SKUPIN, KTE PROCESÚ VYTVÁŘELY VEŘEJNÉ MINĚNÍ O ROZSUDCICH". Člověk neví PROCESU VYTVÁŘELY VEREJNÉ MINĚNI O ROZSUDCICH". Člověk neví zda sní, nebo bdí; v každém případě se v něm vaří krev. Dovolte, abych to řekl na plnou hubu: to snad máme být tiše a čekat až na tzv. obno-vené procesy? Mlčet máme? Tak jako se kdysi musilo mlčet a hlas přivené procesy? Mlčet máme? Tak jako se kdysi musilo mlčet a hlas pri-tom dostali jenom odporní schvalovači politických justičních vražd? Proč by články a projevy — a nejen ony — neměly vytvářet právě veřejné mínění? Veřejné mínění, je — holoubkové — právě VEŘEJNÉ. Což je sice tautologie, ale plnovýznamná. A veřejnost je něco jiného a něco víc než představy vysokých politických funkcionářó. Ale zřejmě je pořád něco jiného cit pro elementární spravedlnost a vnitřní po-třeba obyčejné české nebo slovenské duše, která si nemůže jen šeptat sama do sebe jako do vrby, ale chce také vzkřiknout své nespravedl-nosti a násllí..., a něco jiného zase je ideologie etablované "elity". Což je dobré vědět i pro budoucnost, aby si mnozí z nás nedělali žádné iluze. iluze.

IIIIZe. Opakuji: žádné iluze. Neboť existují i takoví mocní mužové, kteří by nejraději s námi demokratizační proces doslova sehráli "PODLE PŘESNĚ STANOVENÝCH "PRAVIDEL HRY"... to cituji ze Stanoviska. A kdo-pak bude ta pravidla přesně konstituovat, ptám se? Kolik polí bude mít ta hra, kdo bude fungovat jako pěšák a kdo jako král? Kdo bude tahat figurami? Tahačů už bylo dost. Tak moc jich bylo, že jich hodně zbylo.

hodně zbylo... A teď z jiného soudku, tohoto skutečně protikomunistického až k zblhuuti. [Mimochodem: přímo až láká srovnávat jisté negativní vazby vytvářející se mezi vulgární monomanií "levých" samospasitelů a jejich paranoidních odpůrců na výstředním křídle evropského nebo americké-ho antikomunismu.] Poštdozorci jsou u nás teď přece jenom liberál-nější a tak do Brna došla i zásilka "organizace" THE FREE PRESS, jejímž hlavním duchem je zřejmě jakýsi pan V. Grundmanis z města Indianapolis (stát Indiana, USA). Tento bojovný muž trpí zřejmě abso-lutní ješitností a stihomanem zároveň. Jak o sobě sám napsal, sestou-pil prý k němu bůh v listopadu roku 1964. Navštívený nelenil, sepsal jakési "univerzální náboženství" a dal se do boje proti "bezbožnému komunismu", za osvobození zotročených národů. O čemž blábolí furť dokola, s nadutostí a bezmyšlenkovitostí věru až nápadnou, a přítom hledicí k drobným kšeftíkům, neboť bohem navštívený Grundmanis niedici k drobným kseltikům, nebot bohem navštívený Grundmanis zároveň nabízí výběr osmi protikomunistických pohlednic vyvedených v barvách a s "uměleckými" kresbami. ("Svobodný svět" na jedné kresbě například pod mystickými paprsky pulí oči v ušlechtilých ksich-tech, pod ním zvlčilé brutální tlamy perou z automatů do vězňů kontech, pod ním zvlčilé brutální tlamy perou z automátů to vezna kon-centráků – tohleto je tak pohlednicově černobílý svět, že by se z něho mohli poučit i v berlínském Eulenspiegelu, tam totiž někdy kresli "im-perialisty" ve stejné manýře jako pan Grundmanis své komunistické bezbožníky.) Tak teď nevím: nehodil by se nějaký paranoidní český Grundmanis do krámu těch, kteří by tak nutně potřebovali rukolapný důkaz zuřivého, zvířeckého antikomunismu u nás? OLEG SUS OLEG SUS

OINSTITUCI

Dovolte, abych nejprve vyřídil poštu. V minulých týdnech jsem napsal dva poněkud provokační[®] góly, O Sokole a O Judášovi, k oběma jsem dostal dost dopisů (k prvnímu víc). Ani jeden z těch dopisů nebyl souhlasný. Všem podepsaným autorům jsem odpo-věděl osobně [i panu Hobzovi, který svůj poněkud rozšířený dopis pak otiskl ve Svobodném slově), nechci, zvláště na dopisy o Sokolu, odpovídat veřejně. Napsal jsem, že proboha neříkám, že by se Sokol neměl povolit, a proto nemohu své pochybnosti proti způsobu obnovy Sokola vyslovovat veřejně - nechci dávat do rukou argumenty lidem, jimž prostě nechci dávat do rukou žádné argumenty.

Tentokrát oblastí sportovně politickou (nebo jak to říci) dost hýbá osamostatnění Autoklubu a zavilá nechuť Svazarmu toto osamostatnění dopustit. Nechci se míchat do sporu, o kterém tuším, že v něm hrají roli i prvky nezveřejněné a o němž tudíž vím málo. Jen jako čtenáře novin mne napadla úvaha o zvláštním postavení instituce v této nepřehledné politické situaci.

chovat sme snad už tak daleko, že soba eztrestně nemůže jak se jí líbí, když se to nelíbí spravedlnosti a pravdě. Představte si člověka, který by si nechal svolat jiné lidi, aby rozhodli o jeho osudu a přitom před pokoj postavil vrátného, který by se každého příchozího zeptal, jaký osud té osoby si přeje. Řekl-li by příchozí, že špatný, vrátný by ho nepustil dovnitř. Čímž by se osoba zachránila na svém místě. Dovedete si představit ty rezo-luce? Dovedete si představit tu demisi? Instituce se však stejným způsobem chovat může a v podstatě ji nelze donutit, aby se chovala tak, aby se to libilo pravdě a spravedlnosti. V této zemi už hodně lidí odstoupilo a dostali větší procento důvěry než je %, instituce si však takovou důvěru dovolit může, aniž by to 0.7 s ní zatřáslo. Osoba obvykle podlehne soustředěnému tlaku tisku, s institucí to prostě nemusí ani hnout. Neznám jediný způsob jak zničit, obrodit instituci zdola, když instituce nebude chtit. Děsí mne to. Nerad bych, kdyby vládly instituce, které by urážely pravdu a spravedlnost. Nezbývá mi, než se Svazarmu zeptat: co vlastně chcete, a doufat, že mi proti očekávání alespoň někdo odpoví. Ale moc si od toho neslibuji. MICHAL NOVOTNÝ

1. Zádáme zahájení trestního stíhání proti těm, kteří prováděli a nařizovali tajemství dopravovaných porušování zpráv.

2. Dokud nebudou schváleny příslušné zákony, dodržovat bezpodmínečně článek 31 Ústavy ČSSR (tj. přerušit např. i kontrolu dopisů do zahraničí; pokud by existoval zákon tuto kontrolu dovolující, chápat tento bod jako interpelaci na Národní shromáždění, jak je možné, že schválilo zjevně protiústavní zákon).

3. a) Žádáme, aby byly neprodleně předloženy veřejnosti k diskusi návrhy k zákonným opatřením, upravujícím přípravu k provádění voleb, v nichž by byly jasně formulovány procedurální otázky, zvláště právo stran, institucí a skupin na navrhování vlastních kandidátek nebo kandidátů, způsob doručení volebních lístků voličům a rozhodovací pravidla pro obvody, kde by se navrhovatelé shodli na společné kandidátce. S demokratickým postupem slučitelná jsou, podle našeho názoru, jen taková opatření, která právo k navrhování kandidátek a kandidátů omezují jen určitým počtem navrhovatelů, která umožňují voličům uvážit předložené volební lístky soukromě aspoň týden před volbami a která v případě společené kandidátky s větším počtem kandidátů stanoví jejich pořadí je-dině podle počtu dosažených hlasů.

b) Žádáme, aby návrhy na spolčovací zákon byly veřejnosti předloženy co nej-dříve a v dostatečně dlouhé lhůtě před projednáváním v Národním shromáždění. Požadujeme, aby vznik politických a zájmových organizací byl vázán jedině na jejich prohlášení, že se hlásí k Dekla-raci lidských práv a k socialistickému zřízení v našem státě, a aby po splnění této podmínky státní orgány jen registrovaly, nikoliv povolovaly. c) Rovněž žádáme, aby byly neprodleně

předloženy k diskusi návrhy zákona o tisku a informačních prostředcích, aby bylo uzákoněno zrušení předběžné cen-zury a při vzniku nových časopisů vyžadována pouhá jejich registrace, nikoliv povolování státními orgány.

 d) V případě zákonů upravujících stav v oblasti souvisící s čl. 31 Ústavy ČSSR požadujeme důkladné a veřejné diskutování tohoto problému, v každém případě však trváme na tom, že právem nařídit odposlech a zabavování dopisů by měla pověřena instituce nezávislá na ministerstvu vnitra. Vysvětlení, proč je nutno v telefonních centrálách zřizovat ještě paralelní ústředny ministerstva vnitra. považujeme za nedostatečné a s tímto postupem zásadně nesouhlasíme.

 Žádáme zahrnutí Deklarace lidských práv do nové ústavy ČSSR. Rovněž žádáme, aby veřejnost byla pravidelně seznamována s postupem prací na návrhu této ústavy a aby byly vytvořeny předpoklady pro možnost aktivně se podílet na její přípravě.

Reagujíce na v těchto dnech zveřejněné sdělení ministerstva vnitra k možnostem vzniku politických stran, žádáme okamžitou úpravu současného právního stavu, a to třeba i formou vládního dekretu, který by zaručil svobodné

a rovné možnosti vzniku nových politických stran, který by rovněž zaručil svo-bodu činnosti předběžně vyvíjené za účelem konstituování těchto stran. Forma vládního dekretu je ovšem nutná jen do doby řádné legislativní úpravy, jež by měla následovat v nejkratší možné době po vydání dekretu.

6. Žádáme ÚV KSČ, aby realizoval důsledně oddělení státních a stranických funkcí (předseda NS, NF, vlády jsou všichni členové ÚV KSČ). Protestujeme proti tomu, aby první tajemník ÚV KSČ podepisoval státní smlouvy (nedávná smlouva s Bulharskem). Ptáme se, jak je možné, že na telegramu osvoboditelům (RP 9. 5. – pouze SSSR, na ostatní spojence se zapomnělo) jsou pouze podpisy v následujícím pořadí: L. Svoboda, A. Dubček, O. Černík. Podotýkáme, že KSČ je složkou Národní fronty a místo A. Dubčeka by se měl spíše podepsat předseda NF.

7. Žádáme odpovědná místa, aby nám vysvětlila stav, kdy předseda vlády není kompetentní odpovídat na otázky o státních záležitostech. (Máme na mysli to, že místo O. Černíka vypovídal o jednáních v Moskvě A. Dubček].

8. ČSM je dosud fakticky mládežnickou organizací KSČ. V tomto světle vyznívá podivně zpráva ze zasedání předsednictva ÚV KSČ, kde se praví, že KSČ bude se zasazovat o to, aby při politických stranách nevznikaly organizace mládeže; ve zprávě předsednictva totiž chybí ja-kákoli zmínka o tom, že KSČ nepovažuje CSM za svou mládežnickou organizaci. 9. Vyjadřujeme podiv nad způsobem argumentace J. Smrkovského (např. člá-nek "Zrychlit krok" v RP 19. 5.), který mluví o eventuálním použití Lidových milic a jiných mocenských prostředků proti jakýmsi protisocialistickým silám. Přestože si J. Smrkovského velice vážíme pro jeho osobní statečnost, upozorňujeme jej, že smysl polednového pohybu nevidime v tom, aby kritériem pro to, co je správné a co ne (kritériem podporova-ným puškami) se staly místo osobních představ A. Novotného osobní představy J. Smrkovského.

10. Žádáme J. Smrkovského, aby nám jmenoval ony protisocialistické síly, o kterých stále mluví. My totiž o nikom nevíme

11. Vyjadřujeme vážné znepokojení nad tím, že naši představitelé si jezdí pro přehledy o politické situaci ve vlastní zemi do hlavního města jiného státu (viz slova I. Smrkovského, MF - 16. 5.). Tato skutečnost vyvolává pochybnosti o su-verenitě naší republiky. 12. V souvislosti s předchozím bodem

vznášíme dotaz, jakým způsobem získala sovětská strana své informace. V zásadě jsou dvě možnosti:

literaturu atp. Stipendia byla výjimkou a studovat 4 až 5 let na vysoké škole si mohli dovolit vcelku jen lidé z dobře situovaných rodin. Většinu inteligence tvořili příslušníci buržoazie, lidé spjatí se zájmy své třídy. Tím nechci popírat, že existovala pokroková inteligence buržoazního původu a z řad dělnické a rolnické třídy. To však nemění celkový obraz předúnorové situace, kdy "hotová" inteligence vystudovala v letech před druhou světovou válkou. Účelem prověrek tedy bylo ponechat na studiu studenty, u nichž byla záruka, že budou pomáhat v budování socialistické republiky. Že tu tato záruka nebyla, o tom svědčí vysoké procento politické příslušnosti studentů ke stranám. do nichž se po válca stáhli členové všech zakázaných stran, vyloženě reakčních nebo zkompromitovaných kolaborací s nacismem.

Přes hlavní účel prověrek tvrdím, že

a) Šlo o mylný výklad některých projevů v prostředcích masové komunikace. b) Sovětská strana má u nás speciální agenty. Pokud by nastal tento případ, považujeme jej za mimořádnou defor-maci vztahů mezi spřátelenými státy, která by měla vyvolat nejostřejší reakci naší vlády.

13. Naši představitelé by si měli uvědomit, že není žádným tajemstvím, že sovětská oficiální místa současné dění u nás příliš nevítají. Za těchto okolností je třeba říci, že všechny polopravdy a neúplné informace vedou k právě opačným výsledkům, než které předpokládají, - vzhledem Nelze kvalifikovat jinak – vzhledem k tomu, co je známo o historii vzájemného postavení SSSR a ČSSR v uplynulých dvaceti letech – než jako nehoráz-nost poznámku v RP, v níž se tvrdí, že pouze SSSR je zárukou toho, že nebude vyvíjen politický tlak v případě žádosťi

o půjčku. 14. Vůbec požadujeme na ministerstvu zahraničních věcí, aby vyjasnilo, co rozumí pod pojmem "vměšování do vnitřních záležitostí". Odmítáme tvrzení, že např. projevy podobné projevu prof. Hagera je nutno kvalifikovat jako vměšo-vání do vnitřních záležitostí. Máme za to, že naši odpovědní činitelé by měli pochopit jako svou osobní povinnost, že je nutné, aby celá polemika se zveřejnila v našem tisku; totéž by se požadovalo po druhé straně.

15. V kontextu předchozího bodu nesouhlasíme s naší odpovědí na nótu polské vlády. Jsme přesvědčeni, že tato nóta měla být odmítnuta s podotknutím, že vláda, která vyvolává a trpí na svém území kampaň za porušování Deklarace lidských práv, nemá vůbec morální právo podobnou nótu posílat. Navíc jde o vládu, která vytváří nejrůznější překážky a ztěžuje styk mezi svou a naší zemí.

16. Dosud nebyl oficiálně uzavřen tzv. případ Šejna. Zajímá nás odpověď na zásadní otázku: Jsou pravdivé údaje západ-ního tisku, podle nichž Šejna vyvezl takové dokumenty Varšavské smlouvy, které uvádějí v pochybnost její ryze obranný charakter (plány na obsazení západní Evropy aj.]?

> Podepsáni: poslanci Městského studentského parlametu v Brně: Pátik, Zeman, Kučera, Krčál, Kotek, Čech, Šlechta, Miláček, Jabůrková, Kubeša. Člen předsednictva Svazu vysokoškolských studentů Čech a Moravy Dymáček. Pracovníci VOV Brno Trnak, Heinz, Sulc, Valná hromada Spolku posluchačů přírodovědecké fakulty.

> > Brno 25. 5. 1968

sky vzdělané inteligence byla zaměřena na rozvoj vysokého školství. Je také pravda, že po prověrkách nestudovali a vysokých školách jen komunisté. Naopak, organizovanost studentů v KSČ představovala a představuje jen malé procento studujících.

Doporučoval bych, aby se redakce obrátila na některé bývalé členy prověrkových komisí, dnes vysoce exponované pracovníky, aby i oni řekli k těmto otázkám své. Pokud vím, jsou mezi nimi i někteří dnešní ministři.

JOSEF ROLLO

Otiskujeme příspěvek ing. Josefa Rolla, abychom dostáli zásadě "slyšet i druhou stranu". Věříme, že tento náš krok nebude pokládán za snahu negativně ovlivnit proces rehabilitace všech postižených v prověrkách. Máme totiž snahu právě opačnou. Redakce

V 21. čísle časopisu Student uvádí pan Zdeněk Karlovský diskusi studentů a učitelů postižených studijními prověrkami v roce 1948 na filosofické fakultě KU myšlenkou, že šlo o likvidaci mozkového trustu, jejíž obdobou je pouze doba pobělohorská. Dnešní studenti, kteří nezažili prověrky na své kůži, si mohou utvořit názor na vylučování studentů z vysokých škol v roce 1948 jen vzpomínek dnešních čtyřicátníků, tehdejších "inkvizitorů", nebo postižených. Aby tento názor byl objektivní, je třeba slyšet ještě dvě strany: členy prověrkových komisí a nezúčastněné pozorovatele, kteří tuto dobu prožívali jako studenti, kteří se však prověrek ani aktivně nezúčastnili jako členové prověrkových komisí, ani nebyli postiženi. Ti postižení totiž chtě nechtě jsou angažováni stejně jako členové prověr-kových komisí. Jejich názory jsou ovlivňovány tím, že jim bylo znemožněno dosáhnout odpovidajících titulů, hodností a vedoucích míst v hospodářství, státě a tak podobně. Proč vůbec byly prověrky na vysokých školách? Jak známo, znamenal Únor 1948 násilné převzetí moci komunistickou stranou v době, kdv sílilv tendence zvrátit nastoupený vývoj k socialismu vnitřní-mi i vnějšími silami. Komunistická strana využila pro ni příznivých okolností, kdy mínění většiny obyvatelstva bylo ovlivněno vděčností za osvobození republiky armádou Sovětského svazu, armádou komunistické země. Socialismus byl po válce vcelku všeobecně žádaným cílem jako záruka lepšího života, jako záruka proti fašismu.

AKTIV PRÁVNIKÚ

Promovaní právníci okresu Olomouc svolávají na den 22. 6. 1988 v 9 hod. do Olomouce, Dům armády, tř. 1. máje, a k t i v absolventů právnických fakult. Na schůzi projednají návrh noveli-zace zákona čís. 19/66 Sb., a zace zakona cis. 19/00 SD., a otázku udělení akademických ti-tulů absolventům vysokých škol universitních směrů, za účasti představitelů vrcholných orgánů. Pořadatelé zvou všechny absol-venty vysokých škol "kterým ne-byl udělen akademický títul. Adresa pořadatele je: Olomouc I, poštovní schránka 532.

Osmihodinovou produkci experi-mentální hudby pořádá QUAX ensemble ve výst. síni Mánes ve čtvrtek 28. června. Zač. ve 13.30. čtvrtek 28. června. Zač. ve 13,30. J. Cage: Atlas Eclipticalis 14.15. Malý koncert – von Biel, Chr. Wolff, P. Kotík, R. Komorous, John Cage: Amores, 15.45. Malá opera C. Cardewa: Schooltime Compositions, 17.00. P. Kotík: Contrabandt, 19.00. C. Cardew: Treatise. Konec 21.30.

Dělnická třída neměla svou vysokoškolsky vzdělanou inteligenci. Studium na vysokých školách bylo nákladnou záležitostí. Nejenom pro různé poplatky, výdaje na

většina studentů byla při prověrkách v roce 1948 vyloučena ze studia z prospěchových důvodů a jen část z politických důvodů.

Dnešní student si nedovede představit dobu, kdy po šestiletém uzavření vysokých škol za války byla kapacita fakult přeplněna, kdy se indexy na zápočty nosily v kufrech atd. Za této situace byl luxus setrvávat na jedné takzvané zásadě akademické svobody, podle níž bylo možno studovat jeden ročník třeba tři roky a studovat místo čtyř třeba patnáct let. Jak bylo řečeno, sledovaly prověrky, ovšem i politické cíle, a záleželo na objektivitě a schopnostech členů prově:kových komisí, jak byly posuzovány jednotlivé případy. Je pravda, že většina členů komisí byli mladí lidé z řad studentů, kteří přeháněním horlivosti a politické uvědomělosti v některých případech šlápli vedle, a možná někde sledovali i osobní zájmy. To asi záleželo na situaci na jednotlivých fakultách. Možná, že na filosofické fakultě, o níž článek pana Karlovského pojednává, byli skutečně "sekyrníci", ačkoliv bych před-pokládal, že právě charakter filosofické fakulty vyžadoval radikálnější řešení.

je ale hrubým zkreslováním skutečnosti, jestliže se hovoří o likvidaci mozkového trustu, neboť i po prověrkách v roce 1948 zůstaly na vysokých školách desetitisice studentů. Naopak, celá pol!tika po válce při výchově vysokoškol-

A JEŠTE OPRAVA

k besedě "Likvidace mozkového trustu" (Student č. 21/1968):

Redakce projednala návrh Jiřího Boguszaka, docenta právnické fakulty UK, na opravu nepravdivých údajů v citované besedě za přítomnosti navrhovatele a některých dalších účastníků. Dr. Arthur Geuss, věd. aspirant filosofické fakulty UK, prohlásil, že v publikovaném textu bylo chybně zobecněno jeho osobní hodnocení Boguszakova podílu jen na třech mezinárodních setkáních, jimž byl přítomen, a že toto jeho subjektivní hodnocení, jež ostatně nepřesně formu-loval, se může lišit od objektivního posouzení. Redakce konstatovala rozdíl-nost v hodnocení ze strany dalších účastníků zmíněných setkání, a rovněž vyslovuje politování nad uvedenou závadou při publikaci. Petr Kopta prohlásil, že k formulaci o angažování Jiřího Bo-guszaka za války došlo nedopatřením při přepisu magnetofonového záznamu a že ani v nejmenším nemínil negativně, hodnotit chování a smýšlení Jiřího Bc. guszaka za války z hlediska národní cti.

Redakce se za uvedené nedopatření omlouvá a konstatuje současně neopodstatněnost publikovaného tvrzení o kariéristickém vstupu Jiřího Boguszaka do strany. Doc. Jiří Boguszak prohlásil, že se spokojuje s publikaci tohoto redakče ního závěru, Redakce

isaac deutscher STALT

ZEMĚDĚLSKÁ POLITIKA

Za NEPu existovalo v Sovětském svazu smíšené hospodářství. Průmysl ve státním vlastnictví tvořil jeho "socialistický sektor". V obchodě a maloprůmyslu převládalo soukromé podnikání, které mělo naprostý vrch v zemědělství. Teoreticky se stále ještě připouště-lo, že socialismu lze dosáhnout jen postupným rozšiřováním socialistického sektoru v konkurenci se soukromým. Vznikla otázka, v jakých hranicích má být tato konkurence povolena a jakých má nabýt forem.

Obecný problém vyústil ve dvě specifičtější otázky: tempo ruské industrializace a postoj vlády k soukromým rolníkům. Leví bolševici vidělí hlavní nebezpečí pro socialismus v pomalém tempu hospodářské obnovy a zdůrazňovali nutnost rychlé industrializace. Pravému křídlu se pozice socialismu zdály být zajištěny, i kdyby měla industrializace pokračovat po-malu, "hlemýždím tempem", jak to podal Bu-charin, Industrializace, na jejíž nutnosti se shodli všichni, vyžadovala- peníze. Ty měly být do značné míry získány ze soukromého podnikání a od soukromých rolníků. Bucharin se obával, že by přílišné odvody mohly odradit soukromou iniciativu a tím porušit labilní ekonomickou rovnováhu. Levice argumentovala tím, že rolníci a výrobci nedodávají zboží tak jako tak; a že kdyby se na trh vrhlo více levnějších průmyslových výrobků, bylo by to pro drobnou buržoasti lepším pod-nětem k prodeji potravin a surovin. Mezitím žádali rolníci rozšíření ústupků,

které jim udělal NEP. Žádali snížení zeměděldaní. Bohatší sedláci tlačili na to, aby ských se zrušilo omezení najímat zemědělské dělníky. Jelikož byl prodej půdy zakázán, žá-dali také povolení dlouhodobých pronájmů půdy, možnost svobodného investování kapitálu v zemědělství atd. Vládnoucí strana prohlašovala, že stojí za "spojenectvím" s chudý-mi a "středními" rolníky, ale nikoliv s rolní-ky bohatými, s tak zvanými kulaky. V praxi si však musela usmířit také kulaky, kteří se zdráhali dodávat oblií do měst.

Deklarace o důvěře mužikovi však nestačily: Politbyro se nemohlo dohodnout, co dál, Zinověv naléhal, aby rolníkům příslušel větší a opravdovější podíl na řízení sovětů, Trocký zase zdůrazňoval potřebu ekonomických sti-mulů. Rozdělení politbyra vykrystalizovalo mulů. Rozdělení politbyra vykrystalizovalo později, když Bucharin, Rykov a Tomský přišli s rozhodnou promužickou politikou. Chtěli, aby vláda podněcovala rozvoj výnosných hospodářství, schopných zásobovat města, pro-tože prozatím vyráběli chudí i střední rolníci dost jídla jen pro sebe. Logika tohoto přístu-pu žádala, aby se strana zřekla svého nepřátelství vůči bohatým rolníkům, kteří podle Bucharina nepředstavovali žádné nebezpečí pro socialismus. Bucharin věřil, že nakonec bude i kulak víceméně bezbolestně vstřebán socialistickým hospodářstvím, i když prozatím bude muset konvoj socialismu plout podle rychlosti nejpomalejší lodě – tj. lodě rolnické. Bucharin upřímně vyzýval rolníky, aby se "obohacovali".

Stalin naslouchal diskusim v politbyru, aniž by zpočátku sám zasahoval. Přikláněl se spik politice promužické skupiny, už z hlediska praktické výhodnosti. Měl však své zábrany rozumové, zejména když pravé křídlo otevřeně obhajovalo smír s bohatými rolníky. Když Stalin nakonec přece jen vyjádřil svůj názor, byla jeho řeč ekletická; prakticky se rozhodl pro kurs Bucharinův, ale snažil se přitom vystupovat jako člověk oddaný bolševické ortodoxii.

V červnu 1925 bilancovala stranická konfe-rence nedávnou diskusi. Byla snížena zemědělská daň. Do značné míry bylo odstraněno omezení pronájmu půdy, najímání pracovních sil a akumulace kapitálu. Promužická, pravicová skupina zaznamenala svůj prvý bod. Proti tomuto sovětskému fabianismu se Zino-

věv a Kameněv postavili do opozice. Tvrdili, že čím silnější budou velcí sedláci, tím jednodušší pro ně bude nedodávat potraviny městskému obyvatelstvu a získávat od vlády další a další ústupky; jinými slovy, tím jednodušší pro ně bude podrývat sověty a pracovat pro restauraci kapitalismu. Vláda měla podle Zinověva a Kameněva snížit daně středním a malým rolníkům, ale zvýšit je bohatým. Zemi ohrožovala chronická potravinová krize. Za starých dob byly dodávky potravin zajištěny ze šlechtických velkostatků, které byly nyní rozděleny. Před revolucí bylo v Rusku 16 miliónů usedlostí, nyní jich bylo 24 nebo 25 miliónů. Zinověv a Kameněv navrhovali, aby vláda začala vytvářet velká kolektivní hos-podářství, velkovýrobce obilí.

Z hlediska těchto levých bolševiků nepřicházelo vůbec v úvahu, aby vláda nutila rolníky do kolektivních hospodářství násilím. Přechod od soukromého ke kolektivnímu hospodářství měl být proveden postupně, se souhlasem rolníků samých. Masy chudých rolníků měly být přímo šťastny, že mohou vstoupiť do kolchozů, pakliže jim vláda nabídne přiměřené pohnutky: traktory, umělá hnojiva, osivo atd. Takové pohnutky však bylo možno připravit jen rozvojem průmyslu. Kromě toho bylo třeba naučit mužika zacházet se stroji, Leví bolševici připouštěli, že přerod zemědělství bude trvat dlouho; soudili však. že by vláda měla s reformou alespoň odhodlaně začít.

Stalin se usilovně snažil vystupovat před stranou jako zastánce jakéhosi středního kur-

su. Hovořil ve prospěch mužiků, ale proti kulakům. Vyčítal Zinověvovi a Kameněvovi, že hlásají nepřátelství nejen vůči kulakům, ale i vůči středním rolníkům. Stalinovy nepřesné a časově omezené formulace však posloužily svému účelu: posvětily politiku pravého křídla a zároveň ulehčily rozhodování těm, kteří by se spíše přikláněli k levici, kdyby měli mezi oběma směry otevřeně volit.

Tažení proti pravici začalo o několik let později, na pozadí vážné sociální krize, která vznikla přesně podle předpovědí Trockého a Zinověva. Sotva týden uplynul od skončení XV. sjezdu strany v prosinci 1927, který odsoudil levici, a ruská města začal ohrožovat hlad. V lednu 1928 dosáhl státní výkup obilí o dva milióny tun méně, než kolik bylo mini-mální množství potřebné k výživě městského obyvatelstva. Politbyro nařídilo, "mimořádná opatření", která byla podle vlastních Stalinových slov charakterizována administrativní líbovůlí, porušováním revolučního práva, ilegál-ními prohlídkami. V protikladu ke všem svým nedávným prohlášením Stalin nyní ujišťoval, že zadržováním obilí "podrývá kulak sovět-

skou hospodářskou politiku". V červenci vyzval Stalin stranu, aby "tvrdě udeřila na kulaky". Takové výzvy nepřijímali bolševici na venkově s ochotou; v posledních třech letech se totiž učili, že nepřátelství k mužikovi je poznávacím znamením trockistického kacířství.

Stalin stál před skutečně komplikovaným dilematem. Kdyby byl ustoupil rolníkům, byl by proti sobě nebezpečně obrátil městské obyvatelstvo, které vcelku stálo za vládou, zejména poté, co se jí podařilo v roce 1927 znovu pozvednout průmysl na předválečnou úroveň. Kdyby však rolníkům neustoupil, znamenalo by to hrozbu hladu a neklidu ve městech. Kdyby byla vláda začala omezovat velkostatkáře a podporovat kolektivizaci už dřív, tak jak radil Trocký a Zinověv, nemusela by se nyní uchylovat k tak drastickým mimořádným opatřením, aby byl zajištěn chleba.

Ani jediná bolševická skupina nikdy neuvažovala o kolektivizaci tak všeobsáhlé a kruté, jakou nyní začínal Stalin. I on sám předpokládal, že v následujících čtyřech letech bude zkolektivizována jen malá část zemědělství. První pětiletka uvažovala maximálně o kolektivizaci 20 procent všech hospodářství do konce roku 1933. Ještě na jaře roku 1929, kdy již otevřeně útočil na Bucharinovu skupinu jako na podněcovatele kapitalistického hospodaření, Stalin tvrdil, že "soukromé... hospoda-ření bude i nadále hrát vedoucí úlohu v zásobování země potravinami a surovinami"

O několik měsíců později byla "všeobecná" kolektivizace v plném proudu a soukromé hospodaření bylo zatraceno. Zhruba v polovině roku 1929 už byl Stalin unášen momentem setrvačnosti hnutí. Stalin posílal na venkov tisíce a tisíce agentů s instrukcemi "zlikvidovat kulaky jako třídu". Kulakové měli být podle Stalina nejen vyvlastněni; bylo by směš-né sí myslet, pravil Stalin, že jim po vyvlast-

kvalitativní posuny.

ví, existence, vyrabované byty, dnes, kdy příslušníci jejich rodin

nesou důsledky perzekuce těchto svých otců, matek, synů – pro-

svych otcu, matek, synu — pro-boha, prosím, přečtěte si Olbrach-tovo Zamřížované zrcadlo — tu-to politickou invektivu proti prv-ní republice, znovu dnes aktuál-

Druhý, snad mnohem závažněj-

ší, důvod nutící připomenout po-hnuté, ale přece jenom svým do-sahem nikterak světoborné špi-navosti provázející proměny Dě-

jin a současnosti v roce 1965, je

ní

DAS REDIVIVUS

Některé časopisy a noviny v Československu jsou rušeny, místo nich vznikají nové. Jiné jsou za-kazovány a další zase mění své koncepce. Potud nic zvláštního. Tuzemskou specifikou je pak tzv. "převádění do jiných stér". Ča-sonjsn Dějiny a souřasnost byla sopisu Dějiny a současnost byla souzena jiná varianta proměny. Úředníci sekretariátu ÚV KSČ a pracovníci ideologického odděle-ní téže instituce se rozhodli vyni téže instituce se rozhodli vy-hodit vedoucího redaktora a při-nutili zásadové a netaktizující členy redakční rady a redakce k odchodu. A protože ĎaS (Dějiny a současnost) není vydáván sekre-tariátem, ale Socialistickou akade-mií, odešli (převedte si však toto sloveso do trpného tvaru) i ti, kteří se zdráhali tento mocenský zásah kamuflovat svými nestrazásah kamuflovat svými nestra nickými funkcemi. To se však stalo již v roce 1965 a letošní jar-ní tání bylo příčinou restituce stavu předcházejícímu čistce hend-rychovského typu. (Třeba poznamenat, že jde jenom o charakte-ristiku typu, přímo angažované osoby v celé akci bychom mohli hledat i mezi mnoha dnešními

obrozenci.) Proč ale všechny minulé záleži-tosti připomínat? Jednak proto, že 5. číslo časopisu Dějiny a současnost vyšlo jako první "obro-zené", a že úvodním článkem staronového vedoucího redaktora Z. Šikla proklamnje novou koncepci. A i dalším obsahem se hlásí k odkazu Masarykova Athenaea, k jeho metodě kritiky zakořeněných i vznikajících legend, k jediné-mu ideálu metody vpravdě vědecké,

6

H

nění bude umožněno vstoupit do kolchozů: Neřekl však, co se tedy má stát se dvěma milióny kulaků, kteří s rodinami mohli čítat 8-10 miliónů lidí, až budou zbaveni majetku a bude jim znemožněn vstup do družstev.

V krátké době se venkovské Rusko stalo sídlem všech ďáblů. Převážná většina rolnictva se postavila do zoufalé opozice. Kolektiviza-ce zdegenerovala ve vojenskou operaci, v krutou občanskou válku. Rebelující vesnice byly obklopeny kulomety a přinuceny se vzdát. Masy kulaků byly deportovány do odlehlých neobývaných končin na Sibiří. Jejich domy, sýp-ky a zemědělské nářadí bylo poskytnuto kolchozům - Stalin sám ocenil hodnotu takto převedeného majetku na 400 miliónů rublů. Velká část rolnictva se rozhodla vzít s sebou do kolchozu co nejméně svého majetku. V zoufalství pobíjeli dobytek, rozbíjeli nářadí a pálili úrodu. Teprve v lednu roku 1934 zve-řejnil Stalin některé výsledky této rebelie: V roce 1929 bylo v Rusku 34 miliónů koní. V roce 1934 jich zbylo 16,6 millónů — 18 millónů jich bylo pobito. Totéž se stalo i s30 millóny kusů skotu, 45 procenty celkového počtu, a s téměř 100 milióny, tj. dvěma třetinami ovcí a koz. Velké rozlohy země zůstaly neobdělány. Do měst a do ukrajinské černozemní stepi se vkrádal hlad.

Rychlá mechanizace zemědělství se nyní stala otázkou života a smrti. Traktor musel na-hradit koně. Před velkým pobíjením dobytka soudili ekonomové, že si úplná kolektivizace vyžádá alespoň čtvrt miliónu traktorů a ohromné množství jiných strojů. Když hnutí začalo, bylo v celém Rusku k dispozici pouhých sedm tisíc traktorů. Během roku 1929 jich Stalin nebyčejným vypětím zajistil dalších třicet tisic. Byla to kapka v moři. Mnoho kolchozů bylo v okamžiku založení na pokraji rozpadu. Bylo navýsost nutné, aby průmysl dodal v nejkratší možné době fantastické množství strojů, aby naftové věže vytěžily milióny tun pohonných hmot, aby byl venkov elektrifikován. Závody a továrny však neexistovaly. Výroba uhlí, oceli, nafty a dalších surovin zoufale nedostačovala. A lidé, kteří by negramotné mužiky naučili jezdit s traktorem, ta-ké chyběli. Zpracoval KAREL KOVANDA

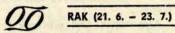
(Pokračování příště)

pravdě "padni komu padni". No-vý pohled na "hrdinství" české-ho národa v době okupace, oži-vená vzpomínka na hilsneriádu pro současná politická situace, která není dosud prosta latentního ne bezpečí obdobných znaků, převodů a likvidací. Žádná situace se dnešní antisemitismem stále do-tčenou společnost, další z pohledu J. Křena na osobnost E. Beneše, článek M. Hübla o Z. Kalandrovi, nemůže ve stejné podobě opako-vat a jistě nedojde k obdobnému infantilnímu (z hlediska politické praxe) pokusu, který byl měl ta-kovou odezvu jako proslavená loupež Literárních novin. Ale jisto jsou po kvaslangažovaných mi-nulých číslesch DaSu, výrazná číslesch DaSu, výrazné té analogie je možné očekávat a dovolují si upozornit na příklad Příjemné je i poznání, že ča-sopis v tomto jubilejním roce vzniku Československé republiky DaSu jako nového typu případné-ho administrativního zákroku. Pono administrativního zakroku. Po-chopitelně, že zasahující úředník se nebude dopouštět tak tragiko-mických omylů jako J. Sítař v roce 1965 (pracovník ideologické-ho oddělení ÚV KSČ, jehož výro-ky jsou pro poučení přetištěny v glosáři Ďašu č. 5), ale argu-montace Z Miračán procedení nepropadá fangličkovému nadšení právě proto, že zůstává kulturně historickou revul, snaži se slav-né výročí připomenout odkazem na kontinuitu vývoje od nejstar-ších dějin po současnost, a to v nejrůznějších oblastech národního nejružnejších oblastech harodního života. V této souvislosti jsou zajímavé názory významných osobností čsl. kulturního života (G. Husák, J. Seifert, V. Havel, O. Starý, L. Svoboda. I. Dérer, M. Kundera aj.) na význam první re-publiky, v dějinách českého něre. mentace Z. Mlynáře, vysoce eru-dovaného právníka chystajícího se zakročit proti časopisu Student, není nikterak nepodobná. I za ní se skrývá námi jenom tušená anonymní síla, proti které je obyčejný smrtelník zdánlivě bez-mocný. I on upozorňuje, že exis-tuje půkdo jený jedině, měže stapubliky v dějinách českého náropubliky v dejinach cesseno naro-da. Národní umělec J. Seifert, obracející se nejen k minulosti, zde vyzývá: "... dnes, kdy 38 tisíc lidí, kteří byli nevinně žalářováni, dožaduje se rehabilitace a žádá náhradu za zničené zdra-

obyčejný smrtelník zdánlivě bez-mocný. I on upozorňuje, že exis-tuje někdo, jenž jedině může sta-novit hranice neohraničitelného, jenž může blahoskloně uvolňovat uzdu, a bude-li třeba, a zdá se, že dnes je, práskne bičem. Nevyzývám k zakládání výborá ná ochranu svobody tisku, proto-že tato iniciativa, a dík za ní, patří jiným, kteří byli prozíravěj-ší a rychlejší než já, ale připo-juji svůj hlas k těm, kteří mají obavy z nejrůznějších typů cenjaji svaj nitas k tem, kteri maji obavy z nejrůznějších typů cen-zorování. A připomínám, že jsou i elegantní a velice nenápadné způsoby jak donutit k poslušnosti. Zvláště když lokajská profese má u nás rezervoár elévů. I časopis Děliny, a sopřasnost měžo sloužit u nás rezervoar elevu. Dějiny a současnost může sloužit jako trvalé memento.

ZDENEK ZBORIL

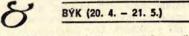
ně C mohou vnitřně hodně získat. Nezapomínejte na do-statečný spánek, který vám svědčíl

XI

na období od 16. 6. do 26. 6.

BERAN (21. 3. - 20. 4.)

Tentokrát upozorňujeme hned na začátku na velikou nevyrovnanost nastávajícího období. Také disponova-nost skupin A, B a C v jednotlivých znameních bude značně rozdílná. Z Beranů na tom budou nejhůře typy A, B budou na normálu a typům C se bude "dařn".

U Býků na tom budou pro změnu nejlépe typy poměrně dobře i skupina C. Ale ani skupině a poměrně dobře i skupina C. Ale ani skupině B nemusí být nejhůře. Hodně bude záležet na väšt "otužilosti". Vhodně využijte svého dobřého psychické-ho rozpoložení a snažte se udělat, co se dál

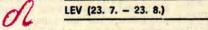

20

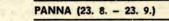
BLIŽENCI (21. 5. - 21. 6.)

Oslavy narozenin "zbytku' Blíženců a první části skupiny A znamení Raka nás upozorňují, že nám v tomic období Slunce prochází letním obratníkém. Projdete únto mezníkem celkem v dobré kondici, ale chraňte se jakéhokoli přepínání a přeháněnil

U Raků by neměla zahálet především skupina A, a ti, co oslavují, by to neměli protahovat na celý týden. Raději bychom vám místo k narozeninám blahopřáli k jakékoli úspěšně vykonané práci. Skupina B by se měla svědomitě "připravovat".

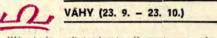
Lvi A a především C by si neměli po fyzické strán-ce stěžovat. Smůlu mají v tom, že se necítí ve formě, a že se jim nedaří pocitovat radost dokonce i z ne-sporných úspěchů. Jenom skupině B se nedivíme a pře-jeme jí pokud možno klidi

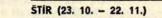
m

M

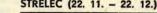
Pracovní schopnost bude ve znamení Panny prudce klesat od skupiny A do C. Od zdatnosti až téměr po neschopnost. Stálo by za to, kdybychom jim občas pomohli. Budou mít totiž dobré nápady a bylo by škoda, kdyby bez užitku zapadly.

Váhy budou mít tendenci spíš vzestupnou, ale teprve skupina C bude poněkud nad normálem. Neztrácejte trpělivost a nepodléhejte malomysinosti, podaří-li se vám soustředit se třeba na maličkosti, můžete z nich sestavit pěknou mozaiku.

Ze štírů na tom jak takž bude jenom skupina A. Ostatní budou pod novmálem, i když ne tak doceja tragicky. Vyspělejší jednotlivcí ze skupiny B a hlav-

Střeici na tom mohou být mnohem hůře, než by se na první pohled zdálo. Jenom pevnou vůli se podaří překonat překážky, které jim toto období nese. Nesnažte se zbytěcně přes všechno "skák Něco budete muset "objíždět"1 "skákat"l

KOZOROH (22. 12. - 20. 1.)

Kozorozi A a B budou na normálu a budou si vědět rady sami. Horši to bude se skupinou C. Kozorozi totiž uměji být rozňrzeli jako malé děti. V takovém případě je jim těžko pomoci pro jejich nedůvěru a po-dezíravost. Myslete víc na druhé!

∞ VODNÁŘ (20. 1. - 19. 2.)

Také Vodnáři se sami o sobě mnoha radosti ne-dočkají. Jenom skupina C má trochu volnější ruce. Radějí moc nespekulujte, určitě by vám to nevyšlot Ani na své přátele moc nespoléhejte, sami na tom nebudou tak dobře, aby se postarali i o vást

RYBY (19. 2. - 21. 3.)

Velkou indispozici konce skupiny C trochu zmírňuje přechodné posílení psychické složky. Počitejte však s možností rychlé únavyl V některých případech vám nezbyde prakticky nic jir A co možná šetřte silamit jiného, než věřit a vytrvat.

Pozn.: Slunce projde obratníkem Raka v pátek 21. června v 9 hod. 14 min. SEČ. Na začátku období, tj. od 18. do 21., nastane řada konjunkcí Slunce, Mer-kura, Venuše a Marta (přesné časy jsme si vypsali v minulém čísle), s vyhrocením situace kolem 18. Buďte rozumni a učte-se ovládat!

<text><text><text><text>